UNIVERSITATEA DIN BUCUREŞTI
Facultatea de Teologie Ortodoxă
„ Justinian Patriarhul ”
Specializarea: Teologie Pastorală

TEZĂ DE LICENŢĂ

CATEHEZA PAROHIALĂ ÎN BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
-aspecte teoretice şi practice-

ÎNDRUMĂTOR:
Pr. Lect. Dr. Vasile Creţu

Susţinător:
Zlotea Dorin

Bucureşti
Iunie 2012

CUPRINS

Cuvânt introductiv.....4

PARTEA I – ASPECTE TEORETICE

Capitolul 1: Cateheza – noțiuni teoretice.....5

1.1 Noțiuni terminologice.....5

1.2 Originile Catehezei;

Cateheza și catehumenatul în creștinismul primar.....8

1.3 Datoria Bisericii de a învăța (prescripții canonice și scripturistice).....11

1.4 Cateheza și ora de religie.....12

1.5 Societatea contemporană și necesitatea catehezei 15

Capitolul 2: Catehizarea la nivel parohial – mijloace și posibilități.....18

2.1 Preotul catehet și Parohia.....18

2.2 Treptele Catehezei.....20

2.3 Catehizarea individuală şi Spovedania.....21

2.4 Catehizarea copiilor.....23

2.5 Catehizarea tinerilor adolescenţi.....27

2.6 Cercetarea şi catehizarea bolnavilor.....30

2.7 Catehizarea în penitenciare.....32

Capitolul 3: Forme practice de catehizare.....36

3.1 Catehizarea prin intermediul cultului.....36

3.2 Întâlnirile catehetice (catehezele propriu zise).....37

3.3 Dialogul săptămânal.....38

3.4 Biblioteca parohială.....40

3.5 Buletinul parohial.....40

PARTEA II - ASPECTE PRACTICE

Capitolul 4: Cateheza parohială.....45

4.1 Cateheza în parohii – câteva observații.....45

4.2 Studii de caz:.....48

1. Catedrala Episcopală „Înălțarea Domnului" din Slobozia.....48

a. Sinaxa catehetică cu tinerii de joi seara.....48

b. Catehezele de duminică seara.....50

2. Centrul Educațional-Social „Sfântul Haralambie" (after-school ortodox) din cadrul parohiei Flămânda, Protoieria III, București.....53

Capitolul 5: Hramul de la Buciumeni– lecție de comuniune eclezială.....56

5.1 Premisele de dezvoltare ale tinerilor.....56

5.2 Pelerinajul de la Buciumeni, întâlnirea tinerilor cu Biserica.....57

5.3 Desfășurarea evenimentelor.....60

a. Sfânta Liturghie.....61

b. Agapa.....62

c. Dialogurile tematice.....62

5.4 Aspecte organizatorice.....65

5.5 Scurtă evaluare din perspectiva participanților;
Impresiile tinerilor – pelerini la Buciumeni.....67

Concluzii.....73

Bibliografie.....76

Anexe.....81

Cuvânt introductiv

Catehizarea credincioșilor săi a fost întotdeauna una dintre grijile principale ale Bisericii încercând prin această să dea răspuns poruncii Mântuitorului de a vesti Evanghelia la toată făptura; iar pentru împlinirea slujirii sale învățătorești Biserica a trebuit să facă întotdeauna apel la toate mijloacele de care a dispus. Dumnezeu S-a făcut cunoscut în mod deplin umanității prin Cuvântul Său, Mântuitorul Iisus Hristos, și tot prin cuvânt, Biserica trebuie să continue și să vestească lucrarea sa mântuitoare.

În decursul a două milenii de la întemeierea Bisericii, statutul acesteia a variat de la o perioadă istorică la alta. Creștinismul s-a aflat sub prigoană, încă de la începuturi, vreme de trei secole, pentru ca apoi să devină religie licită și după puțin timp a căpătat chiar un statut privilegiat. Biserica Ortodoxă, dezvoltată în leagănul Imperiului Bizantin, a trecut printr-o nouă perioadă de prigonire odată cu căderea Constantinopolului și intrarea teritoriilor creștine sub stăpânire turcească, iar câteva secole mai târziu instalarea regimului comunist – ateist în statele din estul Europei a generat o nouă prigoană față de Biserica, una poate mai dură decât cea din epoca persecuțiilor. Relevantă pentru situația Bisericii din acea perioadă este atitudinea și „promisiunea" făcută de liderul Hrușciov, aceea de a arăta ultimul creștin la televizor.

Și în România, ca în toate statele de altfel, regimul comunist a venit cu gândul schimbării, al schimbării societății și al schimbării fiecărui individ în parte. Negarea divinității era o condiție esențială a comunismului iar prigonirea Bisericii (care devine dușmanul statului) era o urmare firească a ideologiei Marxist-Leniniste. Astfel disciplina Religie a fost eliminată din școli, icoanele și alte însemne religioase au fost înlăturate din toate instituțiile și înlocuite cu fotografia conducătorului[1] iar clericii au fost supravegheați cu maximă atenție de către Securitate. Foarte mulți preoți, care se străduiau să-și facă misiunea în ciuda opreliștilor impuse de sistem, au fost arestați. Practic Biserica a fost exilată între zidurile locașurilor de cult și silită să își restrângă slujirea doar la dimensiunea cultică fără o

[1] O formă de revenire la păgânism; icoana înlocuită cu fotografia dictatorului înseamnă mai mult decât trecerea Bisericii în plan secund; semnifică înlocuirea Lui Dumnezeu cu omul; inventarea unei noi religii antropocentrice în care omul își atribuie însușiri divine (inafailibilitatea dictatorului).

acțiune de propovăduire, fără posibilitate de afirmare și cel mai grav fără a putea combate doctrina atee și denigrările la adresa ei pe care regimul le aducea prin instrumentele sale.

În perioada comunistă nu se poate vorbi de o activitate catehetică sau predicatorială eficientă sau despre educația religioasă a tinerilor. Sigur, activitatea învățătorească a Bisericii nu a fost inexistentă dar de ea s-a putut bucura doar o mică parte dintre credincioși, fiind privați de aceasta de la copiii de școală până la studenți și chiar intelectuali care nu aveau voie să frecventeze slujbele. Cei ce atunci erau tineri școlari, astăzi sunt oameni la vârsta a doua, care la rândul lor au copii cărora nu le pot oferi o educație religioasă întrucât nici ei la rândul lor nu au primit-o.

Evenimentele din 1989 au deschis Bisericii noi perspective dându-i libertate și posibilitate de manifestare. Însă odată cu libertatea au venit și alte pericole peste Biserică. Societatea actuală este caracterizată de noi patologii duhovnicești grefate pe moștenirea educației ateiste primite de societate în perioada comunistă. Secularizarea, indiferentismul religios, materialismul, consumerismul sunt caracteristici reale intens promovate de societatea contemporană cărora Biserica este datoare să le răspundă printr-un proces de evanghelizare manifestat atât în interiorul ei (către membri săi care sunt creștini doar cu numele) cât și în exteriorul ei.

Îmi manifest îngrijorarea pentru starea multor semeni de-ai noștri, membrii ai Bisericii dar care sunt străini de orice cunoștințe religioase. De pildă au fost intens mediatizate pe internet reportajele realizate de o televiziune locală din Prahova în cadrul cărora unii oameni, declarați creștini, nu puteau răspunde unor întrebări precum: Cine au fost Adam și Eva?[2] Ce sărbătorim de Paște sau de Crăciun?[3] Cine este autorul Bibliei?[4]
E drept că sunt cazuri izolate dar ele sunt dovada unei lipse acute de catehizare. De aceea îmi propun prin teza de față să subliniez, pe de o parte câteva mijloace prin care se poate împlini lucrarea catehetică a Bisericii și pe de altă parte să evidențiez câteva exemple de intensă implicare a unor preoți și parohii în slujirea cuvântului, nădăjduind că vor fi exemple de urmat și pentru alții care încă nu au inițiat un demers în acest sens.

[2] http://vaxpopuli.altphel.ro/?s=adam+si+eva (consultat la data de 7. 06. 2012).

[3] http://vaxpopuli.altphel.ro/?s=diferenta+dintre+paste+si+craciun (consultat la data de 7. 06. 2012).

[4] http://vaxpopuli.altphel.ro/2011/12/top-vax-locul-2-%E2%80%93-cine-scris-biblia/ (consultat la data de 7. 06. 2012).

PARTEA I – ASPECTE TEORETICE

Capitolul 1: Cateheza – noțiuni teoretice

1.1 Noţiuni terminologice

Catehizá, *catehizez* - vb. I. Tranz. (Înv.) A învăţa pe cineva catehismul (1) sau, *p. ext.*, dogmele religiei creştine*; a catihisi.* – Din ngr. *katihísa, (*aor. lui *katihó),* fr. *catéchiser.*[5]

Catehetul este cel care învaţă pe altul; învăţătorul. Persoană instruită cu menirea de a împărtăşi altora conţinutul credinţei. Profesor de religie; cel care predă catehismul, învăţătura bisericească; trimisul lui Dumnezeu şi al Bisericii care împărtăşeşte prin viu grai învăţătura creştină.[6]

Catehumenul (în creştinismul primar) – persoană care se iniţiază şi se instruieşte în credinţă, pregătindu-se pentru a primi botezul.[7]

Catehumenatul (în creştinismul primar) este o instituţie a Bisericii primare destinată pregătirii pentru Botez a celor ce-l solicitau şi erau consideraţi demni pentru a-l primi; stagiu de pregătire parcurs de candidaţii la botez. Catehumenatul reprezintă o etapă fundamentală în procesul de iniţiere creştină extinsă de la primirea noilor simpatizanţi printre catehumeni până în pragul primirii Sf. Taine a iniţierii. Strict legat cu activitatea misionară a Bisericii, rămâne instituţia cea mai exigentă şi originală pentru formarea noilor credincioşi în vederea primirii Botezului.[8]

Catehetica este disciplina Teologiei Practice care se ocupă cu studiul normelor ştiinţifice de predare a învăţământului religios educativ, care au ca scop formarea de caractere religios-morale.[9] Teoria catehezei, adică îndrumarea pentru catehizare sau totalitatea normelor sistematizate necesare în catehizare.[10]

---

[5]*Dicţionarul explicativ al limbii române*, ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.

[6]Pr. Dumitru Călugăr, *Catehetica – manual pentru Institutele teologice,* EIBMBOR, Bucureşti, 1976, p. 7.

[7]Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, Prof. Ecaterina Braniște, *Dicționar Enciclopedic de cunoștințe religioase*, editura diecezană Caransebeș, Caransebeș, 2001, p. 92.

[8]Pr. Lect. Dr. Eugen Jurcă, *Cateheza baptismală în antichitatea creștină*, Editura Marineasa, Timişoara, 2004, pp. 127 – 128.

[9] Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon , *Introducere în Catehetica Ortodoxă*, Editura Sophia, București, 2004, p. 10.

[10] Pr. Dumitru Călugăr, *Catehetica* ..., p. 7.

Cateheza este educarea credinţei copiilor, tinerilor şi adulţilor, cuprinzând în special predarea doctrinei creştine în mod organic şi sistematic, cu scopul de a-i iniţia la deplinătatea vieţii creştine.[11] Termenul cateheză desemnează lucrarea învăţătorească a Bisericii.

Din punct de vedere etimologic, la originea termenului ***catehză*** stă cuvântul grecesc κατηχειν (κατ + ηχεω) = a răsuna (de sus în jos); Κατα – prepoziţie ce indică direcţia de sus în jos; ηχεω – a răsuna (η ηχη, ης = zgomot, sunet de trompetă). În sens literar termenul înseamnă a spune ceva de la loc înalt.

În Faptele Apostolilor (cap. XXI, v.21) *„Şi ei au auzit despre tine că înveţi pe toţi iudeii”*, termenul κατηχειν are sensul de *«a învăţa pe cineva»*. În Noul Testament (Luca I, 4; Fapte XVIII, 25; Romani II, 18; Galateni VI, 6) κατηχειν, în general, înseamnă *«a învăţa prin viu grai»*.[12]

Sensul cuvintelor cateheză şi catehumen variază de la o perioadă a Bisericii la alta. De pildă până la organizarea catehumenatului ca formă instituţională de educaţie religioasă cateheza se confunda adesea cu predica. Apoi, după 313 când Biserica a primit libertate şi numărul membrilor ei a evoluat, generalizându-se totodată pedobaptismul (botezul pruncilor) instituţia catehumenatului s-a desfiinţat iar rolul catehezei s-a transformat, nemaifiind acela de pregătire şi instruire într-ale credinţei a celor ce urmează a fi botezaţi ci acela de predare a învăţăturii de credinţă celor ce deja sunt membrii ai Bisericii.

Întâiul Catehet şi întemeietorul catehezei creştine este Mântuitorul Hristos. El este Cuvântul lui Dumnezeu şi activitatea Sa pământească a constat în principal în propovăduire. El a propovăduit şi a învăţat cu toate ocaziile şi în toate împrejurările: pe apă, pe uscat, pe munte, pe corabie, în case particulare, în templu; învăţătura Sa a fost adresata atât unor persoane singulare (de pildă Samarineanca), unor grupuri restrânse (apostolii) dar şi unor grupuri foarte vaste (mulţimile, cei patru mii şi cei cinci mii care s-au bucurat şi de minunea înmulţirii pâinilor). Iisus Hristos este pedagogul şi catehetul desăvârşit, apostolii şi chiar contemporanii Săi adresându-I-Se cu apelativul «*Învăţătorule» : „Bunule Învăţător, ce să fac ca să moştenesc viaţa de veci?”* (Luca 18, 18)

Lucrarea Sa învăţătorească a fost continuată de Sfinţii apostoli şi apoi de către episcopii si preoţii pe care aceştia i-au rânduit. Biserica are în continuare datoria de a învăţa, urmând poruncii pe care apostolii au primit-o de la Mântuitorul: *„Drept aceea, mergând, învăţaţi toate neamurile!”* (Matei 28, 19) Întotdeauna slujirea învăţătorească a ocupat un loc

[11] Maria Goţia, *Înnoirea catehezei*, Editura Presa Universitară Clujeană,Cluj-Napoca, 1998, p. 4.

[12] Pr. Dumitru Călugăr, *Catehetica* ..., p. 7.

aparte în Biserică; Sfântul Apostol Pavel îl îndeamnă pe Timotei, episcopul Efesului astfel: „*Preoţii, care îşi ţin bine dregătoria, să se învrednicească de îndoită cinste, mai ales cei care se ostenesc cu învăţătura si cu ideile."* (I Timotei 5, 17)

Biserica a căutat întotdeauna să îşi împlinească misiunea sa învăţătorească, în creştinismul primar neputându-se primi botezul fără parcurgerea unei perioade preliminare de însuşire a învăţăturii de credinţă (catehumenat), iar apoi, după dezvoltarea şi organizarea Bisericii au fost create adevărate universităţi - denumite **şcoli catehetice** - în centrele cele mai însemnate: Alexandra, Antiohia, Ierusalim, Cezareea, dar şi unele şcoli mai mici în jurul unor mănăstiri.

1.2 Originile Catehezei;

Cateheza şi catehumenatul în creştinismul primar

Prin misiunea şi lucrarea Sa învăţătorească, Mântuitorul Iisus Hristos a pus bazele catehezei. El a propovăduit şi a vestit învăţătura cea nouă şi prin cuvânt Şi-a câştigat adepţi. De altfel, în ziua cincizecimii, prima comunitate de creştini prinde contur în urma predicii Sfântului Apostol Petru. Aşadar putem afirma că odată cu Biserica ia naştere şi cateheza creştină, misiunea învăţătorească fiind una dintre cele trei slujiri de bază ale Bisericii, alături de cea sfinţitoare şi conducătoare.

Despre catehumenat, ca formă neorganizată se poate vorbi încă din perioadă apostolică pentru că şi atunci era firesc să se fi desfăşurat într-o forma sau alta o acţiune de pregătire şi catehizare a iudeilor şi a păgânilor în scopul încreştinării. Activitatea catehetică a Sfinţilor Apostoli urmărea îndeosebi să-i îndepărteze pe catehumeni de vicii, de păcate şi să-i aducă într-o situaţie morală favorabilă practicării virtuţilor creştine. Alături de învăţăturile morale, necesare unei conduite creştine fireşti, candidatul trebuia să stăpânească învăţătura de bază a Bisericii, cuprinsă îndeosebi în Simbolurile de Credinţă, doctrina despre Sfânta Treime, Biserică, Taine, moarte, înviere, viaţa veşnică etc.

Cu timpul, odată cu dezvoltarea Bisericii s-a simţit nevoia unui învăţământ catehetic mai bine organizat, cu un program coerent pe o anumită durată în funcţie de situaţiile specifice.[13] Se disting trei perioade în dezvoltarea instituţiei catehumenatului:

- *o perioadă a catehumenatului antic* – anterior păcii constantiniene

[13]Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Introducere în Catehetica Ortodoxă*... , p. 34.

- *o perioadă de mijloc, de structurare şi de înflorire a catehumenatului* – sec IV-V, ulterioară edictului de toleranţă de la Milan (313) şi corespunzătoare convertirilor în masă ulterioare;

- *o perioadă de declin* – sec. V-VI.[14]

Edictul de toleranţă religioasă de la Milan, modifică în mod fundamental poziţia creştinismului. Din religie ilicită devine un cult oficial pentru ca mai apoi să ocupe chiar o poziţie privilegiată. Acest moment (313) scoate Biserica din catacombe la suprafaţă, dezvoltarea şi organizarea ei nemaifăcându-se în ascuns ci la vedere, fără teamă. Poziţia de religie privilegiată (începând cu sfârşitul secolului IV) a adus Bisericii o serie de avantaje dar şi dezavantaje. Pe de o parte procesul de evanghelizare este înlesnit, creşte covârşitor numărul convertirilor dar pe de altă parte acestea sunt de multe ori superficiale şi chiar interesate. Creşterea numărului convertirilor va atrage după sine şi scăderea calitativ-morală a membrilor Bisericii. Un alt neajuns al acestei perioade este acela că catehumenul se considera deja creştin, mulţi amânând botezul până aproape de sfârşitul vieţii (atitudine condamnată de Părinţii Bisericii). În multe cazuri, titlul de catehumen , rămâne cu o semnificaţie exclusiv anagrafică (de stare civilă) [15]

Secolele V-VI marchează perioada de declin a catehumenatului. Dintre cauzele dispariţiei acestuia se numără generalizarea pedobaptismului (botezul copiilor) dar poate şi slaba pregătire a preoţilor şi noul context social-politic care genera Bisericii un sentiment de triumfalism eclezial.

În ceea ce priveşte durata catehumenatului, în veacul al doilea acesta era de trei luni cu o pregătire specială cu 3-10 zile înainte de Botez.[16] Întrucât timpul de pregătire pentru Botez s-a dovedit a fi insuficient, perioada s-a prelungit până la doi apoi până la trei ani,[17] dar bineînţeles că această perioadă se putea scurta sau lungi în funcţie de caz.

După criteriul nivelului de pregătire şi de vechime catehumenii erau împărţiţi în trei trepte: *ascultătorii, îngenunchetorii şi luminaţii*. Iniţial Botezul se săvârşea doar în sâmbăta Paştilor. Noii botezaţi se numeau „luminaţi" sau „neofiţi" umblând îmbrăcaţi într-o haină

[14] Pr. Lect Dr. Eugen Jurcă, *Cateheza baptismală ...* , pp. 138 – 139.

[15] *Ibidem*, p. 141.

[16] Sf. Iustin Martirul, *Apologia I,* cap 61 *apud* Pr. Dumitru Călugăr, *Catehetica ...*, p. 30.

[17] *Constituţiile apostolice,* cap. VIII, c. 32 *apud* Pr. Dumitru Călugăr, *Catehetica...*, pg. 30.

albă întreagă Săptămână Luminată. Mai apoi Botezul s-a săvârşit şi în ajunul altor Praznice Împărăteşti (Rusalii, Florii, Naşterea, Botezul).

Participarea catehumenilor la cult era de asemenea limitată. De pildă ei nu aveau dreptul de a participa la întreaga Liturghie ci doar la partea didactică a acesteia – cea care cuprinde lecturile biblice (pericope din scrierile apostolice şi evanghelice, dar şi scrieri din Vechiul Testament – după cum era obiceiul în biserica primară[18]). *Ascultătorii* puteau participa până la „Câţi sunteţi chemaţi" în vreme ce *îngenunchetorii* rămâneau până la Heruvic. Este uşor de intuit legătura dintre participarea catehumenilor la această parte (didactică) a Liturghiei si rostul instituţiei catehumenatului – acela de a împărtăşi învăţătura de credinţa celor ce urmează a se boteza.

Cât priveşte conţinutul instruirii acesta era constituit din învăţătura fundamentală a Bisericii, cuprinsă în Simbolurile de credinţă. Dintre autorii ale căror cateheze care ni s-au păstrat amintim pe Sfântul Chiril al Ierusalimului, pe Sfântul Ioan Gură de Aur şi pe Teodor de Mopsuestia.[19] În Catehezele Sfântului Chiril al Ierusalimului sunt tratate teme precum Botezul (*Cateheza a III-a*), unitatea Lui Dumnezeu (*Cateheza a VI-a*), credinţa (*Cateheza a V-a*), Întruparea Mântuitorului (*Cateheza a XII-a*), Răstignirea Domnului (*Cateheza a XIII-a*), Învierea şi Înălţarea Domnului (*Cateheza a XIV-a*), a doua Venire (*Cateheza a XV-a*), despre ungerea cu Sfântul Mir (*Cateheza a III-a mistagogică*), despre Trupul şi Sângele lui Hristos (*Cateheza a IV-a mistagogică*), despre zidirea duhovnicească (*Cateheza a V-a mistagogică*). Din opera Sfântului Ioan Gură de Aur, amintim teme precum: *„Cateheza despre faptul că moaştele sfinţilor mucenici sunt prilej de mare folos pentru noi"* şi *„Îndemnul ca să ne depărtăm de desfătări, de lux şi de beţie şi să preţuim, mai mult decât orice, buna măsură."* Deasemenea din opera Sfântului Ioan Gură de Aur ni s-au păstrat şi o serie de cateheze maritale (omilii la căsătorie).

Observăm aşadar că tematica programelor catehetice nu omitea nimic din învăţătura de bază a Bisericii punându-se accentul atât pe partea morală fără a fi neglijată însă nici partea doctrinară, ambele fiind necesare pentru formarea şi definirea creştinului.

[18] Pr. Prof. Dr. Ene Branişte, *Liturgică Specială,* EIBMBOR, Bucureşti, 1980, p. 266.

[19] Drd Veniamin Micle, „Aspecte actuale ale predicii", în *Mitropilia Ardealului,* nr. 4-6, 1974, p. 269.

1.3 Datoria Bisericii de a învăţa (prescripţii canonice şi scripturistice)

Obligativitatea slujirii învăţătoreşti stă în primul rând în porunca dată de Mântuitorul: *„Drept aceea, mergând, învăţaţi toate neamurile!”* (Matei 28, 19). Astfel Biserica are menirea de a continua activitatea învăţătorească a Mântuitorului. De-a lungul vremii, slujitorii Bisericii nu au ţinut seama întotdeauna de aceasta şi fie nu se îngrijeau a învăţa, fie o făceau în mod superficial sau eronat. De aceea Biserica a simţit nevoia să întărească această poruncă prin unele prescripţii canonice; ne vom opri asupra a două canoane:

Canonul 58 apostolic prevede ca **„***Episcopul sau prezbiterul arătând nepăsare (neglijând) clerului sau poporului şi neînvăţându-i pe aceştia dreapta credinţă, să se afurisească, iar stăruind în nepăsare sau în lenevie, să se caterisească”*[20]

Observăm că se pune mare accent pe exercitarea slujirii învăţătoreşti de către cler, fiind prevăzută una dintre cele dure pedepse - pentru stăruinţa în a neglija - anume caterisirea. Aşadar un preot care nu învaţă poporul nu îşi împlineşte datoria şi se arată nevrednic de slujirea ce i-a fost încredinţată. Sugestivă mi se pare folosirea termenului *„nepăsare”* în formularea textului acestui canon ceea ce însemnă că un cleric care nu se îngrijeşte de slujirea cuvântului, de activitatea învăţătorească este într-o stare de „nepăsare”, este dezinteresat de mântuirea credincioşilor aflaţi sub păstorirea sa.

Canonul 19 Trulan*: „Se cuvine ca întâistătătorii Bisericii să înveţe în fiecare zi cu deosebire în duminici, întregul cler şi popor, cuvintele dreptei credinţe, culegând din Scriptura dumnezeiască înţelesurile şi judecăţile adevărurilor şi să nu treacă (depăşească) hotarele cele ce sunt puse, sau predania de Dumnezeu purtătorilor părinţi. Daca s-ar dezbate vreun cuvânt din Scriptură pe acesta să nu-l tâlcuiască (interpreteze) altfel decât au arătat (expus) de Dumnezeu luminătorii şi dascălii Bisericilor prin scrierile lor proprii şi mai vârtos întru acestea să se mulţumească, decât alcătuind cuvântări proprii ca nu cumva să ajungă (în situaţia) ca fiind neiscusiţi (nedestoinici) pentru aceasta să se abată de la ceea ce se cuvine (adică să greşească). Pentru că popoarele prin învăţătura pomeniţilor părinţi au ajuns la cunoştinţa celor vrednice şi de dorit precum şi a celor nefolositoare şi de lepădat, să-şi potrivească viaţa spre mai bine şi să nu fie cuprinşi de patima neştiinţei, ci luând aminte la învăţătură, se feresc pe ei ca să nu păţească ceva rău, şi de frica pedepselor care au să vie, îşi lucrează loruşi mântuirea.”*[21]

---

[20] Arhid. Prof. Dr. Ioan N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe, note şi comentarii*, Sibiu, 1991, p. 36.

[21] *Ibidem*, p. 111.

Dacă primul canon prezentat (58 apostolic) prevedea datoria de a învăţa şi consecinţele neîmplinirii acestei datorii, din textul acestui al doilea canon prezentat desprindem şi învăţătură despre modul în care slujirea învăţătorească trebuie exercitată. Astfel conţinutul cuvântului propovăduit trebuie realizat „*culegând din Scriptura dumnezeiască înţelesurile şi judecăţile adevărurilor."* Adică Sfânta Scriptură este izvorul predicii şi conţinutul revelaţiei creştine şi nu trebuie propovăduită o învăţătură străină de aceasta. De asemenea Sfânta Scriptură nu trebuie interpretată „după ureche" sau după socoteala predicatorului ci aceasta (interpretarea) trebuie făcută în duhul Bisericii, după normele părinţilor, cum „*au arătat (expus) de Dumnezeu luminătorii şi dascălii Bisericilor"* adică în conformitate cu Sfânta Tradiţie. Preotul nu se propovăduieşte pe sine şi nici ideile sau învăţăturile sale ci el îl propovăduieşte pe Hristos şi propovăduieşte învăţătura Bisericii Sale. De aceea tot ceea ce spune de la amvon trebuie să fie după rânduiala Bisericii.

În cele din urmă este reliefată finalitatea prevăzută a acţiunii învăţătoreşti: mântuirea credincioşilor. Aceştia (credincioşii), „*luând aminte la învăţătura"* primită şi împlinind-o „ *îşi lucrează loruşi mântuirea.".*

Cu mult timp înainte de Sinodul Trulan (sec. VII), şi înainte de apariţia canoanelor apostolice (sec. IV), în paginile Sfintei Scripturi, despre datoria de a învăţa vorbeşte Sfântul Apostol Pavel: „*Căci dacă vestesc Evanghelia, nu-mi este laudă, pentru că* ***stă asupra mea datoria.*** *Căci, vai mie dacă nu voi binevesti"!* (I Corinteni 9, 16). De asemenea el îl îndeamnă şi îl sfătuieşte pe ucenicul său, episcopul Tit să nu înceteze vreodată a vesti cuvânt de învăţătură: *„Propovăduieşte cuvântul, stăruieşte cu timp şi fără de timp, mustră, ceartă, îndeamnă, cu toată* îndelunga-răbdare *şi învăţătura."* (II Timotei 4, 2)

1.4 Cateheza şi ora de religie

Catehizarea şi educaţia religioasă sunt normative pentru un creştin ele deprinzându-l şi familiarizându-l, pe de o parte cu conceptele şi învăţăturile creştine, iar pe de altă parte ajutându-l pe cel botezat să înţeleagă rostul său în Biserică şi să-şi asume şi interiorizeze lucrarea acesteia. Deşi se pot confunda, prin obiectivul lor comun, care este cunoaşterea, interiorizarea şi concretizarea valorilor religioase, între cele două acţiuni există câteva deosebiri.

Importanţa religiei este incontestabilă atât din punct de vedere moral cât şi social. De aceea instituţia şcolii, prin purtarea de grijă a Bisericii, nu a exclus religia din sfera

disciplinelor studiate. În fond, după cum remarcă Vasile Băncilă *„Religia este instituţia prin excelenţă, este însuşi chipul spiritual al existenţei generale. Religia e organizarea realităţii, e realitatea complet şi suprem organizată, având ca şef pe Dumnezeu, care totodată o pătrunde universal cu prezenţa sa”*[22] Nici un obiect, afară de religie nu este în stare să sădească evlavie în suflete.[23] aşadar ar fi oarecum nefiresc ca, într-o societate care se consideră sănătoasă, educaţia religioasă să nu fie prezentă în programele şcolare.

Profesorul Constantin Cucoş, într-un studiu publicat în Ziarul Lumina tratează cele două noţiuni caracterizând şi definind cei doi termeni astfel:

*„**Educaţia religioasă** este acea acţiune formativă deliberată, derulată în instituţiile şcolare, ce are ca obiectiv informarea, culturalizarea şi modelarea personalităţii umane în conformitate cu valorile religioase. Aceasta are un caracter unitar, la nivelul întregii ţări, prin cadrul normativ stipulat de ministerul de resort, prin conţinuturile propuse şi prin dispozitivul didactic adiacent (propus prin norme juridice, programe şcolare unitare, strategii didactice performate de cadre anume pregătite pentru aşa ceva - profesorii de religie). Conţinuturile de învăţat sunt centrate pe religia de bază a elevilor, dar cu numeroase deschideri istorice, interdisciplinare şi interconfesionale. Educaţia religioasă are un caracter obligatoriu/opţional/facultativ pe anumite trepte de învăţământ, reglarea făcându-se explicit prin anumite norme sau legi.”*[24]

*„**Catehizarea** reprezintă acea acţiune formativă, derulată în cadrul bisericii de către personalul de cult sau laici instruiţi, şi are ca obiectiv introducerea metodică a credincioşilor (de toate vârstele) în tainele credinţei, prin cunoaşterea, punerea în situaţie şi profesarea efectivă a valorilor unei confesiuni. Ea reprezintă o iniţiere sistematică într-o credinţă anume, prin prezentarea specificităţii ei dogmatice, liturgice, morale etc. şi este exercitată de către preot, sacerdot, în perspectiva aderării la credinţă şi a unei evanghelizări explicite. Ea se poate manifesta şi ocazional, când circumstanţele o impun, fie a botezării - în cazul persoanelor de altă religie, confesiune -, fie a aprofundării învăţăturilor de credinţă.*

[22] Vasile Băncilă, *Inițierea religioasă a copilului,* Editura Anastasia, București, 1996, p. 18.

[23] Pr. Dr. Marin C. Ionescu, *Inima e cârmaciul minții – catehetica vremurilor noastre*, Tipografia Națională Jean Ionescu & Co. Bucureşti, 1927, p. 63.

[24] Pr. Prof. Dr. Constantin Cucoș, „Educaţia religioasă şi catehizarea. Diferenţe, particularităţi, continuităţi” (I), în *Ziarul Lumina*, marți, 21 Octombrie, 2008, p. 5.

Conţinuturile valorice care se transmit în cateheză sunt diverse, plurale, în funcţie de specificitatea credinţei, particularităţile publicului, ale spaţiului comunitar. Cateheza nu are un caracter neutral faţă de formaţiunea religioasă pe care o reprezintă, ci unul vizibil apologetic şi misionar."[25]

Aşadar dacă educaţia *religioasă* are un caracter unitar la nivelul întregii ţări şi conţinutul ei este stabilit prin norme de Ministerul Învăţământului , prezentând învăţătura de credinţa în cadrul interconfesional propunându-şi modelarea personalităţii în conformitate cu valorile religioase, *catehizarea* îşi propune mai mult de atât, ţintind introducerea credincioşilor în tainele credinţei, îşi modifică tematica abordată în funcţie de necesităţile pe care le impune situaţia concretă şi accentuează particularităţile confesionale având un caracter apologetic.

Bineînţeles, asta nu înseamnă că nu trebuie să existe un program sau o evidenţă a activităţii catehetice la nivel de eparhie sau că activitatea catehetică nu se poate desfăşura în mod unitar ori după o anumită programare prestabilită ci că izvoarele catehezei: Vechiul Testament, Noul Testament, Sfânta Tradiţie, Istoria Bisericească[26] trebuie adaptate de către catehet pentru a putea intra în subtilităţile confesiunii pe care o reprezintă şi a recepta atenţia maximă a catehumenului pentru a-l potenţa spre înfăptuirea actelor de credinţă.[27]

Diferenţele între cele două apar şi în privinţa cadrului în care se desfăşoară, a principiilor de formare cărora li se dă întâietate (în cazul catehezei primează principiul hristocentric şi eclesiocentric iar în cadrul educaţiei religioase se manifestă principiile psihopedagogice ale învăţării)[28] cât şi în modul de realizare al feedback-ului.

În ceea ce priveşte acest ultim aspect, modul de realizare al evaluării, trebuie menţionat că se pot evalua cunoştinţele religioase însă este foarte primejdios să se evalueze credinţa elevilor. În cazul catehezelor, chiar dacă nu se pun note ori calificative, catehetul are

[25] *Ibidem.*

[26] Pr. Prof. Dr. Dumitru Călugăr, „Din izvoarele catehezei", în *Mitropolia Banatului*, nr. 7-9, 1975, pp. 387-388.

[27] Pr. Prof. Dr. Constantin Cucoş, „Educaţia religioasă şi catehizarea. Diferenţe, particularităţi, continuităţi" (*II)*, în *Ziarul Lumina*, marți, 28 octombrie 2008, p. 3.

[28] *Ibidem.*

obligaţia să încurajeze orice achiziţie pozitivă din partea catehumenului şi chiar să recompenseze uneori cu mici daruri: cărţi sau obiecte religioase.[29]

În concluzie, cu toate că se desfăşoară în medii diferite și după principii diferite, cele două forme de educaţie nu se exclud ci se completează într-o manieră fericită, ora de religie fiind un sprijin important al catehezei din biserică.

1.5 Societatea contemporană şi necesitatea catehezei

În zilele noastre, societatea, cultura, felurite opinii, voci ale mass-mediei, personalităţi de impact vor a ne impune parcă un nou sistem de gândire şi de viaţă. Un sistem aşa-zis „modern", „european", „liber", „democratic" al cărei scop tinde spre o reorganizare a lumii atât din punct din vedere politic dar social, moral.

Cultura actuală ne propune un model de viaţă uşoară, fără angajamente şi responsabilităţi, o viaţă în care plăcerea şi satisfacţia individuală ocupă in loc care primează în sfera ierarhiei propriului sistem de valori. Ni se propune o viaţă care să nu se lase împiedicată de cei slabi, bătrâni, bolnavi, handicapaţi, o viaţă lipsită de valori autentice şi stabile.[30]

Religiozitatea, cu precădere a tinerilor, este puternic influenţată de climatul cultural amintit mai sus ce promovează pe o scară tot mai largă atitudini egocentriste, narcisiste şi individualiste precum şi căutarea continuă a împlinirii pe plan material, a bunăstării şi a plăcerilor şi satisfacţiilor imediate obţinute, pe cât posibil, cu cât mai multă uşurinţă. Perioada de „înflorire", dacă o pot numi aşa, a ateismului a trecut însă el a fost substituit cu succes de indiferentismul religios, o atitudine mult mai scăzută în ceea ce priveşte polemica explicită însă cu mult mai periculoasă, tocmai din pricina acestei aparente discreţii.[31]

Cultura laică se autonomizează treptat de cultura religioasă, graniţa dintre cele două fiind din ce în ce mai acută. Mulţi creştini ai zilelor noastre se laicizează, caută să înlăture amprenta creştină din viaţa lor. De pildă doctrina eticii creştine cu privire la etica sexuală şi a vieţii conjugale este receptată adesea ca fiind prea exigentă; sigur, etica sexuală creştină a fost mereu aceeaşi însă acum viziunea societăţii este influenţată de o cultură hedonistă,

[29] Idem, „Educaţia religioasă şi catehizarea. Diferenţe, particularităţi, continuităţi" *(III),* în *Ziarul Lumina,* marți, 4 noiembrie 2008, p. 6.

[30] Pr. Iosif Enășoae, *De la kerygmă la cateheza sistematică,* editura Sapientia, Iași, 2007, p. 284.

[31] *Ibidem,* p. 294.

liberalistă şi permisivă[32] intens promovată, iar conflictul dintre cele două viziuni duce adesea la îndepărtarea de morala creştină.

O altă caracteristică definitorie a societăţii contemporane este pluralismul religios. Oferta de pe piaţa religioasă este de-a dreptul halucinantă: secte, unele aşa-zis „creştine", altele cu puternice influenţe orientale, altele marcate de tendinţe new-ageiste tind să „concureze" cu Bisericile tradiţionale şi să răpească credincioşii acestora, pretinzând că deţin exclusivitatea „mântuirii", adevărul absolut, ori afirmând că omul nu poate evolua şi nu îşi poate dezvolta adevăratul său potenţial dacă nu se eliberează de sub tutela restrictivă a Bisericii.

Marile sărbători creştine (Paştele, Crăciunul) sunt adesea tratate ca simple prilejuri de a avea câteva zile libere, de a ne întâlni cu familia şi cu prietenii. Această atitudine nu e rea în sine, avem nevoie şi de odihnă şi trebuie să ne şi recreem. Însă nu acesta este scopul principal al sărbătorilor! Iar adesea este marginalizat, dacă nu chiar exclus, ceea ce contează cel mai mult: factorul religios. Hristos este dat afară din sărbătoarea Naşterii Sale şi a Învierii Sale şi este înlocuit cu un soi de activităţi ce nu pot nici măcar atinge nevoile sufleteşti umane: cu emisiunile de divertisment, bucate gustoase, distracţii ieftine. Se pierde astfel simţul sacrului sub influenţa unui materialism exacerbat.

Duhul secularizării pătrunde din ce în ce mai acut în societatea contemporană. Numărul participanţilor la cultul Bisericii este în continuă scădere, membrii activi ai Bisericii sunt din ce în ce mai puţini; aşadar nivelul religiozităţii este într-un continuu declin remarcându-se respingerea ethosului eclezial şi infiltrarea aşa-numitului duh lumesc în viaţa noastră.[33]

Fenomenele acestea precum secularizarea, ateismul, descreştinarea, indiferentismul religios, ignoranţa, consumerismul, apetit pentru sincretisme religioase şi manifestări exotice[34], pe care am încercat să le prezint şi care caracterizează şi definesc actualul context socio-religios sunt semnale de alarmă ce impun necesitatea informării şi formării creştine printr-o adevărată „cruciadă" de (re)evanghelizare a societăţii.[35]

---

[32] *Ibidem.*

[33] Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon (coordonator), *Mijloace practice pentru Catehizarea individuală - curs pentru masterat,* p. 5.

[34] Doctrine și practici de origine orientală, ezoterisme, yoga, senzațional, inedit, paranormal, magic, miraculous, fabulous, experiențe extatice etc.

[35]Pr. Lect Dr. Eugen Jurcă, *Cateheza baptismală* ..., pp. 128-129.

Biserica nu poate rămâne indiferentă faţă de aceste aspecte şi trebuie să se străduiască prin toate mijloacele umane şi supranaturale (divine) de care dispune să ajute pe membrii săi debusolaţi şi pe cei aflaţi în rătăcire să discearnă şi să (re)descopere valorile autentice şi stabile la care Dumnezeu ne cheamă şi care ne ajută să ne împlinim în chip uman dar şi transcedental. Unul dintre instrumentele pe care Biserica le are la dispoziţie în acest sens este cateheza, care dacă va fi adaptată şi structurată (ca formă şi conţinut) conform nevoilor şi aşteptărilor celor cărora se adresează, va răspunde, negreşit, în mod pozitiv.

Capitolul 2. Catehizarea la nivel parohial
– mijloace şi posibilităţi -

2.1 Preotul catehet şi Parohia

Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române defineşte parohia ca fiind „*comunitatea creştinilor ortodocşi, clerici şi mireni, situată pe un anume teritoriu şi subordonată Centrului eparhial din punct de vedere canonic, juridic, administrativ şi patrimonial, condusă de un preot paroh numit de chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul) eparhiei respective*"***(Art. 43)***[36]*.* Însă, parohia nu este doar o simplă unitate administrativă, ea este o comunitate spirituală, liturgic-sacramentală, este o comunitate de mărturie şi de slujire ai cărei membri sunt împreună locuitori[37] în jurul unui altar şi aceluiaşi preot fiind uniţi prin mărturisirea aceleiaşi credinţe, primirea Tainelor şi participarea la cultul public ca sursă a vieţii şi spiritualităţii religioase şi comunitar-sociale. În cadrul restrâns al parohiei, sub conducerea preotului, se desfăşoară şi se exercită lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos prin Duhul Sfânt, la fel cum se desfăşoară şi în cadrul mai larg al eparhiei, sub omoforul episcopului.[38] Parohia recapitulează într-un anumit loc şi timp ceea ce este Biserica în întregimea ei.

La conducerea parohiei stă preotul paroh. El este investit în treapta preoţiei şi este trimis în parohia respectivă de către episcop, din încredinţarea căruia îşi exercită cele trei laturi ale slujirii: cea sacramentală, cea învăţătorească şi cea sfinţitoare. O însuşire esenţială a parohiei este aceea a unităţii, unitate a cărei vitalitate constă şi se conturează în primul rând în unitatea credinţei mărturisite de membrii ei, în adunarea credincioşilor în jurul aceluiaşi preot, închinarea şi slujirea la acelaşi altar, împărtăşirea din acelaşi potir. Unitatea este o condiţie *sine qua non* a existenţei parohiei şi în momentul în care această unitate se pierde şi sensul parohiei se distorsionează.

---

[36] *Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române - adnotat*, Editura I.B.M.B.O.R., Bucureşti, în curs de publicare, p.39.

[37] Cuvântul „parohie" provine din cuvintele greceşti παρά (*lângă*), οικος (*casă*) – a locui împreună.

[38] Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, „Importanța parohiei pentru misiune. Unitatea dintre parohie și Biserica locală, unitatea internă a parohiei, mijloace și metode de menținere a acesteia", în volumul *Pastorație și Misiune în Biserica Ortodoxă*, editura Partener, Galați, 2007, p. 17.

În parohie, preotul, nu este un „stăpân" şi un „autoritar", ci este un purtător al unei harisme liturgice, al preoţiei ce trebuie activată în slujirea pastorală în vederea întăririi şi mântuirii turmei lui Hristos.[39] În calitatea sa de păstor şi îndrumător al creştinilor din parohie, întreaga activitate a preotului trebuie să se desfăşoară în scopul mântuirii enoriaşilor săi. În acest sens, acţiunile sale au ca scop sensibilizarea inimilor credincioşilor şi deschiderea acestora către noi perspective prin har. Catehizarea credincioşilor şi propovăduirea mesajului Evangheliei rămân în acest sens indispensabile pentru împlinirea vocaţiei creştine de a oferi nu doar nişte principii pentru o viaţă trecătoare, ci de a-l integra pe credincios în comuniune cu Dumnezeu dar şi cu semenii săi prin apartenenţa mistica la Trupul cel Tainic al lui Hristos, Biserica.

Însuşi Mântuitorul Iisus Hristos, în rugăciunea din grădina Ghetsimani spune: *„Şi aceasta este viaţa veşnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis.*" (Ioan 17, 23). Vedem că a cunoaşte pe Dumnezeu şi a şti planul Său de mântuire al omenirii este o condiţie esenţială pentru dobândirea mântuirii. În acest sens, cunoaşterea învăţăturii Bisericii de către credincioşi, pe de o parte şi exercitarea cu râvnă, de către cler, a slujirii învăţătoreşti îşi găsesc deplin însemnătatea. După cum am specificat, datoria clerului de a învăţa pe credincioşi este prescrisă atât în Sfânta Scriptură de către Mântuitorul şi de Sfinţii Apostoli, cât şi de către Părinţii Bisericii prin hotărârile canonice pe care le-au luat. De asemenea, statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române prevede în mod expres datoria clerului de a catehiza credincioşii:

Art. 50 (a): Săvârşeşte Sfânta Liturghie şi Laudele bisericeşti în duminici, la sărbători şi în alte zile ale săptămânii, cu rostirea cuvântului de învăţătură; săvârşeşte Sfinte Taine şi ierurgii; catehizează copii, tineri şi adulţi conform îndrumărilor Centrului eparhial şi asigură accesul zilnic în lăcaşul de cult, conform programului afişat la intrarea în biserică[40];

Art. 50 (b): Preotul paroh sau unul dintre ceilalţi preoţi, dacă sunt mai mulţi, cu binecuvântarea (aprobarea scrisă a) chiriarhului, în fiecare an şcolar, va solicita aprobarea Inspectoratului Şcolar Judeţean pentru predarea orelor de religie la şcoala din parohie, dacă acestea nu sunt repartizate unui cadru didactic titular sau suplinitor[41];

Art. 52 (3): Preoţii şi diaconii, personalul didactic din învăţământul teologic şi cel care predă religia, studenţii în teologie, precum şi dascălii (cateheţii) care au absolvit Şcoala

[39] Gheorghios Metallinos, *Parohia- Hristos în mijlocul nostru,* trad. Pr Prof Ioan. I.Ică, editura Deisis, Sibiu, 2004, p. 20.

[40] *Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române - adnotat ...*, pg. 24.

[41] *Ibidem.*

de cântăreţi bisericeşti au îndatorirea pastorală şi misionară de a face catehizare în parohiile la care slujesc sau în care locuiesc, în acord cu preotul paroh, conform normelor stabilite de către Sfântul Sinod şi centrele eparhiale[42].

Scopul catehizării este acela de a-l pune pe credincios în relaţie directă cu elementul divin, de a-I da simțământul acestui element şi de a-l face să se simtă fiu al lui Dumnezeu, un fiu capabil să adopte legea lui Dumnezeu drept normă de viaţă şi care să-L aibă pe Dumnezeu ca sprijin şi nădejde în toate acţiunile vieţii. Scopul ultim al catehizării nu este acela de a memora nişte dogme şi nişte concepte sau învăţături religioase, ci este acela de a face să pătrundă în inimile credincioşilor fiorul divinităţii[43].

2.2 Treptele catehezei

Ca orice alte lucruri din lumea aceasta, şi catehizarea nu este un simplu act de acumulare şi înţelegere a adevărului religios, ci se desfăşoară printr-un întreg proces despre care putem spune că a ajuns la final abia în momentul în care credinciosul şi-a orientat deplin viaţa către sensul indicat şi propovăduit de Biserică, adică în momentul în care acesta a dobândit o credinţă vie, plină de nădejde, izvorâtă din dragoste şi manifestată în mod necesar prin fapte.

În desfăşurarea şi împlinirea procesului catehetic, în baza Sfintei Scripturi, părintele Dumitru Călugăr distinge trei trepte[44]:

a. *Cunoaşterea adevărurilor de credinţă şi a doctrinei creştine.* În această primă etapă se are în vedere însuşirea de către credincios a învăţăturilor revelate, învăţături care trebuie să devină norme pentru îndrumarea activităţii sale religioase, adevărate principii de viaţă pentru toate împrejurările.

b. Simpla cunoaştere a învăţăturilor nu este suficientă pentru formarea unui creştin desăvârşit. El trebuie să fie convins deplin de necesitatea şi adeveritatea acestora, să creadă neîndoielnic în ele. Întreaga sa voinţă trebuie cucerită de ele, aceste învăţături trebuie de-a dreptul trăite si iubite din toată inima şi din tot cugetul. Deşi convins de acestea, în unele momente de greutăţi, de ispită, într-o anume

[42] *Ibidem,* pg 26.

[43]Pr. Petre Vintilescu, *Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletului*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007, p. 194.

[44] Pr. Prof. Dumitru Călugăr, „Treptele predicii și catehezei”, în *Mitropilia Banatului*, nr. 4-6, 1975, p. 205.

cumpănă care îi pare de netrecut, creştinul poate oscila în ataşamentul său faţă de adevărul creştin. Aşadar, în activitatea catehetică, a doua treaptă care se distinge este *întărirea şi orientarea* creştinului în mărturisirea şi practicarea adevărului pentru a putea trece peste greutăţi de ordin psihologic şi îndoieli.

c. *Activarea credinţei prin fapte concrete,* adică practicarea virtuţii, săvârşirea faptelor celor bune, practic, ghidarea întregii vieţi după principiile creştine este al treilea stadiu în cadrul procesului catehetic.

Abia când întărit prin harul lui Dumnezeu, fără de care nimic nu este posibil, credinciosul a atins toate aceste trei trepte, putem spune că el trăieşte în credinţă, că viaţa lui este una după norme creştine. Abia atunci, când un creştin a atins aceste trepte, putem spune după cuvântul Sfântului Apostol Pavel că: *„ nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine"* (Galateni 2, 20).

Cu alte cuvinte, într-un limbaj loial duhului Sfintei Scripturi, aceste trei trepte pot fi formulate astfel: *a cunoaşte pe Hristos, a iubi pe Hristos, a urma pe Hristos.* În fond, aceste etape au o succesiune logică întrucât nu putem iubi pe cel pe care nu-l cunoaştem şi necunoscându-l sau neiubindu-l nici nu-l putem urma.

Trebuie reţinut faptul că aceste trei trepte trebuie parcurse în cadrul întregii activităţi învăţătoreşti a Bisericii. Prin toate mijloacele pastoral-catehetice care le stau la îndemână preoţilor: se poate insista cu precădere spre prima treaptă, când se urmăreşte în mod progresiv cunoaşterea învăţăturii de credinţă, fie spre a treia treaptă, când este vizată cunoaşterea faptelor credinţei. Aceasta din urmă, fiind cea mai importantă pentru viaţa creştină practică şi criteriu la Judecata de Apoi (Matei – cap. 25), trebuie cultivată cu orice ocazie. Cea de-a doua treaptă, care are în vedere convingerea religioasă şi cultivarea ataşamentului faţă de aceasta necesită mai mult timp, cu precădere în conştiinţa credincioşilor maturi[45].

2. 3 Catehizarea individuală şi Spovedania

Mijloacele şi posibilităţile catehizării la nivel parohial sunt multe: prin intermediul catehezelor propriu-zise, al cultului, al predicii (care devine un act liturgic)[46], al exemplului

[45] *Ibidem,* p. 207.

[46] Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Introducere în Omiletică,* Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2001, p. 11.

personal dat de preot, prin intermediul unor mijloace de catehizare moderne cum ar fi o bibliotecă parohială, o foaie sau un buletin parohial.

Toate acestea dau răspunsuri unor probleme colective ce pot răspunde la un moment dat unor probleme ce devin, dacă nu sunt deja, individuale. Însă cel mai eficient şi aplicat mijloc de catehizare este cel individual, realizat mai cu seamă în scaunul spovedaniei. Prin acest mijloc se comunică învăţături, se dau sfaturi şi se primesc răspunsuri cu privire la unele aspecte ce îl frământă în mod special pe credincios. Astfel se răspunde priorităţilor şi nevoilor sale duhovniceşti; Preotul-catehet trebuie să știe să procedeze cu profundă a sufletului credincioșilor față de resorturile sufletești ale acestora[47]. Deşi de cele mai multe ori se adresează grupurilor, Însuşi Mântuitorul face apel, în câteva rânduri, la practica discuţiilor individuale. Astfel, ni-L amintim când vorbeşte cu Toma şi îl cheamă ca să-Şi adeverească în ochii lui învierea şi dumnezeirea, vindecându-l totodată de îndoială; altă dată vorbeşte în mod particular cu femeia samarineancă şi îi făgăduieşte apa cea vie.

Bineînţeles că spovedania nu e singurul mijloc de catehizare individuală, pot exista discuţii cu diferite prilejuri (o sfeştanie în casa unor credincioşi, la un parastas în timp ce se serveşte masa), însă am amintit întâi de toate Taina Mărturisirii pentru că ea are pe lângă caracterul educativ şi un caracter sacramental care întăreşte şi înrădăcinează cuvântul învăţăturii ce a fost semănat cu acest prilej. Alte prilejuri pentru înfăptuirea unei catehizări individuale sunt: a naşilor la cununie şi la botez, cu ocazia săvârşirii unei ierurgii, a vizitelor pastorale, a convorbirilor individuale sau prin intermediul unei corespondenţe.

Avantajele catehizării particulare izvorăsc din faptul că se adresează unei singure persoane şi astfel problemele abordate se vor canaliza pe interesele respectivei persoane. Nu există astfel riscul ca tema discutată să plictisească pe alţii care ar fi neinteresaţi, iar preotul îşi poate adapta discursul mult mai uşor pentru că discuţiile individuale nu au caracterul formalist al cultului, al predicilor sau al catehezelor de grup şi nici nu se adresează unei mulţimi neomogene (din punct de vedere social, cultural) ci unei singure persoane.[48]

[47] Drd Gheorghe Burcă, „Importanța cunoașterii manifestărilor sufletești ale credincioșilor pentru predicator”, în *Studii Teologice*, nr. 5-6, 1971, pg 359.

[48] Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon (coordonator), *Mijloace practice pentru Catehizarea individuală - curs pentru masterat*, p. 5.

2.4 Catehizarea copiilor

Mântuitorul Iisus Hristos, în activitatea Sa pământească nu a adus noi porunci restrictive asemenea celor vetero-testamentare. El a adus o singură poruncă, porunca iubirii: *„ Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiţi unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, aşa şi voi să vă iubiţi unul pe altul" (Ioan 13, 34).* Iar Hristos ne-a iubit pe noi până într-acolo încât S-a jertfit pe Sine şi a murit. Adesea şi noi ne jertfim unii pentru alţii, de pildă părinţii muncesc de dimineaţă până seara pentru pruncii lor, alţii pleacă în ţări străine pentru a le asigura copiilor un trai mai bun crezând că astfel îşi dovedesc iubirea faţă de ei. Sigur, şi aceasta este o jertfă, deloc neglijabilă, însă de multe ori se uită un lucru, împlinirea unei alte porunci dată de Mântuitorul,: *„Lăsaţi copiii şi nu-i opriţi să vină la Mine, că a unora ca aceştia este împărăţia cerurilor"* (Matei 19, 24). A-i lăsă pe copii să meargă la Hristos nu înseamnă doar a nu-i opri, ci mai mult decât atât înseamnă a-i îndruma către Hristos, *„a-i îmbiserici"*[49], a-i duce la Hristos, adică a-i integra în Trupul tainic al Lui, a-i face mădulare ale Bisericii.

Copilăria este perioada de început a vieţii, de la 1 până la 12 ani, în care copii iau pentru prima oară contact cu realitatea exterioară, sunt dominaţi de curiozitate şi se dezvoltă din punct de vedere somatic. Din nici un punct de vedere un copil nu poate fi comparat cu un adolescent sau cu un adult. Fiecare vârstă are particularităţile ei, la fiecare treaptă, omul vede lucrurile în mod diferit, gândeşte şi înţelege în mod diferit şi în cele din urmă crede, acceptă şi se lasă convins, iarăşi, în mod diferit.

Trebuie menţionat faptul că vârsta copilăriei este cea mai însemnată pentru a deprinde formarea religioasă a omului. De altfel, acest principiu este valabil pentru orice tip de educaţie. Este foarte cunoscută imaginea crengii de copac care poate fi îndoită şi modelată doar atâta vreme cât este subţire şi verde. Din păcate, adesea, nu se ţine seama de acest principiu căci este un real obicei ca să fie copii lăsaţi de foarte multe ori într-o totală nepăsare religioasă, primele măsuri în acest sens fiind luate – dacă de întâmplă să fie luate – abia când copiii se apropie de adolescenţă şi sensul lucrurilor cu greu mai poate fi schimbat.[50]

Dacă omul nu este iniţiat încă de mic într-ale religiei, dacă nu se familiarizează cu ideea şi cu atmosfera din Biserică încă din copilărie riscă să nu se mai poată bucura niciodată

[49]Pr. Lect. Dr. Eugen Jurcă, *Retorică şi Omiletică – curs practic,* Editura Galaxia Gutenberg, Turnu Lăpuş, 2009, p.. 65.

[50] Vasile Băncilă, *Inițierea religioasă a copilului,* Editura Anastasia, 1996, p. 20.

de binefacerile religiei şi de farmecul acesteia. *„Dacă nu plouă primăvara degeaba va ploua mai târziu”*[51].

În procesul educaţiei religioase a copilului, principalul formator este familia. Ea deţine rolul determinant în crearea unui mediu care să influenţeze pozitiv creşterea şi educaţia copilului.[52] Primul contact cu mediul religios al copilului are loc în familie. Mama care se roagă, care merge la biserică, părinţii care se spovedesc, icoanele şi candelele din casă, rugăciunea la vremea mesei făcută în familie sunt elemente care vor influenţa sentimentul religios din sufletul copilului.

S-a constatat că sentimentul religios este prezent în psihologia copilului încă de la începutul vieţii. Copilul are capacitate religioasă. Încă de timpuriu, el are acel simţ divin şi reacţionează în faţa manifestărilor divinului.[53] Religia este foarte importantă pentru copii, însemnătatea ei se reliefează atât ca logică de explicaţie cât şi ca sentiment religios; pentru copii, religia înglobează şi ştiinţa şi întreaga filosofie.[54]

Cunoştinţele religioase ale copilului sunt cât se poate de reduse, specifice vârstei. Ideile şi simţirea lui religioasă sunt influenţate în cea mai mare măsură, după cum am spus, de mediul familiar (învăţătura religioasă de acasă, rugăciunile rostite în acasă, mersul la biserică, icoanele din casă sau din alte medii – acestea sunt elementele principale care se regăsesc în inventarul religios al copilului). Cei mai mulţi dintre copii şi-l închipuie pe Dumnezeu ca om. Fie că este bătrân, îmbrăcat într-un anume fel, înaripat, în veşminte de preot sau prunc – în imaginaţia copiilor, Dumnezeu are chip uman.[55]

În timpul celei de-a doua copilării (7-12 ani), judecata copiilor este mult mai bine închegată şi pot înţelege şi opera mai bine conceptele creştine. Este perioada în care încep să meargă la şcoală şi li dezvoltă capacitatea de înţelegere. Pot defini parţial şi înţelege concepte precum moartea, învierea, atotputernicia lui Dumnezeu, rostul rugăciunii, etc. Sigur, educaţia religioasă din şcoală este un factor important în acest sens. De altfel, şcoala este o instituţie fundamentală pentru societate şi Biserica n-a fost niciodată împotriva învăţământului. Ea (şcoala) pune în discuţie educarea omului şi formarea caracterului acestuia prin fixarea unor

---

[51] *Ibidem, p. 21.*

[52] Bogdan Munteanu, *Educația creștină a copilului,* Editura Valahia, București, 2008, p. 33.

[53]. Prof. Anton Anghelescu, *Psihologia religioasă a copilului și a adolescentului cu aplicații în învățământul religios,* atelierele tipografice PRESA, Brăila, 1939, pg 63.

[54] Vasile Băncilă, *Inițierea religioasă a copilului ...,* pg 25.

[55] Prof. Anton Anghelescu, *Psihologia religioasă a copilului și a adolescentului cu aplicații în învățământul religios,* pp. 39-40.

principii care să reprezinte idealul educaţiei. Ori într-o societate creştină, idealul educaţiei este însuşirea perceptelor care determină formarea creştinului autentic.[56]

Alături familie şi şcoală, Biserica are un rol crucial în educarea copiilor. În zilele în care ne este dat să trăim instituţia şcolii, cu mica excepţie a unei ore de religie, nu mai acordă importanţă formării şi împliniri idealurilor creştine. Astfel, misiunea Bisericii, care are rolul de a forma pe om astfel încât să fie bineplăcut lui Dumnezeu, se particularizează într-o măsură şi mai mare; Biserica trebuie să-l modeleze pe om pentru a fi părtaş al Împărăţiei lui Dumnezeu. Dacă un adult are capacitatea de a se cunoaşte pe sine, de a discerne şi de a contempla ajungând astfel să-L cunoască pe Dumnezeu, copilul are nevoie de un îndrumător. Iar Biserica are datoria să şlefuiască învăţăturile pe care copilul le primeşte în familie şi în şcoală[57].

După cum am menţionat, capacitatea de înţelegere a copiilor diferă mult de cea a adulţilor şi de asemenea spectrul religios este mult diferit. De aceea adevărurile de credinţă comunicate copiilor trebuie adaptate în mod necesar la posibilităţile şi particularităţile psiho-somatice şi raţionale ale copiilor. În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur susţine că înaltele adevăruri religioase sunt transmisibile copiilor cu condiţia să se folosească povestirea ca purtătoare şi mijloc de transmitere a acestor adevăruri.[58] Astfel, cu ajutor unor poveşti vii, sugestive şi captivante, în sufletele copiilor se pot înrădăcina învăţături de credinţă care vor dăinui întreaga viaţă. În fond, povestirea este mijlocul cel mai eficient şi cel mai firesc cu care te poţi apropia de sufletul unui copil; cuprinsul ei, fiind unul palpabil, plin de viaţă şi mişcare răspunde deplin nevoilor sufleteşti ale copiilor care nu pot sta locului, sunt dinamici prin construcţia lor.[59]

Scopul catehizării nu se limitează doar la comunicarea învăţăturii de credinţă, ci transcede asimilarea şi înţelegerea intelectuală a acestor adevăruri, presupunând traducerea lor în modul de relaţionare al creştinului cu Dumnezeu şi cu semenii. Astfel, viaţa morală a unui creştin, fie el şi copil, este un indicator al împlinirii sau neîmplinirii scopului catehetic. În altă ordine de idei, putem afirma că procesul catehetic şi-a atins scopul în momentul în care viaţa unui creştin este în deplină conformitate cu învăţătura creştină atât în ceea ce

[56] Bogdan Munteanu, *Educația creștină a copilului ...,* pp. 43-44.

[57] *Ibidem,* p. 52.

[58] Constantinia Iorda, *Educația preșcolarilor după principiile Sfântului Ioan Gură de Aur,* trad Ion Diaconescu, editura Sofia, București, 2009, p. 122.

[59] Arhim Iuliu Scriban, „Predica pentru copii – partea a doua" în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 10, 1931, p. 610.

priveşte raportul său cu semenii cât şi raportul său cu Dumnezeu. De aceea cred că povăţuirea este un mijloc catehetic deosebit de important şi eficient, mai cu seamă când povaţa vine din partea unui părinte-catehet cu autoritate. Unui creştin nu îi este suficient dacă ştie dogma trinitară sau hristologică, ori numărul şi însemnătatea Sfintelor Taine şi nu ştie cum este corect, din punct de vedere creştin, să procedeze sau să se raporteze la o anumită situaţie.

În cazul educaţiei religioase a unui copil, povaţa este mult mai eficientă decât în cazul unui adult. Autoritatea părinţilor, a profesorilor şi a preotului este cu atât mai mare cu cât copilul este mai mic, de aceea în prima perioadă a copilăriei, în percepţia copilului, autoritatea acestora este învăluită cu o aură de infailibilitate. Astfel povaţa are un impact pozitiv şi influenţează într-o bună măsură comportamentul copilului.

Bineînţeles, şi povăţuirea are limitele ei şi ea trebuie dublată de exemplul bun. Este cunoscut faptul că prin imitaţie copiii învaţă cele mai multe lucruri. Iar bunul simţ, buna cuviinţă, respectul, buna cucernicie, sfiala, comportamentul frumos plin de iubire poate fi învăţat doar prin imitarea exemplului bun primit. Altfel spus, când catehetul trăieşte conţinutul învăţăturii creştine atunci el exercită o influenţă mai mare asupra copilului. Prin exemplul său personal, catehetul constituie un model de virtute.[60]

Sfântul Ioan Gură de Aur recomandă ca încă de mici, copiii să fie învăţaţi să se roage cu multă râvnă. Rugăciunea scurtă şi frecventă poate deveni mica avuţie a copilului care îl va însoţi de-a lungul întregii sale vieţi. De asemenea, Sfântul Ioan Hrisostom leagă rugăciunea de momentele principale ale zilei, dimineaţa la trezirea din somn, seara, înaintea somnului. O importanţă deosebită o are rugăciunea înainte şi după masă pentru că defineşte raportul dintre om, Dumnezeu şi darurile pe care Acesta le oferă necontenit omului. Iar omul dă slavă şi mulţumeşte lui Dumnezeu pentru bucatele pe care El i le-a dăruit.[61]

Când copiii sunt subiectul catehizării este de la sine înţeles, după cum am menţionat şi mai sus, că trebuie adaptat conţinutul învăţăturii la posibilităţile şi condiţiile lor de atenţie şi înţelegere. Prezentarea în faţa copiilor trebuie să fie vie, captivantă, logică. Un ajutor în acest sens poate fi folosirea textelor, cântecelor interpretate în Biserică[62]. Astfel, copiii, familiarizaţi cu aceste cântece vor putea înţelege şi penetra mai bine conţinutul învăţăturii. Pentru toate disciplinele, desenul de pildă, este un procedeu didactic foarte eficient, fiind o

[60] Constantinia Iorda, *Educaţia preşcolarilor după principiile Sfântului Ioan Gură de Aur*..., p. 136.

[61] *Ibidem.*, p. 143.

[62] Arhim Iuliu Scriban, „Predica pentru copii – partea întâi”, în *Biserica Ortodoxă Română*, nr 5, 1931, p. 426.

activitate plăcută şi recreativă pentru orice copil, poate fi folosit cu succes şi în cadrul procesului educativ-catehetic[63].

În concluzie, catehizarea copiilor este un factor esenţial, ei sunt creştinii de mâine şi ei sunt viitorii adolescenţi care peste puţină vreme se vor confrunta cu noi provocări şi descoperiri specifice perioadei. Dacă nu vor şti şi nu vor fi învăţaţi încă de mici ce dar mare este credinţa, ce înseamnă Biserica şi câtă grijă poartă Dumnezeu faţă de oameni, cu anevoie vor putea descoperi aceste lucruri, mai târziu, la vremea adolescenţei sau a maturităţii.

2.5 Catehizarea tinerilor adolescenţi

Majoritatea psihologilor fixează adolescenţa între 12 şi 18 ani. În această perioadă educaţia religioasă este esenţială în primul rând pentru că aceasta este perioada în care tânărul îşi formează şi consolidează personalitatea, la închegarea acesteia religia fiind chemată pentru a fi un factor important. Mai mult, tânărul simte nevoia să îşi reclădească o nouă scară de valori.

În faza adolescenţei trebuie să se ţină seama în primul rând de faptul că tânărul se află în treapta trecerii de la „viaţa instinctivă a copilăriei la viaţa gândită a omului.”[64] De altfel este bine ştiut că această perioadă este una a revizuirilor şi a reevaluărilor de tot felul. Tânărul începe să discearnă cu propria raţiune, să supună totul propriilor judecăţi. Şi fără îndoială că în faţa acestui examen vine şi rândul factorului religios.

Mai cu seamă în a doua jumătate a adolescenţei, tinerii sunt frământaţi de probleme filosofice şi existenţiale. Atenţia lor se mută de la curiozităţile mărunte către întrebări de genul: *Cine suntem? Ce origine avem? De unde venit? Încotro ne îndreptăm? Ce rost avem?* Totodată, tinerii sunt încercaţi de foarte multe îndoieli si frământări. Tânărul caută o formă de convingere religioasă, dar acum nu poate primi totul ca atare si simte nevoia unei documentări mai ample a credinţei, a unei justificări[65]. Altfel spus, adolescentul înregistrează

---

[63] Pr. Lect. Dr. Eugen Jurcă, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești,* editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2009 p. 221.

[64] Jean Beslay, *Pedagogie religieuse,* „Etudes”, 20 Nov 1929, p 387 *apud* Pr. Prof. Anton Anghelescu, *Psihologia religioasă a copilului și a adolescentului cu aplicații în învățământul religios* ..., p. 102.

[65] Pr. Prof. Anton Anghelescu, *Psihologia religioasă a copilului și a adolescentului cu aplicații în învățământul religios,* ... pp. 79-80.

un salt calitativ al conştiinţei de sine şi de aceea caută răspuns la o serie de întrebări ca cele enumerate mai sus. El este în permanentă căutare a unei identităţi vocaţionale pe care o va găsi la capătul acestor frământări interioare.[66]

Putem afirma că la această vârstă se traversează o adevărată criză religioasă, o perioadă critică din acest punct de vedere, generată, pe lângă frământările interioare fireşti şi de o altă serie de factori: diminuarea autorităţii familiei, nivelul spiritual scăzut al societăţii, ateismul promovat de pseudo-ştiinţă (teoria lui Darwin), cărările străine de spiritualitatea creştină la care conduc feluritele forme de ocultism (yoga, teosofie, antroposofie, reîncarnare, reiki, etc.) ce încep să capete din ce în ce mai mulţi adepţi. Se dau adevărate lupte pentru acapararea şi manipularea tinerilor, iar însemnătatea catehizării acestora este dezvăluită de rolul pe care tinerii îl pot juca în dezvoltarea societăţii umane sau de pericolul, pe care îl pot reprezenta în cazul în care sunt seduşi ori manipulaţi de interesele celor rău intenţionaţi.[67]

Pentru a da răspuns acestor provocări, conţinutul învăţăturii de credinţă trebuie organizat şi prezentat aşadar în asemenea manieră încât să cultive o convingere religioasă cât mai adâncă în sufletul adolescentului. Este nevoie de accentuarea aspectului apologetic al acestei învăţături. Trebuie dat apoi, expunerii, un caracter viu, în care toată fiinţa să se simtă implicată şi să corespundă preocupărilor tinerilor care se întreabă ce vor face cu viaţa lor. Prezentarea nu trebuie să ţină seama doar de raţiune şi de puterea cognitivă a tinerilor, ci trebuie să facă apel la toate puterile sufletului adolescentului, trebuie să-i prezentăm credinţa ca pe ceva viu, dinamic, ca pe ceva ce trebuie trăit, practicat.[68]

Important de reţinut este faptul că adolescenţa este perioada în care iau naştere adevăratele trăiri religioase în baza propriilor interpretări asupra noţiunilor de credinţă. Adolescentul nu le mai primeşte de-a gata, ci le trece prin filtrul raţiunii proprii[69].

Catehizarea nu este şi nu trebuie să devină un scop, ci este un mijloc al cărei scop este acela de a alinia viaţa cultică, sacramentală şi disciplinară a catehumenului cu viaţa Bisericii. De aceea, asimilarea învăţăturii trebuie să meargă în paralel cu viaţa bisericească a catehumenului. Nu trebuie neglijată participarea acestuia la slujbe, nu trebuie uitat că apropierea de Hristos prin Sfintele Taine este imperativă pentru mântuire. Superioritatea mistică a Bisericii şi a cultului nu poate fi contestată. Însă aici apar aspecte care trebuie

---

[66] Pr. Dr. Eugen Jurcă, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești* ..., pp. 230 – 233.

[67] Pr. Iosif Enășoae, *De la kerygmă la cateheza sistematică*, ... p. 284.

[68] Pr. Prof. Anton Anghelescu, *Psihologia religioasă a copilului și a adolescentului cu aplicații în învățământul religio* ... ,pp. 102-103.

[69].Pr. Dr. Eugen Jurcă, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești, ...,* p. 224.

lămurite, explicate, înţelese. În acest context cateheza îşi găseşte rolul, acela de a ritma viaţa credinciosului, sub aspect doctrinar, sacramental şi disciplinar cu viaţa Bisericii.

De altfel, frumuseţea slujbelor, bogăţia cultului şi frumuseţea bisericii sunt tot atâtea mijloace de a atrage pe tineri spre Biserică. Ei sunt atraşi de tot ce este frumos, de tot ce este artistic. Însă pentru a-l atrage pe tânăr, slujba religioasă trebuie făcută cu tot fastul cuvenit. De aceea este nevoie de cântăreţi buni, de pictură frumoasă şi de îngrijire în biserică.

Formarea unui grup catehetic, alcătuit exclusiv din tineri, este un mijloc foarte eficient de catehizare. Pot fi abordate probleme care îi privesc în mod special pe ei şi se pot întări astfel legăturile dintre membrii grupului. Organizarea unor excursii, pelerinaje, schimburi de experienţă cu grupuri din alte parohii sunt activităţi recreative şi atractive care fără îndoială vor avea efecte pozitive asupra formării personalităţii fiecărui membru al grupului. Catehizarea în grup devine o metodă de formare a aptitudinilor pentru relaţii umane comunitare şi stimulează sentimentul de coeziune, al apartenenţei la grup, la comunitatea (eclezială) parohială.[70]

Preotul, prin puterea sa harică, este un factor esenţial pentru catehizare în general, dar mai cu seamă în ceea ce înseamnă catehizarea tinerilor. Pentru întărirea voinţei tinerilor nu sunt suficiente nici maximele – chiar şi cele mai înalte, nici pildele – chiar şi cele care sensibilizează în mod deosebit, nici cele mai frumoase principii. Când are de ales între bine şi rău, între calea cea strâmtă şi calea cea largă, tânărul are nevoie de un ajutor de sus, supranatural. Şi acest ajutor îi vine de la Biserică, prin sfintele Taine, mai cu seamă prin Taina Euharistiei şi a Spovedaniei.

Preotul catehet are un atu deosebit faţă de orice alt învăţător: acela că este duhovnic. Și prin taina duhovnic iei poate intra în dedesubturile cele mai sensibile ale sufletelor tinere. Cu toate că este greu, dacă va dovedi iscusinţă un duhovnic poate să întărească conştiinţa adolescentului. De asemenea este bine ca preotul, catehet şi duhovnic să fie la curent cu ultimele descoperiri din cadrul psihologiei fară însă a-şi însuşi în mod necesar punctul de vedere al unor psihologi, ci mai degrabă adaptându-le la normele spovedaniei şi ale catehezei[71].

[70] *Ibidem*, p. 215.

[71] Pr. Prof. Anton Anghelescu, *Psihologia religioasă a copilului și a adolescentului cu aplicații în învățământul religios* ..., pp. 106 – 107.

2.6 Cercetarea şi catehizarea bolnavilor

Cercetarea bolnavilor este, nu doar un act întâmplător, o lucrare oarecare ce ţine de potrivire ori de hazard, ci este o lucrare ce necesită multă pricepere şi râvnă, şi chiar mai mult de atât este împlinirea unei porunci evanghelice. Mântuitorul Iisus Hristos, care se identifică cu toţi semenii noştri ne va spune la Judecata de Apoi: „bolnav am fost şi nu M-aţi cercetat" (Matei. 25, 36). Astfel de la obligaţia cercetării bolnavilor nu se poate sustrage nici un credincios şi cu atât mai mult un preot.

Cercetarea unui bolnav impune multă delicateţe şi tact, multă precauţie şi moderaţie din partea preotului. Căci, pe de o parte nu este îngăduit nimănui să demoralizeze pe cel bolnav, dar pe de altă parte nu este permis nici să se afişeze un aer prea optimist[72]. Iarăşi, ora la care se efectuează vizita trebuie aleasă cu multă socoteală căci nu se cuvine ca preotul să vină în casa bolnavului la o oră prea târzie sau prea matinală.[73]

Când ne gândim la un *„bolnav"* nu trebuie să identificăm termenul cu cineva care în mod necesar este imobilizat pe un pat de spital sau în propria locuinţă, ci trebuie să cuprindem o sferă mai mare de persoane, pe toţi care sunt suferinzi, pe toţi despre care, într-un sens sau altul, putem afirma că sunt bolnavi. Foarte mulţi sunt bătrâni, suferă de singurătate, fiind părăsiţi şi abandonaţi uneori de către cei dragi şi de către moştenitori. De aceea ei aşteaptă să primească puţină afecţiune din partea noastră, un cuvânt de îmbărbătare. Un bolnav aşteaptă ca, în ciuda a toată infirmitatea şi neputinţa, să fie recunoscut la adevărata lui valoare şi demnitate.

Astfel, atitudinea preotului va trebui să se concretizeze prin a arăta şi aminti celui bolnav că oricât de neputincios se vede sau se crede el, rămâne totuşi o persoană unică, rămâne un creştin, un membru al Bisericii, un mădular pentru care Hristos S-a răstignit. Dumnezeu îl iubeşte şi poate astfel, prin boală, îi încearcă credinţa. Se poate face cu uşurinţă paralela dintre situaţia unui bolnav şi situaţia lui Iov, care a fost lipsit de toate bogăţiile pe care le avusese, de toţi pruncii săi şi de sănătatea sa, dar care pentru statornicia sa în credinţă le-a recâştigat pe toate.

Boala trebuie abordată şi în sensul ei duhovnicesc, trebuie încercat să se vadă planul pe care Dumnezeu îl are cu acel bolnav, trebuie căutat sensul proniator al bolii. Sfântul

[72] Pr. Vasile Petrică, „Pastoraţia credincioşilor bolnavi", în *Mitropolia Banatului*, nr. 9-12, 1976, p. 686.

[73] *Ibidem*.

Apostol Pavel spune că *„plata păcatului este moartea”*(Romani 6, 23), iar boala poate fi privită ca un semn ce ne aminteşte de moarte sau, mai degrabă, ca un semn ce ne aduce aminte de cauza morţii, iar păcatul ce trebuie îndreptat. Dar lucrurile nu trebuie privite doar în sensul acesta, Şi sfinţii sunt uneori atinşi de boală şi aici se vădeşte un alt plan proniator al lui Dumnezeu: ca să îşi aducă aminte că sunt pământ şi că sunt supuşi stricăciunii; ca nu cumva virtuţile lor să le inspire orgoliu şi ca nu cumva să cadă astfel în mândrie.[74]

Pe lângă îmbărbătare, un preot poate oferi mult mai mult unui credincios suferind. Sfintele Taine, Spovedania şi Împărtăşania se impun a fi administrate unui suferind. În plus, dacă până atunci el nu a înţeles care este rolul şi însemnătatea acestor taine, momentul bolii este un prilej pentru preot să îl lămurească pe cel bolnav cu privire la acestea. Alte teme care pot fi tratate de către preot în discuţia cu un bolnav sunt: credinţa, nădejdea, pronia divină, dragostea lui Dumnezeu, etc.

Tuturor ne este cunoscut faptul că momentul bolii este un moment critic, iar cel bolnav este capabil să facă orice pentru a se vindeca, apelând uneori la mijloace nu tocmai creştineşti. Este esenţial aşadar ca preotul să le explice celor bolnavi că Hristos este vindecătorul sufletelor şi al trupurilor noastre, iar alţii, care se pretind vindecători, descântători, etc. sunt adesea nişte şarlatani sau chiar mai rău de atât sunt slujitori ai diavolului şi că nu se cuvine ca un creştin să caute vindecare la aceştia. Alţii, în suferinţa lor îşi pierd răbdarea şi vor să afle degrabă care va fi finalitatea bolii lor: moartea sau vindecarea?! şi de aceea solicită preotului să le „deschidă pravila” (adică Evanghelia) pentru a li se vesti viitorul, sau cred că preotul îşi poate da seama dacă se vor vindeca sau nu după felul în care alunecă Sfânta Împărtăşanie din linguriţă.[75] Aceste practici sunt străine de spiritualitatea ortodoxă, iar credincioşilor le poate fi explicat şi lămurit cu acest prilej că ziua sfârşitului fiecăruia este cunoscută doar lui Dumnezeu şi că astfel de practici nu au nicio valoare ba chiar dăunează Bisericii întrucât reduce bogata învăţătură şi trăire creştinească la dimensiunea unui cult magic.

Grija pentru bolnavi este o manifestare a dragostei Bisericii faţă de fii săi. Bolnavii necesită o atenţie sporită pentru că şi Hristos le-a acordat o atenţie deosebită evidenţiată prin multele vindecări pe care le-a săvârşit. Boala nu face parte din firea umană autentică, ci a

---

[74] Conf. univ. dr. Pavel Chirilă, Pr. Drd Mihai Valică, *Spitalul Creştin,* Editura Christiana, Bucureşti, 2004, p 22.

[75] Pr. Vasile Petrică, *Pastoraţia credincioşilor bolnavi,* ... p. 692.

intrat în firea noastră după căderea în păcat şi de aceea avem datoria de a lupta împotriva ei şi de a-i ajuta pe cei suferinzi să lupte împotriva ei.

2.7 Catehizarea în penitenciare

De-a lungul istoriei, putem vedea cum instituţia închisorii a jucat uneori un rol providenţial pentru Biserică născând sfinţi. În acest sens, întreaga perioadă a epocii persecuţiilor este foarte grăitoare. Sfinţii martiri, înainte de a primi mucenicia, au trăit experienţa închisorii unde au mărturisit cu siguranţă pe Hristos nu doar cu viaţa ci şi cu cuvântul. Mai aproape de zilele noastre, în ţara noastră şi nu numai, perioada comunistă a „dăruit" Bisericii noi martiri care au suferit în temniţă. Sunt cunoscute nume precum Ioan Ianolide, Costache Oprişan, Valeriu Gafencu, Radu Gyr, dar şi numele unora care au avut şansa de a se boteza şi a-L cunoaşte pe Hristos în circumstanţele închisorii precum Nicolae Steinhardt.

Închisorile reprezintă un mediu aparte, cu specificităţile sale. Deţinuţii, subiecţii catehezei din penitenciare, sunt de regulă infractori, oameni care de-a lungul vieţii lor nu au avut prea mari tangenţe cu Biserica şi care aproape cu siguranţă nu au avut şansa de a se bucura de binefacerile unui program catehetic sau ale unei educaţii religioase. Unii sunt infractori notorii, cum este cazul lui Pasquale despre care vom vorbi în cele ce urmează, alţii au ajuns la închisoare în mod accidental cu toate că nu au deprinderi de infractor în vreme ce alţii pot fi închişi pe nedrept.

Fiecare persoană este afectată în manieră proprie de experienţa închisorii şi fiecare trăieşte momentul de detenţie la intensitate diferită şi în mod diferit. Personalitatea omului se modifică în perioada detenţiei, omul are vreme să mediteze la viaţa sa, să vadă ce şi unde a greşit şi să ia hotărârea de a se îndrepta sau, prin suferinţa din închisoare, se poarte îndârji şi îşi poate alimenta frământările şi dorinţa de „răzvrătire".

Biserica, ca slujitoare a lui Dumnezeu *„Care voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină"(*I Timotei 2, 4) nu poate ignora pe nimeni, nici chiar pe cel mai mare criminal pentru că *„în cer va fi multă bucurie pentru un păcătos care se pocăieşte" (Luca 15, 7)* şi de aceea se îngrijeşte de toţi membrii săi, inclusiv de cei întemniţaţi. În acest sens, multe închisori din ţara noastră au o capelă în care îşi desfăşoară activitatea un preot ortodox care se îngrijeşte de viaţa duhovnicească a deţinuţilor.

În vederea catehizării acestora, preotul de penitenciar dispune de câteva mijloace şi condiţiile de viaţă ale deţinuţilor oferă câteva avantaje în acest sens. Ei (deţinuţii) nu au parte de multe dintre cele pe care le au cei liberi şi astfel, icoana, ca mijloc vizual, sau cântarea bisericească, ca mijloc auditiv, îi pot atrage către Biserică.[76] În închisoare ei sunt singuri şi simt nevoia să se aproprie de ceva să-şi găsească un refugiu. Suferinţa şi însingurarea pot deveni prilej de întâlnire cu Hristos.[77]

Datoria preotului este să-i atragă către Biserică prin dragoste, să-i facă conştienţi de faptul că nu sunt pierduţi definitiv şi că viaţa lor se poate îndrepta. Cred că, cel puţin pentru început, predicile nu trebuie să aibă un caracter moralizator, ci mai degrabă unul care să scoată în evidenţă iubirea şi bunătatea lui Dumnezeu, pe de o parte, şi posibilitatea omului de a se pocăi, nevoia lui de Dumnezeu, alături de care va găsi vindecare tuturor neputinţelor şi rezolvare tuturor problemelor, pe de altă parte.

În paralel cu misiunea preoţilor de pe lângă penitenciare se pot desfăşura programe catehetice care vizează pe cei aflaţi în închisoare. Este cazul unei închisori din Barcelona.[78] Deşi acest model vine din partea unor cateheţi catolici, cred că exemplul este demn de urmat şi în spaţiile majoritar ortodoxe: Un grup de cateheţi, în fiecare zi de sâmbătă susţine cateheze pentru câţiva deţinuţi.[79] În primii doi ani temele au fost structurate după Catehismul Bisericii Catolice, iar apoi s-a trecut la studiul Sfintelor Evanghelii. Structura catehezelor este următoarea: se începe cu un cântec acompaniat de un instrument muzical (moment de mare bucurie şi atracţie care contrastează cu atmosfera sumbră a închisorilor), introducerea, lecturarea textului biblic, comentariu, un moment de linişte pentru reflecţie, dialogul şi rugăciunea finală (de regulă un psalm). Foarte important este faptul că se încearcă crearea unor momente inedite şi atractive; de pildă fiecare deţinut participant primeşte o foaie ce conţine o copie a temei dezbătute, împodobită cu fotografii, culori, se face uz de tehnologia modernă, informatică. Obiectivul acestui proiect este articulat după particularităţile mediului în care se desfăşoară şi anume propovăduirea lui Hristos care este Dumnezeul iubirii şi al iertării; se caută stimularea încrederii în sine, valorificarea persoanei umane şi oferirea unei speranţe şi a unui moment de destindere şi libertatea pe care nu îl pot găsi în celulă. De asemenea în cadrul acestor cateheze se desprind valori care sunt prea puţin, dacă nu, chiar

[76] Pr. Conf. Univ. Dr. Octavian Pop, *Specificul pastoraţiei în închisori,* editura Tradiţie, Bucureşti, 2003, p 19.

[77] *Ibidem,* pg 24.

[78] http://www.sepapbcn.org/catequesis.html - consultat în data de 30. 05. 2012.

[79] La început foarte puțini, dar apoi grupul s-a mărit în jur de 20 de membri. Însă grupul nu este statornic ci se modifică periodic pentru că unii sunt transferați, se eliberează, își modifică programul, primesc vizita familiei.

deloc promovate în mediul penitenciarelor, valori cum ar fi respectul faţă de ceilalţi, răbdarea, altruismul. În cadrul discuţiilor se poate cu uşurinţă învăţa să îl asculţi pe celălalt, să ceri permisiunea pentru a vorbi, să nu te lungeşti cu vorba mai mult decât e cazul.

Sigur, motivele care îi determină pe deţinuţi să participe la aceste cateheze nu sunt neapărat legate, în primă fază, de dragostea pentru Biserică. Unii simt nevoia unei evadări din rutina celulei, alţii caută anumite avantaje, cum e cazul lui Pasquale[80]; în orice caz, de foarte multe ori se dovedeşte că este vorba de o acţiune providenţială.

Pasquale era un deţinut condamnat pentru trafic şi consum de droguri şi pentru furt. Aceste patimi erau foarte bine înrădăcinate în sufletul lui întrucât tot gândul lui după eliberare era îndreptat către aceleaşi lucruri care îl aduseseră în penitenciar. Se apropie de preot şi începe să frecventeze catehezele sperând că preotul îl poate ajuta să se elibereze. Viaţa lui duhovnicească practic nu exista: era căsătorit de zece ani, însă doar civil, nu primise confirmarea (mirungerea) şi nici prima împărtăşanie[81], avea o antipatie declarată faţă de preoţi şi călugări, era, după cum am spus, un consumator de droguri care trăia din furt. Modul în care s-a schimbat viaţa lui, odată cu frecventarea catehezelor confirmă cele spuse de Sfântul Apostol Pavel: *„credinţa este din auzire"*(Romani 10, 17). Cele aflate la cateheze i-au schimbat modul de viaţă şi de gândire, începuse să-i fie indiferent dacă se va elibera curând sau nu, îl aflase pe Hristos şi asta îi era suficient, îi aducea liniştea. De schimbarea lui toţi erau surprinşi; prietenii râdeau de el şi soţia credea că a înnebunit pentru că îi vorbea despre căsătoria religioasă ceea ce nu mai făcuse niciodată. Simţea nevoia să devină el însuşi misionar şi catehet întrucât spune: *„cel mai frumos lucru pentru mine este să vorbesc despre Iisus Hristos Cel înviat"*. Relevant pentru a descrie noul său mod de viaţă este momentul eliberării sale. Ofiţerii au venit să-l anunţe că este liber în timpul Liturghiei şi el a refuzat să părăsească închisoarea până la sfârşitul slujbei.

În concluzie, catehizarea din penitenciare este o latură care nu trebuie neglijată sub nici o formă; după cum am arătat, se pot întâmpla minuni şi schimbări radicale în viaţa cuiva odată cu aflarea lui Hristos. Deţinuţii sunt persoane care în ciuda faptelor lor au nevoie de Dumnezeu şi Biserica este datoare să-L vestească pe Hristos în orice împrejurări, mai ales în închisori unde este atâta nevoie de El. Fiecare om care are nevoie de ajutorul nostru se identifică cu Hristos. În aceeaşi situaţie sunt şi cei din închisori, ei au nevoie de ajutor şi

[80] http://www.elarcadenoe.org/septima/carcel.htm - consultat în data de 30. 05. 2012..

[81] Evenimente foarte importante in viata unui credincios catolic petrecute cu prilejul împlinirii vârstei de 7 ani (prima împărtaşanie) respectiv 12 ani (confirmarea).

sprijin, iar Biserica încearcă să-i ajute ca mărturie a dragostei şi a nădejdii de a auzi la Dreapta Judecată cuvintele: „*Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii căci (...) în temniţă am fost şi aţi venit la Mine”* (Matei cap. 25, v. 34, 36).

Capitolul 3: Forme practice de catehizare

3.1 Catehizarea prin intermediul cultului

Deşi se disting, cele trei slujiri, învățătorească, sfințitoare și conducătoare, nu sunt separate între ele în cadrul slujirii preotului ci ele se împletesc şi se exercită împreună. Astfel o parte însemnată a cunoştinţelor religioase deţinute de credincioşi sunt dobândite cu prilejul participării la diferitele slujbe. Sfânta Liturghie este un izvor nesecat care adapă sufletele credincioşilor, ea, având nu doar un aspect sfințitor ci și o puternică dimensiune catehetică. Această dimensiune catehetică a Sfintei Liturghii este concretizată pe toată desfășurarea Liturghiei întrucât recapitulează în cuvintele cântărilor, mărturisirilor (de credință) și ecteniilor, învățătura esențială de credință a Bisericii, dar mai cu seamă în momentele citirii pericopelor scripturistice (a Sfintei Evanghelii și a Apostolului) și a predicii.

De altfel toate Sfintele Taine au o mare importanță și din punct de vedere catehetic. Botezul și Mirungerea se fac prilej de mărturisire (verbală) a credinței și de catehizare a nașilor și a tuturor celor prezenți. Sfântul Maslu, săvârșit la casa bolnavului, la fel ca și Împărtășania sunt tot atâtea ocazii de a aduce cuvântul lui Dumnezeu în casele familiilor celor bolnavi. Cât privește rolul catehetic al Spovedaniei, am vorbit despre el în capitolele anterioare.

Asemenea sfintelor Taine și ierurgiile au un puternic rol catehetic. De pildă Ierurgiile legate de Botez, de naşterea omului (la 8 și la 40 zile de la naștere, la punerea numelui) se săvârșesc la casele credincioșilor și acele câteva vorbe, sfaturi duhovnicești sau învățături de credință, alese cu iscusinţă, din partea preotului vor putea sensibiliza pe cei prezenți spre a încolți credința în inimile lor. Logodna, iarăși este o ierurgie la săvârșirea căreia se poate realiza un moment catehetic, tinerii pot fi învățați despre ce înseamnă o familie din punct de vedere creștin, care este rolul acesteia față de Biserică și cum se cuvine să fie conduita fiecărui soț.

Ierurgiile legate de sfârșitul vieții (înmormântarea și parastasele) pot, și chiar se impune să fie și ele speculate din punct de vedere misionar. O slujbă făcută după rânduiala cuvenită și un cuvânt bine întocmit vor asigura succesul în acest sens. Necrologul poate cuprinde scurte învățături dogmatice și morale, are o adresă emoțională prin intermediul

căruia se poate arunca sămânța ce va putea răsări o nouă orientare în viață: accea a credinței și a nădejdii în Dumnezeu.[82]

Deasemenea, pe lângă Sfintele Taine și ierurgii Laudele bisericești și pe lângă acestea Acatistele și Paraclisele sunt slujbe la care credincioșii participă cu drag și multă evlavie. După oficierea propriu zisă a acestora, preotul are datoria să rostească și un cuvânt de învățătură ce poate avea un pronunțat caracter misionar. Dacă săvârșirea acestora va fi regulată (săptămână de săptămână) se poate chiar stabili un plan al temelor ce vor fi tratate cu acest prilej. [83]

Preotul este așadar dator ca să rostească un cuvânt cu orice prilej, un cuvânt ce va avea drept urmare câștigarea încrederii celui căruia se adresează, apropierea acestuia de Biserică vizând, în cele din urmă, câștigarea mântuirii. Fiecare slujbă, (taină, ierurgie, laudă) are specificul ei și induce celor prezenți o anumită dispoziție și stare sufletească. Conținutul și forma discursului trebuie adaptat fiecărei situații în parte pentru a-și putea atinge deplin scopul catehetic-misionar.

3.2 Întâlnirile catehetice (catehezele propriu zise)

Catehezele propriu-zise au loc de obicei în cursul săptămânii (miercurea seara, vinerea seara, sâmbăta seara) odată cu oficierea slujbelor din zilele de rând, de obicei cele de seară: (fie vecernia, un acatist, un paraclis, Sfântul Maslu, aghiasma mică etc.). Există multe parohii, și este recomandat să existe în fiecare o adevărată tradiție în acest sens; săptămânal sau măcar odată la două săptămâni, într-o anume zi a săptămânii, stabilită și anunțată în prealabil, preotul și credincioșii rămân după slujbă pentru a desfășura o întâlnire cu un caracter catehetic.

Aceste întâlniri se diferențiază mult de predici, tocmai prin faptul că nu au caracterul solemn și liturgic al acestora. Cateheza se desfășoară de obicei tot în biserica, însă, spre deosebire de predică, nu este strâns legată de slujba propriu zisă și are o desfășurare mai liberă,un caracter mai puțin oficial și în cadrul acesteia intervin și credincioșii cu întrebările și neclaritățile lor. De obicei atât preotul cât și credincioșii stau jos în timpul catehezelor (și nu în picioare ca în cazul predicii) și scopul este unul foarte clar, acela al instruirii în ale credinței, al lămuririi aspectelor ce sunt încă neclare, al comunicării învățăturii de credință.

[82] Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, „Rolul catehetic misionar al ierurgiilor", în *Studii Teologice* nr. 5, 1986, pp. 117-119.

[83] *Ibidem,* pg 122.

Sunt foarte mulți credincioși care vin la slujbele respective în mod special pentru catehezele ce urmează; de aceea se impune ca respectiva catheză să fie foarte bine pregătită și prezentată ireproșabil pentru că acei credincioși ce vin special pentru a asculta vor avea și exigențe ce trebuie împlinite.

Tematica abordată poate fi diversă și trebuie adaptată după necesitățile și nivelul credincioșilor. Se pot dezbate subiecte ce vizează punctele doctrinei ortodoxe (precum dogma Sfintei Treimi, revelația dumnezeiască, Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție, cosmologie, antropologia, providența, mântuirea, judecata, postul, rugăciunea), catheze cu conținut liturgic (Sfânta Liturghie, simbolismul laudelor, a ierurgiilor) dar și subiecte ce impun o abordare interconfesionala (Sfânta Tradiție, Sfintele Taine, cultul Maicii Domnului, al sfinților, al Sfintei Cruci, al Sfintelor Moaște, harul divin). Acestora se adaugă subiecte impuse de vremurile actuale: radiestezia, bioenergia, bioterapia, cristaloterapia, probleme de bioetică (clonare, transplantul de organe, fecundare in vitro, eutanasie) [84]

Forma și structura ei se aseamănă mai degrabă cu aceea a unei lecții decât cu aceea a predicii. Pentru a-și atinge în mod favorabil scopul, este recomandat să urmeze un plan, anumite momente (etape) –care se regăsesc și în structura unui plan didactic- : Pregătirea aperceptivă, anunțarea temei, tratarea, recapitularea (fixarea), asocierea, generalizarea și aplicarea. [85]

Este nevoie peste tot de catehizare și astfel de întâlniri pot avea o importanță covârșitoare; o catheză bine întocmită și susținută cu convingere va aduce multă bucurie și lumină în sufletele ascultătorilor și va atrage un număr tot mai mare de credincioși[86] având în același timp o influență pozitivă în formarea și desăvârșirea acestora ca buni creștini și responsabili totodată.

3.3 Dialogul săptămânal

Dialogul săptămânal este o metodă ce poate veni în sprijinul catehezelor programate ca o completare a acestora, deoarece în cazul catehezelor nu se poate declanșa întotdeauna un dialog eficient. Dialogul propriu-zis se poate desfăşura fără o anumită tematică prestabilită. Pur și simplu se începe cu o rugăciune - înainte de acesta e recomandat să se săvârșească o

[84] Pr. Prof Dr. Vasile Gordon, *Introducere în Catehetica ortodoxă* ..., pp. 166 – 167.

[85] *Ibidem,* pp. 185 – 186.

[86] Idem, *Biserica și școala,* editura Christiana, București, 2003, p. 163.

slujbă în biserică - și apoi credincioșii pot începe să pună întrebări și primesc răspunsuri din partea preotului. Dacă se întâmplă ca preotul să nu cunoască foarte bine subiectul propus îl poate nota, se poate documenta și da un răspuns pertinent la întâlnirea viitoare.

În cadrul dialogului se poate programa:

- Citirea sistematică a *Sfintei Scripturi*; recomandabil să se înceapă cu Noul Testament pentru că este mult mai ușor de parcurs pentru începători;
- Parcurgerea *Catehismului* ; pentru a se familiariza credincioșii cu principalele puncte ale doctrinei ortodoxe;
- Lecturarea unui *manual de Dogmatică* fapt ce permite aprofundarea cunoștințelor fixate odată cu parcurgerea catehismului;
- Alte obiective pot fi tratarea unor evenimente din Istoria Bisericească, explicarea anumitor aspecte liturgice, teme misionare, controverse cu sectarii.[87]

Din când în când este bine să invităm câte o personalitate din afara parohiei (un profesor de teologie, un duhovnic mai îmbunătăţit, chiar un laic - specialist într-o problemă care-i interesează pe enoriaşi), pentru ca dialogul să se îmbogățească și din experienţele deosebite ale altora. [88]

Pe lângă aceste aspecte de lămurire a neînțelegerilor și explicarea unor învățături de împărtășire a experienţelor, acest dialog poate avea și alte influenţe pozitive din punct de vedere pastoral și misionar. În primul rând facilitează apropierea credincioșilor de preot și deschiderea acestora către el. Pe de altă parte, mai cu seamă într-o parohie de oraș, credincioșii nu se cunosc foarte bine. Aceste întâlniri sunt prilejuri de a se lega și întări noi relații de prietenie. Aceste două lucrări, apropierea credincioșilor de preot și a credincioșilor între ei vor avea ca urmare întărirea unității parohiale, un factor esențial pentru dobândirea succesului pastoral la nivel parohial. [89]

---

[87] *Ibidem,* pg. 167-168.

[88] Pr. Prof. Vasile Gordon, „Mijloace practice de catehizare: Dialogul săptămânal" în *Ziarul Lumina*, Joi, 17 Iunie 2010, p. 5.

[89] Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, *Importanța parohiei pentru misiune. Unitatea dintre parohie și Biserica locală, unitatea internă a parohiei, mijloace și metode de menținere a acesteia ...,* p. 17.

3.4 Biblioteca parohială

Un mijloc complementar de catehizare îl poate reprezenta Biblioteca parohială. Aceasta poate funcționa chiar în incinta bisericii sau într-o anexă a acesteia, iar cărțile pot fi accesate sub forma împrumutului. Prețul cărților, astăzi, nu este chiar unul despre care să putem spune că e accesibil tuturor, iar pe de altă parte accesul credincioşilor la o literatură religioasă de calitate este restrâns îndeosebi la sate. Astfel amenajarea unei asemenea biblioteci răspunde nevoilor unei parohii și mai cu seamă nevoilor credincioșilor care fie nu își permit achiziționarea unor cărți fie nu au de unde să le achiziționeze, dar au dragostea de a citi și a se documenta.

Utilitatea înfiinţării unei biblioteci parohiale stă în primul rând în faptul că astăzi catehizarea din biserică riscă să rămână ineficientă sau superficială dacă nu este dublată și de un efort întreprins de credincios. Ar fi ideal ca în cadrul dialogului săptămânal să se aducă în discuție subiecte din cele întâlnite de credincioși în lecturile particulare iar preotul doar să lămurească acolo unde este deja o bază pusă și nu să construiască de la zero.

Biblioteca parohială este un sprijin pentru catehizarea individuală din cadrul spovedaniei. De pildă preotul poate recomanda o anumită carte în funcție de nevoile și problemele credinciosului în cauză, această carte poate fi împrumutată din biblioteca parohiei și astfel pe de o parte munca preotului este ușurată iar pe de altă parte și credinciosul are un câștig duhovnicesc. Apoi, biblioteca parohială reprezintă o alternativă față de literatura sectară, trebuie să ne concentrăm atenția astăzi pe faptul că s-au înmulţit într-un chip fără precedent cărţile eterodoxe, pe care sectarii le împart gratuit pe stradă[90] și pe care credincioșii le vor putea citi și lua drept folositoare neavând termen de comparație. [91]

3.5 Buletinul parohial

Un sprijin în pastorație poate veni din partea unei publicații a parohiei, a unui periodic parohial. Fie că apare cu numele de „Buletin parohial", „Foaie parohială", „Ziar parohial", sau cu orice alt nume, în condițiile de astăzi, în care mulți dintre creștini sunt creștini doar cu

[90] Pr.Prof. Dr. Vasile Gordon, „Mijloace practice de catehizare: Biblioteca parohială", în *Ziarul Lumina,* Miercuri, 14 Iulie 2010, p. 4.

[91] Pr.Prof. Dr. Vasile Gordon , *Introducere în Catehetica Ortodoxă* ... , p. 171.

numele, - întrucât, comparativ numărul celor care calcă regulat pragurile bisericilor este infinit mai mic decât numărul celor botezați – existența unei publicații parohiale este un mijloc catehetic și misionar foarte eficient.

În primul rând, un buletin parohial reprezintă un bun mijloc de catehizare, atât pentru creștinii participanți la slujbe care au astfel posibilitatea îmbogățirii cunoștințelor în materie de religie, cât și pentru cei care nu vin la biserică, dar se pot bucura de lecturarea unui cuvânt ziditor și pot fi beneficiarii unor îndrumări liturgice. [92]

O publicație religioasă, apărută atât la nivel parohial cât și eparhial, spre deosebire de orice alt mijloc de informare prin presă are o misiune specifică, misiune ce corespunde mesajului mântuitor al Evangheliei si al Bisericii, mesaj transmis lumii,care este orientată mai degrabă spre ea însăși decât spre Dumnezeu, Creatorul și Proniatorul ei.[93] O publicație ca aceasta poate readuce gândirile rătăcite și prinse în vâltoarea acestei vieți spre cugetarea serioasă și apoi spre conștientizarea raporturilor corecte, din punct de vedere creștin, dintre Dumnezeu, om și creație. Și în acest fel prin dezvoltarea și exersarea conștiinței religioase, cei ce cândva erau în afara Bisericii intră astfel în ea devenind mădulare lucrătoare și conștiente.

În plus sprijinul misionar deosebit de important al unei astfel de publicații parohiale, rezidă mai înainte de toate în faptul că, asemenea Bibliotecii parohiale, aceasta este o bună pavăză împotriva publicațiilor sectare. În concret, sectele și prozelitismul, de orice natură și nuanță ar fi ele, nu vizează Biserica în general, ci se îndreaptă spre comunitățile parohiale aflate în dificultate din diferite motive ori spre creștinii lipsiți de o educație și trăire creștină consistentă. [94] Astfel dacă nu îi îndrumăm noi pe creștini să citească literatură ortodoxă va fi în toată vremea pericolul ca ei să citească publicații sectare, și citindu-le, fără a avea o bază teologică solidă să socotească învățătura lor ca fiind cea corectă.

Prin existența unui buletin parohial se consolidează unitatea și identitatea parohiei, prin participarea comună, atât a preotului cât și a credincioșilor la editarea acestei publicații. Acest lucru îi va face pe credincioși să se simtă mai implicați în viața bisericii stârnindu-le totodată dorința de a contribui într-o măsură mai mare la desfășurarea vieții parohiei. Astfel atașamentul crescândă al credincioșilor față de biserica respectivă, alături de sporirea

[92] *Ibidem,* pp. 171-172.

[93] Casian, ep. Dunării de Jos, „Presa bisericească și pastorația", în volumul *Ancora Veșniciei*, editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000, p. 146.

[94] Pr Pr. Prof. Dr. IoanIcă, *Importanța parohiei pentru misiune. Unitatea dintre parohie și Biserica locală, unitatea internă a parohiei, mijloace și metode de menținere a acesteia…,* p. 17.

numărului de participanți la sfintele slujbe vor fi cele două mari câștiguri ale unui astfel de demers.

Cât privește conținutul unui buletin parohial se recomandă ca pe prima pagină să se publice un cuvânt cu conținut pastoral legat de o anumită sărbătoare, cuvânt ce constituie practic, nucleul unei predici pentru sărbătoarea respectivă. Astfel preotul apare în fața enoriașilor in postura de scriitor,[95] chiar dacă nivelul cuvintelor sale nu este la cele mai înalte standarde, lucrul acesta va avea cu siguranță urmări pozitive în plan pastoral. Repetarea aceloraşi idei, atât în cuvântul tematic din prima pagină a buletinului cât şi in cursul predicii cu siguranță nu vor plictisi ci mai degrabă vor ajuta la înțelegerea sau aprofundarea anumitor aspecte din chestiunile tratate.

Pe lângă predici se pot publica diverse eseuri pe teme religioase sau cultural-educaționale, poezii, dar și comentarii cu privire la unele evenimente mai importante din viața parohiei, cu precădere fiind vizate aspectele religioase.(de ex: instalarea unui nou preot în parohie, vizita pastorală a chiriarhului, slujirea îndeobște a Tainei Sfântului Maslu în parohia respectivă, serbarea de Crăciun ținută în biserică etc.). Pe lângă preot, enoriașii acelei parohii pot contribui cu materiale ce se înscriu în linia pastoral-misionară. Chiar este recomandat ca preotul să își atragă cât mai mulți colaboratori iar publicația să își mențină caracterul parohial, adică să fie deschisă tuturor celor din parohie. [96]

Pentru a fi o comunitate unită și viabilă, parohia trebuie să fie constituită din credincioși care se integrează conștient și activ în viața ei. Din acest punct de vedere preotul este dator să atragă și să mențină în sfera lucrării harului pe toți membrii parohiei și să-i trateze ca pe niște colaboratori conștienți ai lucrării Duhului. [97]

Evident că nu vor putea fi publicate toate materialele primite, din diverse motive, fie din pricina neconcordanței cu tematica publicației, fie din cauza conținutului slab, însă respingerea acestor materiale nepublicabile trebuie făcută cu delicatețe și tact pastoral, fără ca enoriașii să se simtă jigniți sau alungați. Este bine ca preotul să nu își asume singur responsabilitatea editării, dar pe de altă parte la fel de important este ca niciun material să nu fie publicat fără știrea sa pentru că el răspunde în fapt de organizarea parohiei.

Prin imaginile și textul publicației, cititorul trebuie să descopere chemarea Mântuitorului către trăirea unei vieți creștine autentice. Informația cuprinsă într-o astfel de

[95] Pr.Prof. Dr. Vasile Gordon, *Introducere în Catehetica Ortodoxă,* ... p. 173.

[96] *Ibidem.*

[97] Pr. Prof. Dr. IoanIcă, *Importanța parohiei pentru misiune. Unitatea dintre parohie și Biserica locală, unitatea internă a parohiei, mijloace și metode de menținere a acesteia…,* p. 24.

revistă conduce pe cel bine intenționat către el însuși, către cugetul său și dinlăuntru spre cele din afară, îi sincronizează viața cu poruncile dumnezeiești, în care sunt puse la îndemână cele mai sigure soluții de ieșire din orice impas al existenței omenești. De la simpla afirmare a adevărului, cititorul acceptă în acest demers lăuntric, duhovnicesc, mărturisirea credinței sale, sfânta Ortodoxie care este moștenirea tezaurului învățăturii și vieții Mântuitorului în Biserica Sa.[98]

Analizând structura si conținutul câtorva astfel de Buletine Parohiale, se observă că temele tratate sunt diversificate, fiind publicate cateheze pe diverse teme, de pildă despre Judecată, despre familia creștină, despre Taina Spovedaniei, despre răbdare etc. Se realizează în acest mod un program sistematic de catehizare ale cărei roade nu vor întârzia să apară. De asemenea sunt cuprinse și cuvinte de învățătură ale Sfinților Părinți dar și ale părinților contemporani.

Modele de viață creștină luminează paginile acestor reviste parohiale prin publicarea vieților anumitor sfinți, de multe ori perioada apariției publicației fiind apropiată de data prăznuirii sfinților respectivi. Prin intermediul Buletinului Parohial credincioșii sunt ținuți la curent cu evenimente importante din viața parohiei dar și a întregii Biserici (de pildă - canonizarea unui sfânt).

Există și rubrici practice, cum ar fi: *"Întrebări și răspunsuri"* cu referire la aspecte deosebit de importante din viața duhovnicească a creștinilor,dar și articole care pot și au menirea de a stârni interesul pentru lectura duhovnicească (de exemplu recenzia unei cărți).

În cele din urmă, pe ultima pagină a publicației este afișat programul liturgic al parohiei în perioada aferentă apariției respectivului număr al Buletinului Parohial.

Mijloacele moderne permit distribuirea acestei publicații nu doar în formă printată ci și în format electronic. Este pe de o parte mai ieftin dar și mult mai practic. În plus un Buletin parohial în format electronic prezintă avantajul că poate fi expediat cu ușurință și celor ce aparțin parohiei dar pentru o vreme sunt plecați în alt oraș sau în altă țară. Apoi poate conține și un filmuleț sau o înregistrare audio în care să fie surprinse predica sau un moment important din viața parohiei, lucru imposibil în formă printată.

După cum am prezentat, Buletinul Parohial se poate dovedi un mijloc misionar deosebit de eficient prin antrenarea și sporirea conștiinței apartenenței la comunitatea parohială și prin aceasta la întreaga Biserică. Este un instrument catehetic deosebit de practic, care cu siguranță îl va ajuta pe preot în împlinirea slujirii sale învățătorești. În plus, sacrificiul

[98] Casian, ep. Dunării de Jos, *Presa bisericească și pastorația...,* pp. 146-147.

financiar pentru editarea buletinului nu este unul foarte mare, astfel că orice parohie, chiar și cu posibilități materiale mai modeste își poate permite să întreprindă un astfel de demers. Este drept că alcătuirea materialelor pentru buletin necesită un anumit sacrificiu de timp și de energie. Dar ”sacrificiul” este răsplătit pe măsură din toate punctele de vedere. [99]

[99] Pr..Prof. Dr. Vasile Gordon, *Introducere în Catehetica Ortodoxă, ...*, pp. 172- 173.

PARTEA II - ASPECTE PRACTICE

Capitolul 4: Cateheza parohială

4.1 Cateheza în parohii – câteva observaţii

În perioada apostolică şi postapostolică catehizarea şi propovăduirea aveau un caracter preponderent prebaptismal, în zilele noastre însă catehizarea este un proces ce trebuie aplicat, de cele mai multe ori celor ce deja sunt botezaţi. De altfel şi în perioada apostolică catehizarea era un proces ce continua şi după primirea Botezului. Despre cei botezaţi la cincizecime ni se spune că *„stăruiau în învăţătura Apostolilor”* (Fapte 2, 24). Credinţa însăşi nu este un bun câştigat odată pentru totdeauna; niciodată credinciosul nu este deplin eliberat de ispita necredinţei şi a neascultării[100].

Dacă în capitolele anterioare am trasat câteva linii pentru a defini aspectele practice, mijloacele şi posibilităţile catehizării în cele ce urmează vom analiza felul în care se desfăşoară procesul de catehizare la nivel parohial, activităţile în care tinerii sunt implicaţi şi urmările care se văd în conduita creştinilor odată cu desfăşurarea procesului de catehizare. Rezultatele catehizării se văd în modul de raportare al creştinilor faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni pentru că preocupările cateheticii vizează desăvârşirea vieţii religioase şi morale în individualitatea creştinului şi deci a întregii comunităţi a Bisericii creştine.[101] Obiectivul catehezei este acela ca inima şi voinţa creştinului să se ridice la nivelul cerut de învăţăturile creştine.[102]

Nevoia de revitalizare a slujirii învăţătoreşti s-a simţit mai cu seamă în perioada de după căderea regimului comunist şi se simte în continuare. Sunt destule parohii, mai cu seamă la oraşe unde se desfăşoară şi se susţin cu regularitate cateheze, în unele există o tradiţie de mai bine de cincisprezece ani în acest sens; în alte parohii există chiar mai multe zile de întâlnire pe săptămână pentru diferite categorii de vârstă, este cazul parohiei *Olari*

[100] Pr. Asist. Dr. Vasile Mihoc, „Propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu în Biserică şi naşterea credinţei”, în *Mitropolia Ardealului,* nr. 5-6, 1983 p. 319.

[101] Pr. Prof. Mihail Bulacu, „Probleme de pedagogie catehericăˮ în *Studii Teologice* nr. 3-6, 1950, p. 246.

[102] Pr. Prof D. Belu, „Preocupări şi studii de pastorală, omiletică şi catehetică”, în *Studii Teologice*, nr. 5-6, 1968, p. 467.

(sector 2, București) unde credincioșii (în special tinerii) se întâlnesc miercurea, în cadrul programului *„Căutați și veți afla”,* vinerea, după Sfântul Maslu la catehează și duminica, după Sfânta Liturghie pentru discuții personale și diverse activități. Un alt exemplu îl reprezintă parohia *„Sfântul Nicolae”* din Buzău (aici există o tradiție înrădăcinată a susținerii catehezelor întrucât ele au fost demarcate de mai bine de 10 ani) au loc catheze pentru tineri organizate pe grupe de vârstă (unele pentru elevii de gimnaziu iar altele pentru cei de liceu). Deasemenea la Catedrala episcopală din Slobozia există întâlniri catehetice de mai multe ori pe săptămână: joi seara cu tinerii și duminica seara, pentru toate vârstele – despre acestea vom vorbi detaliat în partea a doua a acestui capitol.

Adesea întâlnirile catehetice, îndeosebi cele cu tinerii, sunt strâns legate de proiectul implementat în Patriarhia Română: *„Hristos împărtășit copiilor”,* un program catehetic care a fost desfășurat în multe parohii din cuprinsul Patriarhiei Române. Un astfel de caz este și cel al parohiei *„Adormirea Maicii Domnului”* (din localitatea Viziru, județul Brăila), aici, noțiunile cu caracter strict catehetic sunt dezbătute în cadrul programului Hristos împărtășit copiilor însă pe lângă acesta tinerii desfășoară activități al căror scop țintește realizarea comunicării și a comuniunii: teatru, recitare, atelier bricolaje, jurnalism, dansuri populare, cor, organizări de pelerinaje și activități artistice.

Pe lângă catehezele propriu zise este foarte important ca tinerii să își găsească rostul în parohie, să simtă că sunt importanți, și că pot face ceva, că pot fi de ajutor! De accea contează foarte mult ca tinerii să fie implicați și în astfel de acțiuni, care să-i formeze pe de o parte și să-i apropie de Biserică, să le dezvolte posibilitățile de socializare, pe de altă parte. Astfel se întreprind, în jurul unei parohii., acțiuni în genul înfrumusețării locașurilor de cult în preajma hramurilor, ecologizare a curții bisericii și a parcurilor, al excursiilor, pelerinajelor, al taberelor tematice cu caracter religios, dar și acțiuni cu caracter social filantropic concretizate în vizitarea unor cămine de copii sau de bătrâni, ajutorarea unor familii nevoiașe. Deasemenea acțiunile culturale sunt și trebuie să fie o prioritate pentru parohii, unele organizează conferințe unde sunt invitați oameni de cultură, în altele sunt organizate serbări cu prilejul sărbătorilor; un alt exemplu de implicare culturală a tinerilor este reprezentat de parohia „*Bucur-Ciobanu”* din București, unde tinerii sunt implicați în editarea unor cărți cu conținut istoric sau religios sau al parohiei Olari (sectorul 2, București) unde tinerii sunt implicați în acțiuni culturale precum dansuri folclorice sau punerea în scenă a unei piese de teatru.

Nu doar educația religioasă este importantă pentru un creștin ci și educația profană contează. De aceea există parohii care au stabilit diverse parteneriate de educație cu școli

(Parohia Bodești II, localitatea Bărbătești, județul Vâlcea), altele oferă tinerilor pregătiri gratuite pentru admiterea la liceu și la facultate (Parohia Apărătorii Patriei II), iar altele au organizat un After school, cum este Parohia Flămânda din București despre care vom vorbi mai pe larg în ultima parte a acestui capitol.

Posibilităților parohiei trebuie adaptate mijloacelor moderne, astfel foarte multe parohii dețin un site, acolo unde există posibilitatea catehezele sunt însoțite de prezentări power point, iar unele, chiar rulează și unele filme religioase în biserică – este cazul parohiei Apărătorii Patriei II care în cadrul „Școlii de duminică" desfășoară un proiect numit „Cinematograful Parohial".

Numărul participanților la cateheze diferă de la parohie la parohie, el fiind influențat de mediul în care este parohia, de mărimea acesteia dar probabil și de alte aspecte mai greu de intuit. În urma participării tinerilor la cateheze majoritatea preoților responsabili cu catehezele, au constatat o apropiere a tinerilor de Biserică concretizată mai ales prin faptul că ei devin responsabili din punct de vedere duhovnicesc, își îndreptă viața dacă ea a fost în neorânduială până atunci, se spovedesc cu căință puternică și se împărtășesc cu mai multă evlavie.

În ceea ce privește tematica abordată în cadrul catehezelor parohiale, din analiza unor chestionare completate de preoții responsabili cu catehizarea în respectivele parohii, am observat că temele abordate ating în mare parte întreg tezaurul de învățătură al Bisericii. Iar în ceea ce privește metoda utilizată, de cele mai multe ori, preotul prezintă, în prima parte tema, iar apoi urmează întrebări, răspunsuri și dezbateri.

Între temele discutate în cadrul catehezelor amintim:

Cateheze dogmatice: Credința, rugăciunea domnească, simbolul de credință (crezul), Sfintele Taine din punct de vedere interconfesional.

Cateheze liturgice: Laudele bisericești, Sfânta Liturghie, Sfintele Taine – însemnătate și rolul lor în viața credinciosului

Cateheze morale : Căsătoria, viața de familie, dragostea, consumul de droguri, fumat, alcoolul, prostituția, avortul, prieteniile și relațiile cu semenii, comportamentul bully (tendința de a intimida), viețile sfinților ca modele pentru creștini, noțiuni de bioetică.

Deasemenea sunt dezbătute noțiuni de apologetică și misiune, teme din Istoria bisericească universală și istoria Bisericii Române; aspecte ce țin de starea societății actuale: problema abandonului școlar, agresiunea mass-mediei; Unele cateheze devin un îndemn viu spre lectură, în cadrul lor fiind citite (și propuse spre dezbatere) pasaje din diverse cărți: Scara Sfântului Ioan Scărarul, Dogmatica părintelui Stăniloae.

4.2 Studii de caz:

1. Catedrala Episcopală „Înălțarea Domnului" din Slobozia

Cu o tradiție de câțiva ani, la catedrala episcopală „Înălțarea Domnului" din Slobozia, din încredințarea Prea Sfințitului Vincențiu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor și cu osteneala părintelui eclesiarh Leontie Fusa se desfășoară cu regularitate două programe catehetice săptămânale: unul destinat tinerilor, iar altul adresat tuturor categoriilor de vârstă, fiecare având particularitățile lui. De altfel grija pentru propovăduirea învățăturii creștine este o constantă în desfășurarea activității din cadrul catedralei. Nu există slujbă care să nu fie însoțită de un cuvânt, cât de scurt. Ba chiar s-au citit volume întregi în timpul predicilor: „Everghetinos-ul", editat la mănăstirea Vatoped în Sfântul Munte. „Omiliile Sfântului Dimitrie al Rostovului", „Filocalia de la Optina" – ambele volume, „Proloagele de la Ohrida" (Sf. Nicolae Velimirovici) „Cele douăsprezece scrisori pascale ale Sfântului Chiril al Alexandriei". Pe parcursul unui an întreg, înaintea începerii ciclului de cateheze de duminică seara, s-a tâlcuit pericopa apostolică a fiecărei duminici, după vecernia de luni (duminica seara).

a. Sinaxa catehetică cu tinerii de joi seara

Întâlnirile săptămânale cu tinerii nu au forma unor cateheze propriu-zise ci, după cum prezentat în capitolul anterior, mai degrabă a unui dialog săptămânal. Acum aproximativ patru ani (2008) s-au pus bazele acestor întâlniri săptămânale la inițiativa unei credincioase care îngrijorată de starea tinerilor a pus părintelui această problemă, a faptului că ei pe zi ce trece se pierd și se îndepărtează de valorile Bisericii. Astfel a pornit ideea acestor întâlniri care au continuat de atunci neîntrerupt până astăzi.

Întâlnirile au loc în fiecare zi de joi începând cu orele 19:30. Inițial începeau la 19:00 dar o parte dintre elevii Seminarului Teologic din oraș și-au manifestat și ei dorința de a participa la cateheze și întrucât la acea oră ei serveau masa la cantina școlii s-a amânat întâlnirea cu jumătate de ceas. Numărul tinerilor care participă este de aproximativ 25-30, fiind doar tineri de vârsta liceului (de la clasa a 9-a până la a 12-a). Se păstrează caracterul de întâlnire cu tinerii, fiind evitată participarea credincioșilor din alte categorii de vârstă

Cum se desfășoară întâlnirile?

Se începe cu o rugăciune, de obicei „Împărate ceresc" iar în perioada pascală „Hristos a înviat" apoi părintele citește un text sau vorbește liber pe o anumită temă și apoi încep discuțiile care nu sunt deloc artificiale, ba din contră chiar foarte vii și atractive; discuțiile vin de la sine, uneori chiar din timpul lecturării apărând unele intervenții din partea tinerilor participanți. După încheierea discuțiilor, care durează aproximativ o oră se înalță o rugăciune către Maica Domnului: de obicei „Troparul Acoperământului" sau „Apărătoare Doamnă".

Cât privește tematica abordată, nu există una prestabilită cu multă vreme înainte, ci este adaptată în funcție de dorințele exprimate de tineri, de perioada liturgică în care se desfășoară, în orice caz sunt tratate probleme care vizează în mod special frământările specifice vârstei. Părintele Leontie Fusa, cel care se îngrijește de ciclul de cateheze ne-a spus următoarele cu privire la tematica abordată:

„Pentru sinaxa cu tinerii de joi nu am avut niciodată o tematică prestabilită. Întâi vorbesc eu pe un subiect anume, fie pe Evanghelia Duminicii trecute sau a Duminicii ce urmează, despre perioada în care ne aflăm sau tâlcuim o predică. Câteodată s-a întâmplat să iau o predică a părintelui Dorin Picioruș și să-i invit să o citim împreună - și eu eram la prima lectură - și să o traducem, să o înțelegem mai bine împreună. O citesc și unde consider că trebuie să facem anumite explicații, facem după cum ne luminează Dumnezeu, pentru că pe alocuri e un pic mai greoaie predica. Dar asta nu a fost ceva constant, însă au fost și astfel de momente în care am adus niște texte frumoase care au fost postate pe internet, pe Ortodoxia Tinerilor. Am citit anumite cărți împreună și citim anumite cărți împreună: „Cum să întemeiem o familie ortodoxă", „220 de sfaturi de la Sfinți și mari duhovnici", "Femeia și problemele ei – perspectiva psihiatrului ortodox"; citim câteva fragmente, când din una, când din alta, vorbim pe marginea textelor de la Sfinții Părinți, de la mari duhovnici, de la ierarhi, predicatori, teologi contemporani. Alegem câteva citate pe care apoi le discutăm, le tâlcuim. Am mai citit și din cartea părintelui Nicolae Tănase, „Soțul ideal, soția ideală". S-au distrat copiii de modul de abordare, de a răspunde și de a trata subiectul din partea părintelui." [103]

Se dorește a fi o întâlnire mai lejeră, una mai puțin solemnă care are menirea de a apropia pe tineri de Biserică, de a-i face să se deschidă și a-și mărturisi orice neliniște, orice

[103] Fragment din interviul realizat în data de 22 aprilie 2012 de către studentul Zlotea Dorin cu părintele protosinghel Leontie Fusa, eclesiarhul Catedralei Episcopale „Înălțarea Domnului" din Slobozia. – vezi anexa 1.

întrebare pentru a găsi răspuns împreună. Caracterul mai puțin solemn al acestui dialog reiese din câteva particularități de desfășurare al întâlnirilor: de pildă părintele nu stă în picioare ci pe scaun atât în timpul discuțiilor cât și în timpul lecturării; ele nu se desfășoară în biserica mare ci într-un loc ușor retras, în paraclisul de la subsolul catedralei; modul de adresare este unul mai degajat, nu ca al unui predicator, al unui catehet sau al unui profesor, ci unul mai intim, mai apropiat, mai prietenesc.

b. Catehezele de duminică seara

Aceste cateheze au luat naștere din punct de vedere cronologic după cele de joi, cu tinerii. Se desfășoară duminica seara după săvârșirea slujbei vecerniei și paraclisului Maicii Domnului. Ziua de duminică nu a fost aleasă întâmplător ci din considerente practice: exista tradiția unei participări mai numeroase la slujba Paraclisului Maicii Domnului – ceea ce a determinat și stabilirea acestei zile pentru cateheze. Rămân de obicei la cateheze toți cei care participă la vecernie – aproximativ 80 de persoane.

Este vorba despre niște întâlniri mai solemne atât din punctul de vedere al formei cât și al conținutului: se desfășoară în biserica mare, participă mult mai multe persoane și sunt deschise tuturor categoriilor de vârstă.

Cum se desfășoară catehezele?

După rugăciunea de început, care este „Hristos a înviat" sau „Împărate Ceresc", în funcție de perioada liturgică, urmează o rugăciune de iluminare a catehetului, și apoi părintele rămâne la analog de unde susține cateheza propriu zisă. După aceasta care durează aproximativ 25-30 de minute urmează partea a doua a întâlnirii, aceea a întrebărilor și a răspunsurilor. Părintele se așează pe scaun iar credincioșii fie oral (foarte rar), fie pe bilețele, pun întrebări cu privire la tema abordată sau cu privire la alte aspecte ale vieții religioase iar părintele răspunde fiecărei întrebări în parte. Mulți credincioși vin cu caiete sau agende unde își notează răspunsurile primite sau o parte din noile lucruri pe care le-au aflat odată cu susținerea catehezei ori diferite referințe bibliografice pe care părintele le face în timpul discuțiilor. După ce s-a dat răspuns și ultimei întrebări se face rugăciunea de final.

Tematica abordată în cadrul catehezelor este una prestabilită pe o perioadă mai lungă, aprobată de episcopul Sloboziei și Călărașilor. În prezent se desfășoară al doilea ciclu de cateheze duminicale intitulat „Plăgi sau răni sociale" (52 de cateheze) și se vorbește despre

păcate. Primul ciclu catehetic a purtat numele „Biserica Ortodoxă – locaș de închinare” (48 de cateheze). De mare impact pentru credincioși este faptul că în cadrul catehezelor, acolo unde este cazul, ei află noțiuni și au acces la lucruri la care în mod normal nu au. De pildă ei au putut vedea Sfintele Vase, când a fost rândul acestei cateheze (a treizecea din primul ciclu) și li s-a explicat pe scurt rânduiala și însemnătatea proscomidiei.

Temele dezbătute în cele două cicluri catehetice sunt:

Biserica Ortodoxă – locaș de închinare:		**Plăgi sau răni sociale(despre păcate):**	
1	Biserica noastră – o carte închisă?	**1**	Jocurile de noroc
2	Dumnezeu	**2**	Zgârcenia
3	Închinarea lăuntrică (Cultul intern)	**3**	Alcoolismul
4	Închinarea din afară (Cultul extern)	**4**	Blasfemia
5	Neîncetat vă rugaţi!	**5**	Minciuna
	Biserica de acasă	**6**	Dansurile păcătoase
7	Cortul Mărturiei	**7**	Lăcomia
8	Templul lui Solomon	**8**	Iubirea de arginţi
9	Catacombele sau Biserica în primele veacuri	**9**	Tămâia diavolului
10	Sfânta Sofia *sau* De la frumuseţea pământească la frumuseţea cerească	**10**	Vorbirea ruşinoasă
11	Mănăstirile voievozilor munteni şi moldoveni (sec. XIV – XIX)	**11**	Furtul
12	Bisericile astăzi	**12**	Luxul
13	Clopotele	**13**	Osândirea aproapelui
14	Icoanele	**14**	Jurământul mincinos
15	Lumânările	**15**	Suicidul
16	Tămâia	**16**	Îmbrăcămintea indecentă
17	Crucea	**17**	Relaţiile premaritale

18	Comportamentul pelerinilor în biserici şi mănăstiri	**18**	Judecarea clericilor
19	Creştinul şi biblioteca	**19**	Moda
20	Creştinul şi parohia	**20**	Vânătoarea de zestre
21	Ziua Botezului	**21**	Divorţul
22	Florile în biserică	**22**	Vrăjitoria
23	Cimitirul	**23**	Paza de copii
24	Pronaosul	**24**	Nerecunoştinţa
25	Cum ne aşezăm în biserică?	**25**	Televizorul
26	Amvonul	**26**	Cluburile de noapte
27	Tronul arhieresc	**27**	Xenomania *sau* Tot ce este străin este mai bun?
28	Sfântul Altar	**28**	Fotbalul: până unde este sport şi de unde începe păcatul.
29	Darurile	**29**	Turismul
30	Sfintele Vase	**30**	Prejudecăţile şi superstiţiile
31	Steagurile, ripidele şi crucile.	**31**	Pornografia
32	Îmbrăcămintea	**32**	Desfrânarea
33	Veşmintele	**33**	Pariurile sportive şi loteria *sau* munca cinstită?
34	Paraclisierul	**34**	Petrecerile
35	„Uşile, uşile…”	**35**	Iubirea animalelor
36	Rugăciunea în biserică	**36**	Scrisorile anonime
37	Cântarea în biserică	**37**	Lenea
38	Diaconii	**38**	Curiozitatea
39	Preoţii	**39**	Emigrarea
40	Episcopii	**40**	Sărbători idolatre
41	Epitropii	**41**	Vorbirea în deşert
42	Mirenii	**42**	Impertinenţa sau obrăznicia
43	Sărbătorile	**43**	Linguşirea
44	Duminica	**44**	Stresul sau anxietatea în viaţa creştinului contemporan

45	Sfintele slujbe	**45**	Văicăreala
46	Utrenia	**46**	Specula sau înşelăciunea
47	Vecernia	**47**	Oligarhia
48	Doxologia	**48**	Mândria
		49	Convieţuiri nelegiuite sau parteneriate clandestine
		50	Nedreptatea
		51	Indiferenţa
		52	Pesimismul

2. Centrul Educațional-Social „Sfântul Haralambie" (after-school ortodox) din cadrul Parohiei Flămânda, Protoieria III, București

După modelul Sfântului Apostol Pavel, Biserica trebuie să se facă *„tuturor toate"* (I Corinteni 9, 22*)* ca pe toți să-i mântuiască. Este cunoscut faptul că primele școli s-au dezvoltat în jurul bisericilor și al mănăstirilor astfel Biserica a răspuns nevoilor educaționale ale societății.

Î n toată vremea Biserica trebuie să caute să răspundă nevoilor societății actuale și în tot timpul trebuie să-și adapteze lucrarea cerințelor societății; Biserica nu este o instituție în afara lumii ci una din interiorul lumii și pentru lume, de aceea trebuie ca Biserica să caute și să propună alternative pentru rezolvarea problemelor societății . În zilele de astăzi, mediul familiei se confruntă cu probleme precum:

- Vulnerabilitatea familiei în societatea actuală, cu o rată crescută a neînțelegerilor familiale, soldate adesea cu divorțuri.
- Programul încărcat de lucru al părinților, reținuți, adesea, la serviciu de activități peste program sau ore de muncă suplimentare
- Problema bunicilor, care odinioară așteptau pensionarea pentru a se îngriji de nepoți, iar acum devin ei înșiși victime ale societății de consum: fie dezvoltă diferite suferințe și au, la rându-le, nevoie de asistență, fie se încadrează perfect în cerințele epocii, rămânând activi în muncă și după pensionare

Toate acestea conduc la nesupravegherea atentă și competentă a copiilor, în mediul familial, cu rezultate dezastruoase în formarea personalității și educarea ei: slabe performanțe școlare, lipsa unei culturi generale (înlocuirea ei cu o pseudo-cultură, pervertită, având drept surse exclusive televizorul și calculatorul), alienare mentală, pericolul însingurării, al dezvoltării unei personalități introvertite, sau, la polul opus, cultivarea unor anturaje nepotrivite, care pot deveni fermentul unor acțiuni antisociale, comportamente deviate, culminând cu abandonul școlar, aflat într-o continuă creștere. Prezentarea copiilor la școală cu temele nefăcute sau făcute prost, cu lecțiile neînțelese și neînvățate, dezvoltând uneori chiar și sentimente ostile față de instituția în sine, este consecința directă a slabei gestionări, din partea părinților și a întregii familii, a timpului pe care elevul îl petrece în afara școlii.[104]

În condițiile prezentate, inițiativa înființării unui After-School pe lângă o parohie, cum este și cazul Parohiei Flămânda nu poate fi decât o acțiune binevenită și lăudabilă ce va avea consecințe pozitive pentru personalitatea copiilor atât în plan educațional cât și catehetic.

Obiectivul centrului Social – educativ „Sfântul Haralambie" este supravegherea și instruirea adecvată a copiilor înainte sau după școală, de luni până vineri până la preluarea acestora de către părinți. În perioada cât stau la centru copii primesc două mese (prânzul și o gustare), sunt supravegheați și verificați în mod competent la efectuarea temelor, sunt implicați în activităţi religioase, activități vocaționale și de dezvoltare a talentelor. Aici pot studia noi lucruri care le dezvolta aptitudini precum: limbi străine, pian, coregrafie etc.

În cadrul Centrului educațional - social ortodox „Sfântul Haralambie", copiii nu vor fi străini de preceptele moralei creștine și regulile bunei cuviințe, așa cum adesea se întâmplă cu copiii lăsați nesupravegheați sau educați în mod superficial ori necorespunzător. Ei vor primi aici o educație aleasă, realizată în cadrul Departamentului de Asistență religioasă, inclusiv prin derularea programelor catehetice din Patriarhia Română (ex: „Hristos împărtășit copiilor").

Prin intermediul unor sponsori și în urma unei anchete sociale , parohia acordă burse copiilor proveniți din familiile cu dificultăți, care dețin rezultate școlare foarte bune și fac dovada unui comportament exemplar.

[104] Regulament de funcționare al centrului educaținal-social „Sfântul Haralambie" (After School ortodox)– parohia Flămânda.

În vederea instruirii competente și a supravegherii atente a copiilor este nevoie de personal calificat. În acest scop parohia dispune de un număr de 19 posturi de cadre didactice distribuite astfel:

- Manager educațional – 1 post
- Institutori/învățători - 4 posturi
- Profesor de limba română - 1 post
- Profesor de matematică -1 post
- Profesori de limbi străine - 5 posturi
- Profesor de pictură – 1 post
- Profesor de informatică - 1 post
- Profesor de educație fizică – 1 post
- Profesor de abilități și lucru manual – 1 post
- Profesor de pian – 1 post
- Profesor de coregrafie – 1 post
- Pedagogi – 2 posturi

Deasemenea există și un post Preot / Coordonator program al programului „Hristos împărtășit copiilor” , un asistent medical, un medic și un psiholog.

Este drept că acest proiect nu are un caracter catehetic evident ci mai degrabă unul subtil. Însă faptul că în procesul educațional care îi vizează pe copii este implicat un cleric (Parohul parohiei Flămânda care ocupă funcția de Manager Administrativ), faptul că la acest centru, copiii primesc o educație religioasă, fac rugăciuni la vremea mesei, sunt beneficiari ai proiectului „Hristos împărtășit copiilor”, cresc în preajma unei biserici și sunt familiarizați cu imaginile și noțiunile religioase sunt mărturii ale slujirii catehetice în împlinirea căreia Centrul Educațional-Social „Sfântul Haralambie” reprezintă un sprijin real pentru Parohia Flămânda.

Capitolul 5: Hramul de la Buciumeni – lecție de comuniune eclezială

5.1 Premisele de dezvoltare ale tinerilor

În societatea actuală totul se petrece cu rapiditate. Parcă totul s-a schimbat, în comparație cu ceea ce era și se întâmpla în urmă cu două-trei decenii. Dezvoltarea extrem de rapidă a tehnologiei, permite o mai bună si mai ușoară comunicare dar totodată determină o depărtare, o separare între oameni. Promovarea unor noi idei, unor noi principii de viață – prezente de mai multă vreme în Occident și care prind contur și în țara noastră[105] - tind spre secularizarea societății, duc la depărtarea de valorile tradiționale. Numărul avorturilor, al divorțurilor, rata sinuciderii, numărul copiilor abandonați de părinți, dar și numărul părinților bătrâni abandonați de copii[106], toate cu tendință de creștere, devin probleme alarmante ale societății actuale. Toate acestea produc tulburări la nivel social și nasc o criză a valorilor în societatea actuală care are parcă prea multe modele negative.

Structura societății tinde să se modifice, familia tradițională a început să fie înlocuită cu familia nucleară, care nici ea nu pare să mai constituie o regulă, „împărțind" spațiul social cu alte forme de familie – familia monoparentală, cuplul consensual – care câștigă tot mai mult teren.[107]

Lipsa unor valori autentice din societatea contemporană, utilizarea excesivă a noilor tehnologii (Internet, rețele de socializare, jocuri video, ..), lucruri care devin premise de dezvoltare a tinerilor, duc adesea la degradarea vieții morale a acestora și la crearea unor probleme de ordin spiritual și psihologic în rândul tinerilor dar nu numai: izolare, însingurare, refuzul de a comunica, senzația că nicăieri nu pot găsi înțelegerea, adâncirea „conflictului între generații", dezorientare. Toate aceste devin probleme ale vieții duhovnicești.[108]

---

[105] Idei precum emanciparea feministă, independența, cel puțin din punct de vedere financiar, a soției față de soț libertatea sexuală, promovate cu mult elan prin mass media, sunt mai vechi în occident însă au pătruns și în societatea din România cu precădere după căderea regimului comunist.

[106] Pe lângă copiii abandonați în orfelinate de câțiva ani a apărut o nouă dar foarte vătămătoare problemă: aceea a copiilor ai căror părinți sunt plecați la lucru în străinătatea pentru a le oferi o viața mai bogată material însă din păcate mult mai săracă spiritual.

[107] Maria Voicu, Iulian Apostu, *Familia și școala în impas?,* editura Universității din București, București, 2008, p. 45.

[108] Pr. Conf. Univ. Dr. Gheorghe Istodor, *„Hristoterapia" Ortodoxă și Psihoterapia Laică*, Editura Dominor, 2009, pg 5.

Conștientă fiind de importanța pe care tinerii o au, de faptul că viitorul umanității, al Bisericii și al societății depinde de buna formare a tinerilor ca oameni responsabili și mai ales credincioși, mădulare vii și rodnice ale Bisericii lui Hristos, Biserica încearcă să dea un răspuns frământărilor acestora și să găsească o cale de rezolvare a problemelor lor. Și ce altă cale poate fi mai eficientă decât calea recomandată de Hristos, Care „*este Calea, Adevărul și Viața"* (Ioan 14, 6). Iar această cale nu poate fi alta decât aceea a unei vieți trăite în tradiția și în poruncile Bisericii, în duhul înțelegerii și al respectului pentru semeni, în duhul dreptății și al iubirii dar mai ales în comuniune cu ceilalți semeni și cu Dumnezeu prin Sfintele Taine.

Din dorința de a-i apropia pe tineri de Biserică și de a le deschide și încuraja acestora noi perspective, altele decât cele cu care sunt bombardați și ispitiți zilnic, din dorința de a le descoperi și împărtăși acestora învățătura ortodoxă, încă din 1995, an de an, de praznicul Sfintei Treimi, odată cu hramul mănăstirii Buciumeni din județul Galați, la această mănăstire se organizează un pelerinaj destinat tinerilor.

5.2 Pelerinajul de la Buciumeni, întâlnirea tinerilor cu Biserica

Acest pelerinaj reprezintă un eveniment misionar de o amplă anvergură, organizat de Arhiepiscopia Dunării de Jos odată cu hramul istoric al Mănăstirii Buciumeni, „Sfânta Treime". A devenit o adevărată tradiție ca de șaptesprezece ani, odată cu hramul amintit, în codrii Buciumenilor, să se strângă circa o mie de tineri liceeni, din cele șaizeci și patru de licee din cuprinsul Arhiepiscopiei Dunării de Jos, din județele Brăila și Galați. Începând cu anul 2009, când pentru prima dată la această întâlnire au participat și tinerii liceeni din județele învecinate, și anume: Tulcea, Vracea și Vaslui, evenimentul a căpătat o deschidere zonală și chiar națională.

Situată în nordul județului Galați, la aproximativ 20 de kilometri de municipiul Tecuci, Mănăstirea Buciumeni este înconjurată de o frumoasă dumbravă, un loc de rai unde copacii înfloriți, iarba verde, florile înmiresmate și păsărelele vesele dau mărturie de atotputernicia Lui Dumnezeu și parcă slujesc în armonie o splendidă Liturghie cosmică. Acest spațiu mirific devine cadru propice de desfășurare a acestei ample manifestări spirituale, care fără îndoială nu este o simplă întâlnire a tinerilor ci o actualizare a comuniunii trinitare, o mărturie a comuniunii eclesiale.

Inițiativa organizării aparține Arhiepiscopiei Dunării de Jos, iar elevii, selectații de profesorii de religie, acceptă, de fiecare dată, cu bucurie și entuziasm invitația pentru

participarea la această întâlnire cu adâncă însemnătate spirituală și la hramul mănăstirii, mai ales că, prin pronia lui Dumnezeu, data praznicului Sfintei Treimi se află în apropierea sfârșitului anului școlar.

Ca o mărturie a faptului că Dumnezeu le rânduiește pe toate și că nimic nu e întâmplător stă strânsa legătura dintre ceea ce se întâmplă an de an la Buciumeni și semnificația teologică a celor două praznice: Pogorârea Sfântului Duh și Sfânta Treime, sărbători ce devin cadru spiritual de petrecere al acestui eveniment. Așa cum în ziua Cincizecimii, apostolii se aflau strânși la Ierusalim și au primit binecuvântarea pogorârii Sfântului Duh, tinerii se strâng împreună și așteaptă pe de o parte binecuvântarea Liturghiei arhierești săvârșite iar pe de altă parte binecuvântarea învățăturii ce o vor primi. O minune a Pogorârii Sfântului Duh a fost schimbarea sufletească a ucenicilor lui Iisus.[109] Reactualizarea acestei minuni se dorește a se realiza și în cadrul manifestațiilor de la Buciumeni, adică schimbarea interioară a tinerilor, receptarea de către aceștia a valorilor creștine și angajarea lor pe drumul mântuirii. Duhul Sfânt schimbă sufletul omului, exercitând asupra lui aceleași lucrări binefăcătoare ca și elementele naturii asupra lumii materiale: îl luminează, îl ajută să crească, îl încălzește, îl călește, îl purifică și îl pune în mișcare [110] Prin puterea și lucrarea Duhului Sfânt, firea omenească revine la starea de la începuturile ei,[111] dinaintea căderii, putând vorbi iarăși cu Dumnezeu și putând să-I înțeleagă voia.

Sfânta Treime este model de iubire și unitate, valori la care Biserica ne cheamă pe toți. Omul este chemat la iubire, și doar Sfânta Treime – structura supremei iubiri, așa cum O numește Părintele Stăniloae, poate fi motorul ce generează această iubire. Iubirea dintre oameni, deși nedesăvârșită presupune iubirea Persoanelor divine. Iubirea umană se explică prin crearea noastră după chipul Sfintei Treimi, originea iubirii noastre.[112] După cum a hotărât Dumnezeu, *„nu este bine să fie omul singur”* (Facere 2, 18) înțelegem că omul nu poate trăi separat ci doar în comuniune, omul nu se poate defini prin sine ci doar în raport cu

---

[109] Pr. Dr. Șfefan Slevoaca , *Predici la Duminici și sărbători,* Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979, p. 49.

[110] Pr. Alexandru Sinitean, „Duhul Sfânt, Pavăza vieții”, în volumul *Ieșit-a semănătorul*, editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1974, p. 44.

[111] Arhim Hierotheos Vlachos, *Predici la marile sărbători,* trad. Daniela Filioreanu, editura Egumenița, Galați, 2004, p. 290.

[112] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă, vol I,* Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003, pp. 293-294.

ceilalți, în acest sens Părintele Dumitru Stăniloae spune: „Nu se poate vorbi de indivizi umani în sensul propriu, ca concretizări cu totul izolate ale naturii umane. Fiecare ipostas e legat de celelalte în mod ontologic și aceasta se manifestă în necesitatea lor de a fi în relație. Prin aceasta ele au caracter de persoane și adevărata lor dezvoltare constă în dezvoltarea lor ca persoane prin comunicare tot mai strânsă între ele."[113] Aceste două praznice, Rusaliile și Sfânta Treime sunt „lumini ale iubirii lui Dumnezeu îndreptată spre lume" [114], iubire din care Biserica împărtășindu-se comunică tuturor bucuria de a cunoaște pe Dumnezeu.

Aici, la Buciumeni, pe lângă o zi petrecută în comuniune, împreună cu tineri de seama lor și în compania preoților, a maicilor, elevii de liceu realizează în mod mai mult sau mai puțin conștient o lucrare deosebit de importantă pentru viața lor în mod special și pentru întreaga societate în mod general. Ei conștientizează adevăratele valori, adevăratele priorități și își consolidează urcușul lor spre lumea acestor valori sacre și veșnice.

O experiență de genul întâlnirii anuale de la Buciumeni îi ajută pe tineri să evite pericolul izolării și al egoismului.[115]

Elevii participanți, gustând din bucuria comuniunii și din fericirea împreună participării la Sfânta Liturghie se detașează de duhul individualismului, ies de sub umbra dezorientării și a incertitudinii și își află locul și rostul în Biserica strămoșească.

Hristos a venit „să caute și să mântuiască pe cel pierdut"(Luca 19, 10). Este vizibil faptul că trăim într-o lume în care mulți sunt pe cale de a se pierde. Chiar structura și tendința actuală a societății pare că ne îndrumă către drumul rătăcirii. Mai ales tinerii zilelor noastre sunt agresați cu mesaje ce îndemnă către o viață săracă din punct de vedere duhovnicesc, trăită în libertinaj. Astfel, misiunea Bisericii nu poate fi alta decât aceea de a urma scopului pentru care S-a întrupat Hristos, adică acela de a-i regăsi, de a-i recâștiga pentru sine pe cei ce sunt pe cale să se piardă.[116] Acțiunea organizată la Buciumeni este, fără îndoială, un mijloc eficient pentru împlinirea acestei misiuni.

---

[113] *Ibidem,* p. 303.

[114] Adrian Protase, „Dascălul și împăratul cuvintelor, Sfântul Vasile cel Mare în pelerinaj cu tinerii, la Buciumeni", în revista *Călăuză Ortodoxă*, nr 247, anul XX, iunie, 2009, p. 22.

[115]Alexandru Briciu**,** „Pelerinajul de la Buciumeni este o lecție de speranță", în *Ziarul Lumina*, sâmbătă, 11 iunie 2011 (http://www.ziarullumina.ro/articole;1630;0;58241;0;Pelerinajul-tinerilor-la-Buciumeni-este-o-lectie-de-speranta.html)

[116] *Tinerii, mărturisitori ai dreptei credințe*, editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2010, p. 18.

În întreaga desfășurare a evenimentului, parcă totul e desprins din altă lume, parcă totul se petrecere în alt cadru, la alt nivel de comunicare decât cel cu care suntem obișnuiți. Și așa și este. După cum subliniază Înalt Prea Sfințitul Casian, în una dintre cuvântările sale, toți cei prezenți se găsesc în comuniune harică.[117] Luminați de bucuria praznicului, participanții comunică prin limba Duhului Sfânt, pogorât la Cincizecime peste sfinții apostoli, care este limba iubirii. După cum remarca Prea Sfințitul Ioachim Băcăuanul, în fiecare an de Sfânta Treime, în altarul din pădure se simte limbajul iubirii.[118] Totul este o lecție de comuniune eclesială.

Mântuitorul le dă poruncă apostolilor: *„mergând, învăţaţi toate neamurile”(*Matei 28, 19) Pelerinajul de la Buciumeni se organizează si din conştientizarea necesității împlinirii acestei porunci. Cu acest prilej au loc și anunțarea unor noi apariții editoriale dedicate în special tinerilor. De pildă la ultima ediție, în 2011 la editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos au fost lansate volumele: „Familia, părinți și copii”, „Taina Sfântului Botez în viața tinerilor”, „Sfânta Taină a Cununiei”.[119]

În fiecare an, Întâistătătorul eparhiei Dunării de Jos, cât și alți ierarhi invitați au adresat un cuvânt de învățătura, o meditație duhovnicească către tinerii prezenți la hram. Unele ediţii s-au bucurat chiar de mesajul Întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel (2009, 2010, 2011) şi al fericitului întru adormire Patriarh Teoctist (2003).

5.3 Desfășurarea evenimentelor

An de an evenimentele se desfășoară în același fel, aproape invariabil: plecarea, sosirea la mănăstire, Sfânta Liturghie, masa câmpenească, dialogurile cu preoții și cuvântul de încheiere. Însă această aparentă monotonie nu tocește intensitatea trăirii și experienței duhovnicești, nu plictisește ci mai degrabă motivează. În fiecare an prezența credincioșilor

[117] Lidia Popița Stoicescu, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni*”,* în revista *Călăuză Ortodoxă*, http://www.calauza.edj.ro/?p=2135),

[118] *Tinerii, mărturisitori ai dreptei credințe* ..., p. 20.

[119] Alexandru Briciu, „Sărbătoare în foișorul Preasfintei Treimi la Buciumeni” în *Ziarul Lumina*, marți, 14 iunie 2011 (http://www.ziarullumina.ro/articole;1963;1;58324;0;Sarbatoare-in-foisorul-Preasfintei-Treimi-de-la-Buciumeni.html).

este tot mai numeroasă iar mobilul care motivează este cu certitudine , după cum notează doamna Lidia Popiţa Stoicescu, credința și evlavia! [120]

În întrega desfășurare a evenimentelor, sunt trei momente principale: Sfânta Liturghie, agapa și dialogurile tematice.

a. Sfânta Liturghie

După cum am spus, întreaga sărbătoare este una a iubirii treimice, a comuniunii si a unității. De aceea totul începe cu săvârșirea Sfintei Liturghii, pentru a se pune început bun lucrării ce urmează a se înfăptui, pentru a primi binecuvântarea lui Dumnezeu și nu în ultimul rând pentru că doar în Liturghie întâlnim în mod plenar lucrurile de care avem atâta nevoie și pe care Biserica se străduiește să le împărtășească tuturor: iubirea, comuniunea, unitatea. Mântuitorul Însuși ne învață: „fără Mine nu puteţi face nimic." (Ioan 15, 5) și prin întâlnirea cu El în Sfânta Liturghie toată grija pentru bunul mers al lucrurilor ce se vor întâmpla este pusă în mâinile Sale.

Circa cinci mii de suflete participă în fiecare an la Sfânta Liturghie săvârșită cu ocazia hramului Sfintei Mănăstiri Buciumeni. Slujba este oficiată în pădure, în aer liber, pe un altar special amenajat în acest sens prin strădania și purtarea de grijă a organizatorilor. În fiecare an, ierarhul locului, Înalt Prea Sfințitul Casian Crăciun, Arhiepiscopul Dunării de Jos slujește la Buciumeni de Sfânta Treime împreună cu un impresionant sobor de preoți și diaconi.[121] Sunt prezenți uneori și ierarhi ai altor eparhii din țară.

Această liturghie este cu totul deosebită și nu doar prin numărul impresionant al slujitorilor și credincioșilor ce participă la săvârșirea ei ,cât mai ales pentru faptul că tinerii liceeni prezenți interpretează cântările și imnele liturgice. Acest lucru este o constantă a întâlnirii duhovnicești de la Buciumeni, în acest sens profesorii de religie se ocupă din timp pentru repetarea sau, după caz, învățarea cântărilor religioase. [122] Tinerii, împreună interpretează cântările Sfintei Liturghii, împreună se roagă, împreună mărturisesc Simbolul de Credință și tot împreună, unii dintre ei, cei pregătiți după rânduială, se împărtășesc cu

[120] Lidia Popița Stoicescu, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni", în revista *Călăuză Ortodoxă*, (http://www.calauza.edj.ro/?p=2135).

[121] De ordinul zecilor, în unii ani numărul slujitorilor depășind o sută.

[122] Arhim. Daniil Oltean; Adrian Protase, „Sute de tineri au trăit Liturghia în codrii Buciumenilor", în *Ziarul Lumina*, miercuri, 18 iunie 2008. (http://www.ziarullumina.ro/articole;1942;0;10886;0;Sute-de-tineri-au-trait-Liturghia-in-codrii-Buciumenilor.html)

Sfintele Taine. În conștiința Bisericii, Sfânta Euharistie presupune unitatea în credință a tuturor participanților adunării. [123]

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, într-unul dintre cuvintele adresate cu prilejul acestei sărbători surprinde în mod foarte frumos însemnătatea acestei Liturghii: „În acest loc, la Sfânta Liturghie săvârşită la altarul din pădure, mulţimea tinerilor gustă din frumuseţea comuniunii împreună cu toţi pelerinii prezenţi la sărbătoare. Liturghia Bisericii devine liturghie cosmică în sânul naturii, unde copacii alcătuiesc - potrivit expresiei unuia dintre tinerii participanţi - *«o catedrală verde cu vitralii foşnitoare»"*[124]

b. Agapa

După săvârșirea Sfintei Liturghii, la orele amiezii, urmează agapa – un punct de mare atracție. Este servită sub forma unui picnic, în pădure, fie în locuri special amenajate de mănăstire, fie improvizate, pe pături. Aceasta dă un farmec cu totul deosebit evenimentului și este un bun prilej pentru câteva de ceasuri de discuții în cadru natural, o bună modalitate ca tinerii să se cunoască, să socializeze.

Tinerii orășeni au aici ocazia de a redescoperii liniștea care lipsește din multe orașe, de a se bucura frumusețea și blânda sălbăticie a pădurii și de a descoperii binefacerile unui prânz gătit cu dragoste și oferit cu multă dărnicie de maicile mănăstirii. După prânz, toate grupurile de tineri devin mici echipe ecologice ce au ca scop curățirea locului pentru a nu lăsă în urmă nimic din ceea ce ar putea să vatăme natura.

c. Dialogurile tematice

Apoi, după servirea prânzului vine momentul de separare a generațiilor. Tinerii liceeni se grupează în jurul profesorilor de religie, dar mai cu seamă în jurul unui preot cu dorința de a discuta probleme duhovnicești, cu gândul ca vor primi răspuns întrebărilor și soluții problemelor care frământă sufletele lor.

---

[123] Alexandre Schmemann , *Euharistia – Taina împărăției,* trad. Pr. Boris Răduleanu, Editura Anastasia, București, 1991, pg 145.

[124] Adrian Protase**,** „M-am bucurat când am văzut ce loc important ocupăm în Biserică*",* în *Ziarul Lumina, miercuri,* 10 iunie 2009.(http://www.ziarullumina.ro/articole;1942;0;24204;0;M-am-bucurat-cand-am-vazut-ce-loc-important-ocupam-in-Biserica.html)

Acest binecunoscut dialog al generațiilor, dintre elevii de liceu și preoți, se desfășoară în fiecare an după același tipar: elevii sunt strânși *„cete-cete”,* asemenea mulțimii la minunea înmulțirii pâinilor, [125] în grupuri de câte 50, iar preotul aflat în centrul grupului are și calitatea de moderator al discuțiilor. În fiecare an există o temă propusă spre discuție iar în cadrul fiecărui grup astfel format au loc dezbateri cu privire la aspectele, semnificația ori importanța temei propuse.

Așa cum este și firesc, de foarte multe ori, subiectele de discuție depășesc granițele temei dinainte stabilite, tinerii aducând spre dezbatere problemele și frământările personale. Sigur sunt puse în lumină subiecte dintre cele mai diverse și mai actuale : de la tentațiile – mai mult sau mai puțin periculoase – ale lumii moderne, relația cu prietenii, relația cu părinții, moda, modalități de petrecere a timpului liber, probleme legate de viața intimă, importanța familiei și a Tainelor Bisericii, alegerea idealurilor în viață, televiziune, internet, până la problema unei relații vii cu Dumnezeu, într-o lume în care Acesta este mai mult uitat decât iubit.

De admirat este interesul acestor tineri pentru asemenea discuții. Tinerii participanţi sunt selectați de profesorii de religie dintre elevii cei mai interesați și implicați în dobândirea și aprofundarea cunoştinţelor religioase. Ei se implică activ în aceste dialoguri tematice vii, actuale, motivante, sincere și de foarte multe ori neconvenționale. Toate aceste dialoguri sunt întotdeauna aflătoare de răspunsuri ele fiind purtate cu preoți desemnați special și pregătiți pentru a face față și găsi răspuns celor mai năstrușnice întrebări tinerești. [126]

Tinerii ascultă sfaturile preoților și iau seama la răspunsurile acestora iar la finalul dialogurilor care durează aproximativ o oră și jumătate, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Casian face o evaluare scurtă, cu sintagme și cuvinte cheie, ce vin de cele mai multe ori tot din partea tinerilor, motivându-i pe aceștia spre a porni din nou spre lumea lor cotidiană. Este momentul în care tinerii primesc daruri din partea arhiepiscopiei, care constau în diverse publicații, broșuri, cărți. De pildă în la ediția din 2010 fiecare elev a primit câte o ediție a Noului Testament.

Spre seară tinerii se întorc spre casă, mai curați și luminați duhovnicește, mai bucuroși, mai plini de cunoștințe radiind din inimile lor bucuria întâlnirii cu Dumnezeu și cu semenii. Fără îndoială ei vor împărtăși și altora o astfel de experiență minunată, vor povesti

[125] Mc. 6, 39.

[126] Pr. Lucian Petroaia, „*Buciumeni, bucuria tinerilor în dialog cu slujitorii Bisericii”,* în *Ziarul Lumina,* sâmbătă, 22 mai 2010.(http://www.ziarullumina.ro/articole;1257;1;38887;0;Buciumeni-bucuria-tinerilor-in-dialog-cu-slujitorii-Bisericii.html).

ceea ce au văzut, ceea ce au învățat, vor descrie simțirile de care au fost încercați încurajând astfel și pe alții de seama lor să încerce bucuria unei asemenea experiențe.

Părintele Lucian Petroaia, consilier eparhial la Arhiepiscopia Dunării de Jos surprinde în mod deosebit importanța, impactul și mai ales nevoia tinerilor pentru un astfel de eveniment: *„Am sesizat că tinerii invitaţi la hram, deşi buni utilizatori ai Internetului, suferă de singurătate, au nevoie de un alt fel de dialog, pe care nu-l pot întâlni nici în familie, nici la şcoală, nici în cercul de prieteni, nici în societatea şi lumea de astăzi. Din această cauză, prima motivație a răspunsului lor entuziast este nevoie de comuniune. Buciumeniul le oferă şansa unor răspunsuri la frământările vârstei lor, răspunsuri pe care nu le pot afla nici de la părinţi, nici de la profesori, nici de pe sursele on-line, nici din manuale sau din lecturi, ci dintr-o altă sursă, dintr-un alt fel de discurs, izvorât dintr-o meta-logică, una care îi fascinează, care îi satisface şi intelectual, şi duhovniceşte"* [127]

De cele mai multe ori, ora de religie nu își atinge obiectivele formative iar ceea ce se întâmplă la Buciumeni este o completare fericită și inspirată la tot ceea ce își propune o oră de religie. Dintre temele dezbătute la Buciumeni, [128] de-a lungul anilor amintim:

- „Nimeni să nu dispreţuiască tinereţile tale" (2000);
- „Tinere, ţie îţi zic, ridică-te!" (2001);
- „Biserică şi modernitate" şi "Ora de religie în şcoală" (2002);
- „Sfântul Voievod Ştefan cel Mare, apărător al credinţei şi patriei străbune" (2004);
- „Iată, Eu sunt în mijlocul vostru!" (2005);
- „Pelerinajul şi liturghia în viaţa tinerilor" (2006);
- „Sfântul Ioan Gură de Aur - dascăl şi sfătuitor al tinerilor" (2007);
- „Anul Jubiliar al Sfintei Scripturi şi al Sfintei Liturghii" (2008);
- „Sfântul Vasile cel Mare - dascăl al tinerilor" (2009);
- „Crezul Ortodox în viaţa tinerilor liceeni" (2010);
- „Taina Sfântului Botez și Taina Cununiei" (2011).

[127] *Tinerii, mărturisitori ai dreptei credințe,* ... pp 23-24.

[128] Pr. Lucian Petroaia, „Buciumeni, bucuria tinerilor în dialog cu slujitorii Bisericii", în *Ziarul Lumina,* sâmbătă, 22 mai 2010. (http://www.ziarullumina.ro/articole;1257;1;38887;0;Buciumeni-bucuria-tinerilor-in-dialog-cu-slujitorii-Bisericii.html).

Adesea, între tineri și preoți - datorită deschiderii și naturaleții cu care preoții abordează problemele și mulțumită încrederii pe care aceştia o inspiră elevilor - se leagă și o frumoasă relație de prietenie. Este și cazul preotului din parohia Torceşti, judeţul Galaţi, care mărturisește : *„Venind la Buciumeni de patru ani de zile, s-a legat o frumoasă prietenie între mine, preotul din parohia Torceşti, judeţul Galaţi, elevii şi profesoara de Religie de la Liceul de Marină din Galaţi, încât, atunci când au întrebări, aceştia mă contactează telefonic şi le discutăm"* [129]

Astfel de prietenii și colaborări nu pot fi decât remarcabile și de foarte mare folos pentru împlinirea misiunii Bisericii întrucât îi determină pe tineri să se apropie mai mult de Biserică și să își deschidă mai mult și cu încredere crescândă sufletele în fața păstorilor lor.
Considerația tuturor în ceea ce privește durata dialogurilor, socotită a fi prea scurtă ne determină să afirmăm că: *„Da, sunt dorite, aşteptate şi considerate mai mult decât benefice aceste dialoguri ale tinerilor cu slujitorii Bisericii!"* [130]

5.4 Aspecte organizatorice.

Un eveniment eparhial de amploarea și însemnătatea celui de la Buciumeni angrenează, am putea spune, „toată suflarea" unei eparhii. Administrația eparhială, părinții protoierei, preoții moderatori, maicile, mulțimea profesorilor de religie, toți se ostenesc cu un singur scop: bunul mers al lucrurilor și reușita evenimentului.

Organizarea evenimentului, care presupune mai multe etape cade pe seama Sectorului învățământ al Arhiepiscopiei Dunării de Jos.

a. Mai întâi are loc consultarea comisiilor de profesori de religie cu gradele didactice I și II cu scopul formulării unei teme. Cu acest prilej are loc și evaluarea ediției anterioare, cu plusurile și minusurile ei în vederea unei mai bune desfășurări a evenimentului pe viitor.

b. Urmează apoi etapa selectării elevilor participanți și a preoților care vor modera dialogurile cu tinerii și vor fi invitați să slujească Sfânta Liturghie.

---

[129] Adrian Protase**,** „M-am bucurat când am văzut ce loc important ocupăm în Biserică*",* în *Ziarul Lumina, miercuri,* 10 iunie 2009 (http://www.ziarullumina.ro/articole;1942;0;24204;0;M-am-bucurat-cand-am-vazut-ce-loc-important-ocupam-in-Biserica.html).

[130] Lidia Popița Stoicescu, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni*",* în revista *Călăuză Ortodoxă*, (consultată în ediție electronică la adresa: http://www.calauza.edj.ro/?p=2135).

- Criteriile selectării elevilor se axează în primul rând pe interesul acestora pentru materia religie și de dragostea lor pentru Biserică, dar pe de altă parte se ține seama și de rezultatele obținute la învățătura la alte discipline de studiu, de activitățile extrașcolare. Sigur, nu este deloc ușor să se facă o asemenea selecție, în unii ani s-au organizat mici concursuri în vederea selectării elevilor: în anul 2008 tema concursului a fost: „Viața Sfântului Vasile cel Mare". [131]
- În ceea ce privește preoții care vor modera dialogurile cu tinerii, sunt convocați aceia care sunt cunoscuți a fi cei mai buni, titrați, profesori de religie cu experiență, cei care au rezultate deosebite în ceea ce privește pastorația tinerilor sau cei care desfășoară activități cu tineretul la parohiile în care le-a fost încredințat să slujească.

c. În dimineața plecării, tinerii se întâlnesc în centre bisericești reprezentative:

- Catedrala Arhiepiscopală din Galați
- Catedrala „Nașterea Domnului" din Brăila
- Catedrala „Sfântul Gheorghe" din Tecuci
- Biserica protoierească din Târgu Bujor
- Biserica protoierească din Făurei
- Biserica protoierească din Însurăței
- Biserica protoierească din Covurlui

Din aceste centre urmează drumul spre Buciumeni, cu autocare bine echipate, în duh de rugăciune. Întregul drum, tinerii sunt însoțiți în fiecare autocar de un preot, profesori de religie, câțiva elevi seminariști și studenți ASCOR. Întreaga susținere financiară pentru desfășurarea drumului vine din partea protoieriilor. Sosirea autocarelor la Buciumeni se

[131] Adrian Protase**,** „M-am bucurat când am văzut ce loc important ocupăm în Biserică*",* în *Ziarul Lumina, miercuri,* 10 iunie 2009,(http://www.ziarullumina.ro/articole;1942;0;24204;0;M-am-bucurat-cand-am-vazut-ce-loc-important-ocupam-in-Biserica.html).

petrece invariabil, la ora 9:00 după care urmează conducerea spre altarul din pădure si Sfânta Liturghie.[132]

Hramul Mănăstirii Buciumeni, pe lângă deja obișnuita întâlnire a tinerilor a devenit prilej pentru înmânarea premiilor și felicitarea premianților diverselor concursuri organizare de Arhiepiscopie sau Inspectorate Şcolare. Spre exemplu: olimpiada de religie, concursul literar „Anul Sfintei Scripturi și al Sfintei Liturghii" în anul 2008.

Proiectul Buciumeni ocupă un loc deosebit în strategia misionar-pastorală a Arhiepiscopiei Dunării de Jos. Evenimentele desfășurate aici au devenit cea mai mare manifestare de tineret din țară. Este, după remarca Preafericitului Părinte Daniel, un eveniment cu puternice implicații liturgice, educaționale și misionare. [133] Întreaga activitate de aici fiind o inițiativă ce se cuvine, negreșit, să devină model pentru toate eparhiile.

5.5 Scurtă evaluare din perspectiva participanților; Impresiile tinerilor – pelerini la Buciumeni

Înainte de toate, trebuie subliniat că tinerii la Buciumeni nu se strâng la o întrunire, nu sunt în excursie, nu vin să se distreze. Aici ei au calitatea de *pelerini*, iar „mulțimea pelerinilor este de fapt o mulțime de frați întru credință care caută adevărul împreună" [134]. Pelerinajul înseamnă a fi împreună într-o atmosferă tihnită, cuviincioasă. În pelerinaj sufletul uman pleacă într-o călătorie spre adâncurile sinelui, pe un drum al regăsirii propriei persoane și al întăririi relației profunde cu Dumnezeu și cu Sfinții Săi. Pelerinajul trăit și înțeles astfel, devine un instrument catehetic și pastoral deosebit de eficient. Se vorbește chiar despre un „pelerinaj din afara pelerinajului", această expresie face trimitere la timpul ulterior unui

[132] Pr. Lucian Petroaia, „Buciumeni, bucuria tinerilor în dialog cu slujitorii Bisericii*",* în *Ziarul Lumina*, sâmbătă, 22 mai 2010. (http://www.ziarullumina.ro/articole;1257;1;38887;0;Buciumeni-bucuria-tinerilor-in-dialog-cu-slujitorii-Bisericii.html).

[133] Alexandru Briciu, „Sărbătoare în foișorul Preasfintei Treimi la Buciumeni" în *Ziarul Lumina*, marți, 14 iunie 2011(http://www.ziarullumina.ro/articole;1963;1;58324;0;Sarbatoare-in-foisorul-Preasfintei-Treimi-de-la-Buciumeni.html).

[134] Dr. Mirel Bănică, „Gânduri și sfaturi pentru tinerii pelerini*",* în volumul *Tinerii, mărturisitori ai dreptei credințe...* pg. 30.

pelerinaj, timp care este plin de speranță, putere de viață, optimism, izvorâte tocmai din esența pelerinajului anterior.

Reușita pelerinajului de la Buciumeni, atingerea scopului țintit și împlinirea obiectivelor propuse reiese, în fiecare an, din entuziasmul cu care tinerii vin aici în număr tot mai mare, din bucuria care îi însoțește în timpul hramului și din pacea și liniștea ce le inundă sufletele odată cu reîntoarcerea la cele obișnuite. Faptul că există o bună comunicare și o intensă stare de comuniune este esențial pentru împlinirea scopului. Acestea sunt lucrurile de care tinerii au cea mai mare nevoie iar Biserica reușește să le ofere din plin și asta rezultă și din impresiile care încearcă inimile elevilor de liceu după o vizită la Buciumeni.

Unele cuvinte ale tinerilor sunt de-a dreptul îngrijorătoare trădând faptul că ei cu greu își găsesc un loc, se simt vulnerabili și adeseori consideră că adulții nu vor sau nu îi pot înțelege: *„Este o experienţă unică pe care doresc să v-o împărtăşesc… Noi considerăm că nu suntem înţeleşi, însă aici suntem cu adevărat înţeleşi!”*[135] Tinerii găsesc pe această cale, în Biserică, un loc în care se pot considera pe deplin integraţi, simt că fac parte din ceva, că au un rost și astfel viața capătă un sens. Tinerii nu simt doar nevoia de a fi înțeleși, văd multe primejdii și multe nedreptăți în lume și au nevoie să găsească în Biserică un cort sub care se pot adăposti, un scut în spatele căruia să se simtă ocrotiți: *„Era exact ceea ce aveam nevoie, să ştiu că Duhul Sfânt a coborât pe pământ şi are grijă de noi”* (Teodora Izvoranu, Liceul „Emil Racoviță”, Galați). [136]

Ca toți oamenii de altfel, și tinerii care vin la Buciumeni simt nevoia de Dumnezeu, au în inima lor un dor care îi frământă, o sete neastâmpărată după Dumnezeu. Ei vor să-L cunoască pe Dumnezeu și să-L simtă și aceasta se poate întâmpla doar în stare de comuniune, în rugăciune în cadrul adunării în numele Lui. Căci Însuși Hristos ne spune *„că unde sunt doi sau trei, adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor.”* (Matei 18, 20) Prezența lui Hristos se simte din plin la Buciumeni, în acest sens mărturiile câtorva tineri sunt mai mult decât grăitoare:

„Sufletul meu pustiu s-a umplut de bucuria emanată de prezența Domnului în mijlocul tuturor” (Mihaela Arhip Grup Școlar „Radu Negru”, Galați). [137]

---

135 Lidia Popița Stoicescu, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni*”,* în revista *Călăuză Ortodoxă*, (http://www.calauza.edj.ro/?p=2135).

136 *Tinerii, mărturisitori ai dreptei credințe*, ... p.. 62.

137 *Ibidem.* p. 63.

„M-am simţit alături de Dumnezeu mai mult ca niciodată!” (Anca-Alina Tudorache, clasa a X-a C, Colegiul Tehnic „Traian”- Galaţi). [138]

„În fiecare an, aici am simţit că sunt acasă, nu acasă la mine, ci acasă la Domnul!“ (Cristina-Florentina Spătărescu, Colegiul Naţional „Nicolae Bălcescu“ – Brăila).[139]

„*La Buciumeni… poţi vorbi direct cu Dumnezeu… şi îţi poţi spune durerea care se tămăduieşte foarte repede.”* [140]

„M-am simţit alături de Dumnezeu mai mult ca niciodată!” (Anca-Alina Tudorache, clasa a X-a C, Colegiul Tehnic „Traian”- Galaţi). [141]

Nevoia de a fi în comuniune cu semenii, cu Dumnezeu se simte… și se simte destul de acut și în rândul tinerilor. În sufletul fiecăruia există gândul îndreptat spre Dumnezeu, însă în societatea contemporană și mai ales în rândul tinerilor, ideea de Dumnezeu devine un subiect tabu. Locul lui Dumnezeu este cel mult în biserică iar în discuţiile dintre tineri devine jenant, rușinos sa vorbești despre Dumnezeu sau, din păcate, uneori cei ce-L mărturisesc pe Dumnezeu în rândul colegilor de școală sunt chiar batjocoriți, luați în râs. Astfel, tinerii, în sufletele cărora se aprinde sclipirea credinței, se inhibă. Ei se rușinează de colegi și cred că vor fi luați în râs sau excluși din rândul lor dacă vor începe să meargă la biserică, dacă vor începe să practice cele ale credinței. La Buciumeni, tinerii au șansa să cunoască și pe alții asemenea lor, pot lega prietenii cu cei de seama lor care împărtășesc aceleași gânduri și în sufletele cărora nutrește aceeași credință. De aceste lucruri ne conving câteva mărturii ale tinerilor participanți precum:

„Bucuria a fost nemărginită atunci când am văzut că sunt şi alţi tineri care împărtăşesc aceleaşi păreri, gânduri ca şi mine. M-am bucurat când am văzut cât de mult ajutor ni se oferă şi ce loc important ocupăm în Biserică, noi, aceşti mici începători în ale

---

[138] Adrian Protase, *Dascălul și împăratul cuvintelor - Sfântul Vasile cel Mare în pelerinaj cu tinerii, la Buciumeni*..., p. 25.

[139] Idem, „M-am bucurat când am văzut ce loc important ocupăm în Biserică*”,* în *Ziarul Lumina*, *miercuri*, 10 iunie 2009 (http://www.ziarullumina.ro/articole;1942;0;24204;0;M-am-bucurat-cand-am-vazut-ce-loc-important-ocupam-in-Biserica.html).

[140] Lidia Popița Stoicescu, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni*”,* în revista *Călăuză Ortodoxă*, (http://www.calauza.edj.ro/?p=2135)

[141] Adrian Protase, *Dascălul și împăratul cuvintelor, Sfântul Vasile cel Mare în pelerinaj cu tinerii, la Buciumeni*..., pg.25.

credinţei. Acum sunt sigură că la anul voi petrece această sfântă zi tot aici. Vă mulţumesc!“, ne-a declarat Alina Burcuţă, din clasa a X-a E de la Colegiul Naţional „Nicolae Bălcescu“ din Brăila. [142]

„ …am descoperit spiritul de colegialitate, senzaţia de a aparţine Bisericii… ”[143]

Mă aflu aici pentru prima dată şi pot spune că mănăstirea este o «oază de rai». Sunt impresionată de numărul mare de tineri care au venit aici. Le recomand celor de vârsta mea să vină şi ei aici, pentru că au ocazia de a se simţi mai aproape de Dumnezeu! Generaţia noastră se cam desprinde de Dumnezeu, iar de întâlnirea cu Dumnezeu avem permanentă nevoie pentru a conştientiza toate greşelile pe care le facem. Mi-ar plăcea să mai revin aici, pentru că totuşi orele petrecute aici mi se par puţine în comparaţie cu cât am avea de învăţat de la tainele acestui loc sfânt!“ (Nicoleta Dima, clasa a XI-a D, Grupul Şcolar „Gheorghe Asachi“- Galaţi) [144]

Discuțiile cu preoții și lămuririle pe care le primesc odată cu aceste dialoguri sunt, fără îndoială punctele forte ale întâlnirii de la Buciumeni. Copiii au adesea curiozități, au nelămuriri și probleme al căror răspuns nu este lesne de găsit. Un preot știe cum să se apropie de sufletul fiecărui tânăr, îl poate ajuta cu sfaturi de mare folos și îi poate insufla credința cea dreaptă descoperindu-i, pe cât e cu putință o rază din soarele credinței dreptmăritoare. În ceea ce privește viața, tinerii au adesea concepții, puncte de vedere diferite de cele pe care Biserica le recomandă credincioșilor săi. Acesta nu este neapărat un lucru rău dar, cert este faptul că mesajul Bisericii nu este receptat deplin și prin urmare nici înțeles în întregime. De aceea apar adesea și aceste diferențe dintre modul în care privesc tinerii privesc lucrurile și modul în care Biserica le recomandă. Aici tinerii pot aprofunda măsura în care înțeleg ceea ce Hristos ne învață și înțelegând se pot dezmetici din haosul spiritual pe care lumea modernă îl oferă. Astfel, rolul preoților devine fundamental, iar importanța discuțiilor cu ei este recunoscută mai ales de către elevii participanți:

---

[142] Idem. „M-am bucurat când am văzut ce loc important ocupăm în Biserică*”,* în *Ziarul Lumina, miercuri*, 10 iunie 2009.(http://www.ziarullumina.ro/articole;1942;0;24204;0;M-am-bucurat-cand-am-vazut-ce-loc-important-ocupam-in-Biserica.html).

[143] Lidia Popița Stoicescu, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni*”,* în revista *Călăuză Ortodoxă*, (http://www.calauza.edj.ro/?p=2135).

[144]Lidia Popița Stoicescu, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni*”,* în revista *Călăuză Ortodoxă*, (consultată în ediție electronică la adresa: http://www.calauza.edj.ro/?p=2135)

„După Sfânta Liturghie, foarte importantă mi s-a părut convorbirea cu preoții. Am simțit că ceva se schimbă. Sau mai degrabă ceva iese la iveală din adâncul sufletului de tânăr: dorința de Dumnezeu. Discuția a fost din păcate prea scurtă. Sufletele s-au deschis spre Dumnezeu. Cuvintele ar fi de prisos. Cred că așa am simțit majoritatea tinerilor" (Mariana Popescu, clasa a XII-a, Școala Normală, Brăila) [145]

Mi-am schimbat părerea în ceea ce priveşte viaţa de familie. .[146]

„Slujba m-a ajutat să-mi limpezesc mintea și sufletul, iar dialogurile mi-au dat sugestii pozitive în privința deciziilor pe care trebuie să le iau în viitor." (Andreea Alecsandru, Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin" Galați) [147]

În cele din urmă, o experiență precum pelerinajul de la Buciumeni îi învață pe tineri să fie așa cum era Adam în Rai: netulburat, cu sufletul liniștit, împăcat. În tot vacarmul lumii în care ne este dat să trăim parcă pacea nu își mai are locul. Suntem din ce în ce mai agitați, mai îngrijorați, timpul ne este atât de împărțit și simțim uneori că ne este greu să putem găsi un loc și un timp de liniște. Poate de vină sunt doar păcatele, poate își are și lumea partea sa de vină. Cert este că nu puțini tineri sunt aceia care mărturisesc că la Buciumeni au găsit pacea pe care cu greu o întâlnesc în lume și că s-au întors din pelerinaj mai liniștiți sufletește.

„De aici am plecat cu o linişte sufletească!" (Ana Maria Ion, Liceul Teoretic „Nicolae Iorga"- Brăila) [148]

„În primul rând, mă întorc liniştită, cu mai multe cunoştinţe din domeniul religios..." (Viorela Dumitrescu – Liceul cu Program Sportiv, Galați). [149]

După cum mărturisea un tânăr participant, toate câte se întâmplă de Sfânta Treime la mănăstirea din codrii Buciumenilor: Sfânta Liturghie, cuvântul de învățătură, agapa, participarea naturii, noile legături și prietenii care se întemeiază, totul se găsește într-o strânsă legătură al cărui sens se îndreaptă spre slava Dumnezeului Cel Treimic: *„Slujba Sfintei Liturghii şi cuvântul de învăţătură ne-au unit pe toţi într-un cuget, determinându-ne să*

---

[145] *Tinerii, mărturisitori ai dreptei credințe* ... pg 44.

[146] Lidia Popița Stoicescu, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni*",* în revista *Călăuză Ortodoxă*, (http://www.calauza.edj.ro/?p=2135)

[147] *Tinerii, mărturisitori ai dreptei credințe,*...pg 75.

[148] Adrian Protase, *Dascălul și împăratul cuvintelor, Sfântul Vasile cel Mare în pelerinaj cu tinerii*,... pg.25.

[149] Lidia Popița Stoicescu, Pelerinaj la hramul Mănăstirii Buciumeni în revista „Călăuză Ortodoxă", nr. 235, anul XIX, iunie 2008, pg 9.

meditățm la tot ceea ce ne înconjoară, la natură, prin flori, păsărele şi copaci, şi astfel să mulţumim lui Dumnezeu pentru tot ceea ce ne oferă. Le mulţumim şi celor ce s-au gândit la noi, tinerii, şi ne-au dat şansa de a fi aici în comuniune!". [150]

[150] Adrian Protase**,** „M-am bucurat când am văzut ce loc important ocupăm în Biserică*",* în *Ziarul Lumina, miercuri*, 10 iunie 2009 (http://www.ziarullumina.ro/articole;1942;0;24204;0;M-am-bucurat-cand-am-vazut-ce-loc-important-ocupam-in-Biserica.html)

Concluzii

După cum am prezentat și în cuprinsul lucrării Biserica are în fața o societate secularizată, o societate care treptat își pierde valorile și nu doar că le pierde , ci mai mult de atât, răstoarnă scara valorilor; spune binelui rău și răului bine. Ceea ce cu jumătate de secol în urmă era rușinos (de pildă traiul în concubinaj, o vestimentație care descoperă prea multe părți din trup etc.) acum nu doar că este socotit ca a fi normal ci mai mult de atât este considerat demn, la modă. Trăim într-o eră a tehnologizării excesive și a individualismului exagerat, multe relații de prietenie, de colegialitatea (adesea chiar și căsătoriile) sunt ghidate de interese care denotă individualismul și dorința de proprie afirmare în dezvoltarea cărora, cel mai probabil, socializarea pe internet are o influență remarcabilă.

Unei astfel de societăți care propune o ideologie a consumului, care promovează o viață orientată strict către valorile materiale și către plăcerile efemere, Biserica îi aduce în prim plan perspectiva vieții veșnice. Viață veșnică care, după cuvântul Mântuitorului, nu este altceva decât cunoașterea lui Dumnezeu: *„Şi aceasta este viaţa veşnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis."* (Ioan 17, 3). Așadar Biserica se străduiește să-L facă cunoscut pe Dumnezeu pentru ca astfel oamenii, cunoscându-L să poată avea accede către viața cea veșnică.

Și cum poate fi Dumnezeu vestit altfel decât în modul în care a făcut-o Hristos și Sfinții săi Apostoli? Adică prin menținerea tradiției propovăduirii și catehizării continue. Tocmai în aceasta stă importanța incontestabilă a catehizării: că își are rădăcinile în lucrarea Mântuitorului și că vestește Adevărul fără de care nu putem dobândi mântuirea. De-a lungul istoriei se poate observa că practica catehizării este o condiție esențială a Bisericii, ea a existat întotdeauna încercând să răspundă nevoilor duhovnicești ale credincioșilor. În zilele de astăzi când societatea s-a depărtat de Biserică nevoia de catehizare este mai alarmantă decât oricând, este nevoie de reevanghelizare!

Și cum pot fi catehizați catehumenii societăţii actuale care deși sunt botezați cunosc mai puține decât catehumenii primelor trei veacuri? Exercitarea slujirii învățătorești trebuie adaptată particularităților fiecărei categorii de persoane dacă nu chiar fiecărei persoane în

parte. Copiilor li se poate vorbi într-un fel folosind mijloace educaționale specifice, tinerilor în alt fel iar adulților din altă perspectivă. În fața bolnavilor trebuie să se țină seama de neputințele lor, în fața celor aflați peste granițe trebuie luată în seamă condiția lor socială de emigranți, practic nimic nu trebuie lăsat deoparte, nimic nu trebuie neglijat.

La nivel de parohie preotul este dator să facă tot ce îi stă în putința pentru mântuirea enoriașilor săi. El se poate și trebuie să se folosească de toate mijloacele de catehizare astfel încât să prezinte învățătura Bisericii într-o formă care să suscite dorința credincioșilor de a se apropia de Biserică și a cunoaște cât mai multe. Astfel cultul divin și exemplul propriei vieți devin cei mai puternici aliați ai preotului în exercitarea slujirii sale catehetice. Acestora se mai adaugă și alte mijloace practice cum ar fi organizarea unor întâlniri catehetice, editarea unei publicații parohiale, organizarea unei biblioteci parohiale etc.

Cel puțin în România, Biserica vine după o perioadă în care fost ținută în „catacombe"; vreme de jumătate de secol, Biserica nu a fost doar marginalizată ci chiar prigonită și în aceste condiții ea nu și-a putut desfășura în mod corespunzător misiunea sa catehetică. Poate de aceea acum se simte nevoia unei revitalizări a catehezei și a slujirii Bisericii pe toate planurile. Eforturi se fac în acest sens și după cum s-a remarcat în ultima parte a lucrării există parohii pentru care întâlnirile catehetice sunt o adevărată tradiție de mai bine de cincisprezece ani. De mare sprijin pentru revitalizarea catehezei sunt programele și acțiunile întreprinse de Patriarhia Română și implementate la nivel eparhial: „Hristos împărtășit copiilor", „Alege școala", „Calea", „Radio Trinitas" „TV Trinitas", „Ziarul Lumina". Despre acestea nu am vorbit în mod special în lucrarea de față pentru că, după cum se poate remarca încă din titlu, am preferat să mă axez pe aspectele și posibilitățile ce apar în cadrul comunității parohiale.

Deși secularizați, oamenii societății contemporane simt nevoia de Dumnezeu iar Biserica este datoare să le iasă în iasă cale; cu omul de azi Biserica trebuie să se întâlnească prin acceptarea năzuințelor lui, prin solidaritate, prin dialog, prin cooperare. *„Cu alte cuvinte atât revigorarea catehetică cât și impulsionarea misiunii și a pastorației, împreună cu articularea unei prezențe sociale a Bisericii pe măsura provocărilor și semnelor timpului trebuie să plece de la o concepție dinamică a comunicării și a împărțirii responsabilităților*

în spațiul eclezial."[151] Este datoria Bisericii să arate că ea este prezentă mai mult ca oricând în lume încercând să răspundă poruncii Mântuitorului: *„Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura." (Marcu 16, 15)*

[151] Radu Preda, *Rolul Catehetic al laicilor în Biserică, Paradigmă istorică şi provocare profetică.* În „INTER" – Revistă română de studii teologice și religioase, nr 1-2, 2007, Cluj-Napoca, Sibiu, Craiova, București, Chișinău, p. 148.

BIBLIOGRAFIE

1. Izvoare, Cărți:

- ***Biblia*** *sau* ***Sfânta Scriptură***, ediţie jubiliară a Sfântului Sinod, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod, Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.
- **Anghelescu**, Prof. Anton, *Psihologia religioasă a copilului şi a adolescentului cu aplicaţii în învăţământul religios,* atelierele tipografice PRESA, Brăila 1939.
- **Băncilă**, Vasile, *Inițierea religioasă a copilului,* Editura Anastasia, București, 1996,
- **Branişte**, Pr. Prof. Dr. Ene, *Liturgică Specială,* EIBMBOR, București, 1980.
- **Călugăr,** Pr. Dumitru, *Catehetica – manual pentru Institutele teologice, EIBMBOR, Bucureşti, 1976.*
- **Chiril, Sf, al Ierusalimului**, *Cateheze,* trad. Pr. Prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 2003.
- **Chirilă**, Conf. univ. dr. Pavel, **Valică,** Pr. Drd Mihai, *Spitalul Creştin,* Editura Christiana, București, 2004.
- **Enășoae,** Pr. Iosif, *De la kerygmă la cateheza sistematică,* editura Sapientia, Iași, 2007.
- **Floca**, Arhid prof. dr. Ioan N., *Canoanele Bisericii Ortodoxe, note şi comentarii, Sibiu, 1991.*
- **Gordon**, Pr.Prof. Dr. Vasile, *Introducere în Catehetica Ortodoxă,* Editura Sophia, București, 2004.
- **Idem,** *Introducere în Omiletică,* Editura Universității din București, București, 2001.
- **Idem**, *Biserica şi şcoala,* editura Christiana, București, 2003.
- **Goţia**, Maria, *Înnoirea catehezei*, Editura Presa Universitară Clujeană,Cluj-Napoca, 1998.
- **Gură de Aur**, Sf, Ioan, *Cateheze baptismale,* trad. Pr, Marcel Hancheș, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2003.

- **Ionescu,** Pr. Dr. Marin C, *Inima e cârmaciul minții – catehetica vremurilor noastre*, Tipografia Națională Jean Ionescu & Co., București, 1927.
- **Iorda,** Constantinia, *Educația preșcolarilor după principiile Sfântului Ioan Gură de Aur*, trad Ion Diaconescu, editura Sofia, București, 2009.
- **Istodor**, Pr. Conf. Univ. Dr. Gheorghe *„Hristoterapia" Ortodoxă și Psihoterapia Laică*, Editura Dominor, 2009.
- **Jurcă**, Pr. Dr. Eugen, *Cateheza baptismală în antichitatea creștină*, Editura Marineasa, Timișoara 2004.
- **Idem**, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești,* editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2009.
- **Idem**, *Retorică și Omiletică – curs practic*, Editura Galaxia Gutenberg, Turnu Lăpuș, 2009.
- **Metallinos**, Gheorghios, *Parohia- Hristos în mijlocul nostru*, trad. Pr Prof Ioan. I.Ică, editura Deisis, Sibiu, 2004.
- **Munteanu**, Bogdan, *Educația creștină a copilului,* Editura Valahia, București, 2008.
- **Pop,** Pr. Conf. Univ. Dr. Octavian, *Specificul pastorației în închisori,* editura Tradiție, București, 2003.
- **Schmemann**, Alexandre, *Euharistia – Taina împărăției,* trad. Pr. Boris Răduleanu, Editura Anastasia, București, 1991.
- **Slevoaca,** Pr. Dr. Ștefan, *Predici la Duminici și sărbători,* Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
- **Stăniloae**, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Teologie Dogmatică Ortodoxă, vol I,* Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
- **Vintilescu,** Pr. Petre, *Preotul în fața chemării sale de păstor al sufletului*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2007.
- **Vlachos,** Arhim Hierotheos, *Predici la marile sărbători,* trad. Daniela Filioreanu, editura Egumenița, Galați, 2004.
- **Voicu** ,Maria; **Apostu,** Iulian, *Familia și școala în impas?,* editura Universității din București, București, 2008.
- *Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române - adnotat*, Editura I.B.M.B.O.R., Bucureşti, în curs de publicare.
- *Tinerii, mărturisitori ai dreptei credințe*, editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2010.

2. Dicționare:

- **Branişte,** Pr. Prof. Dr. Ene, Prof. Ecaterina Branişte *Dicţionar Enciclopedic de cunoştinţe religioase*, editura diecezană Caransebeş, Caransebeş, 2001.
- *Dicţionarul explicativ al limbii române*, ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998.

3. Studii, Articole:

- **Belu,** Pr. Prof. D, „Preocupări și studii de pastorală, omiletică și catehetică", în *Studii Teologice,* nr. 5-6, 1968.
- **Bulacu**, Pr. Prof. Mihail, „Probleme de pedagogie catehetică" în *Studii Teologice,* nr. 3-6, 1950.
- **Burcă**, Drd Gheorghe, „Importanța cunoașterii manifestărilor sufletești ale credincioșilor pentru predicator", în *Studii Teologice,* nr, 5-6, 1971.
- **Casian**, ep. Dunării de Jos, „Presa bisericească și pastorația", în volumul *Ancora Veşniciei,* editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000.
- **Călugăr,** Pr. Prof. Dr. Dumitru, „Din izvoarele catehezei", în *Mitropolia Banatului,* nr. 7-9, 1975.
- **Idem, „**Treptele predicii şi catehezei", în *Mitropilia Banatului*, nr. 4-6, 1975.
- **Cucoş,** Pr. Prof. Dr. Constantin**,** „Educaţia religioasă şi catehizarea. Diferenţe, particularităţi, continuităţi" (I), în *Ziarul Lumina,* Marți, 21 Octombrie, 2008.
- **Idem, „**Educaţia religioasă şi catehizarea. Diferenţe, particularităţi, continuităţi" (II), în *Ziarul Lumina,* Marți, 28 octombrie 2008.
- **Idem,** „Educaţia religioasă şi catehizarea. Diferenţe, particularităţi, continuităţi"(III), în *Ziarul Lumina,* Marți, 4 noiembrie 2008.
- **Gordon,** Pr. Prof. Dr. Vasile „Mijloace practice de catehizare: Biblioteca parohială", în *Ziarul Lumina,* Miercuri, 14 Iulie 2010.

- **Idem,** (coordonator), *Mijloace practice pentru Catehizarea individuală - curs pentru masterat.*
- **Idem, „**Mijloace practice de catehizare: dialogul săptămânal", în *Ziarul Lumina*, Joi, 17 Iunie 2010.
- **Idem, „**Rolul catehetic misionar al ierurgiilor", în *Studii Teologice* nr. 5, 1986,
- **Ică**. Pr. Prof. Dr. Ioan, „Importanța parohiei pentru misiune. Unitatea dintre parohie și Biserica locală, unitatea internă a parohiei, mijloace și metode de menținere a acesteia", în volumul *Pastorație și Misiune în Biserica Ortodoxă*, editura Partener, Galați, 2007.
- **Micle**, Drd. Veniamin, „Aspecte actuale ale predicii", în *Mitropolia Ardealului* nr. 4-6, 1974.
- **Mihoc**, Pr. Asist. Dr. Vasile, „Propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu în Biserică și nașterea credinței", în *Mitropolia Ardealului*, nr. 5-6, 1983.
- **Oltean**, Arhim. Daniil; **Protase**, Adrian, „Sute de tineri au trăit Liturghia în codrii Buciumenilor", în *Ziarul Lumina, miercuri*, 18 iunie 2008.
- **Petrică**, Pr. Vasile, „Pastorația credincioșilor bolnavi*",* în *Mitropolia Banatului*, nr. 9-12, 1976.
- **Preda**, Radu, „Rolul Catehetic al laicilor în Biserică, Paradigmă istorică și provocare profetică", în *INTER – Revistă română de studii teologice și religioase*, nr. 1-2, Cluj-Napoca, Sibiu, Craiova, București, Chișinău, 2007.
- **Idem,** „Dascălul și împăratul cuvintelor - Sfântul Vasile cel Mare în pelerinaj cu tinerii, la Buciumeni", în revista *Călăuză Ortodoxă*, nr. 247, anul XX, iunie, 2009.
- **Scriban**, Arhim, Iuliu „Predica pentru copii – partea întâi", în *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 5, 1931.
- **Idem,** „Predica pentru copii – partea a doua", în *Biserica Ortodoxă Română* ,nr. 10, 1931.
- **Sinitean**, Pr. Alexandru, „Duhul Sfânt, Pavăza vieții", în volumul *Ieșit-a semănătorul*, editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1974.
- **Stoicescu,** Lidia Popița, „Pelerinaj la hramul Mănăstirii Buciumeni" în revista *Călăuză Ortodoxă*, nr. 235, anul XIX, iunie 2008.

4. Resurse web:

- **Briciu**, Alexandru, „Sărbătoare în foișorul Preasfintei Treimi la Buciumeni”, în *„Ziarul Lumina”*, marți, 14 iunie 2011, consultat la adresa: http://www.ziarullumina.ro/articole;1963;1;58324;0;Sarbatoare-in-foisorul-Preasfintei-Treimi-de-la-Buciumeni.html
- **Idem,** „Pelerinajul de la Buciumeni este o lecție de speranță”, în *Ziarul Lumina,* sâmbătă, 11 iunie 2011, consultat la adresa: http://www.ziarullumina.ro/articole;1630;0;58241;0;Pelerinajul-tinerilor-la-Buciumeni-este-o-lectie-de-speranta.html
- **Petroaia**, Pr. Lucian, „Buciumeni, bucuria tinerilor în dialog cu slujitorii Bisericii”, în *Ziarul Lumina*, sâmbătă, 22 mai 2010, consultat la adresa: http://www.ziarullumina.ro/articole;1257;1;38887;0;Buciumeni-bucuria-tinerilor-in-dialog-cu-slujitorii-Bisericii.html
- **Protase**, Adrian „M-am bucurat când am văzut ce loc important ocupăm în Biserică”, în *Ziarul Lumina*, miercuri, 10 iunie 2009, consultat la adresa: http://www.ziarullumina.ro/articole;1942;0;24204;0;M-am-bucurat-cand-am-vazut-ce-loc-important-ocupam-in-Biserica.html
- **Stoicescu,** Lidia Popița, „Pelerinajul anual al tinerilor liceeni la Hramul Mănăstirii Buciumeni”, în revista *Călăuză Ortodoxă*, consultat la adresa: http://www.calauza.edj.ro/?p=2135.

- http://vaxpopuli.altphel.ro/?s=adam+si+eva
- http://vaxpopuli.altphel.ro/2011/12/top-vax-locul-2-%E2%80%93-cine-scris-biblia/
- http://vaxpopuli.altphel.ro/?s=diferenta+dintre+paste+si+craciun
- http://www.elarcadenoe.org/septima/carcel.htm
- http://www.sepapbcn.org/catequesis.html

ANEXE

Anexa 1

Proiectele catehetice „Sinaxa cu tinerii” și „Catehezele duminicale” de la Catedrala „Înălțarea Domnului din Slobozia[152]

Când ați demarat proiectele catehetice și care au fost motivele care v-au determinat această acțiune?

Acum aproximativ patru ani. O femeie deosebită, închinătoare în catedrala noastră, mamă a patru copii, care neliniștită fiind de starea tinerilor de astăzi care se pierd în imoralitate a spus: „Părinte, ce facem cu tinerii aceștia?” I-am spus: „Adună-i și celor ce doresc eu le răspund la orice întrebări au.” Așa a luat naștere cateheza de joi seara cu tinerii care este prima și cea mai îndelungată. După care ne-am gândit la catehezele de duminică seara pentru toți închinătorii catedralei, mai ales că duminică seara aveam tradiția unei participări numeroase din partea credincioșilor de ani de zile la slujba Paraclisului Maicii Domnului și la vecernie

Care sunt zilele săptămânii în care au loc dialogurile?

Joi seara cu tinerii. În fiecare joi la 19:30, am pus la ora aceasta pentru că inițial și anumiți seminariști și-au exprimat dorința de a participa. Inițial a fost la ora 19:00, dar apoi am modificat pentru că ei atunci serveau masa de seara.

Care este numărul aproximativ al persoanelor care participă?

La catehezele de duminică sunt aproximativ 80 de persoane așa cum a numărat Prea Sfințitul la cateheza despre Sfintele Vase. În general rămân toți cei care participă la vecernie.

[152] Interviu realizat în data de 22 aprilie 2012 de către studentul Zlotea Dorin cu părintele protosinghel Leontie Fusa, eclesiarhul Catedralei Episcopale „Înălțarea Domnului” din Slobozia.

Mai nou le dau și canon să participe la cateheze; tinerilor la catehezele iar celor mai în vârstă la catehezele pentru toate vârstele, spun asta pentru că tinerii nu au interzis să participe la aceste cateheze, cei care au dragoste sunt așteptați mereu. Uneori rămân și cei mai în vârstă la catehezele de joi însă eu nu încurajez. Însă nu stau laolaltă cu tinerii, ci separate în pridvorul paraclisului de la subsolul catedralei. Stau acolo și ascultă. Nu rămân mulți pentru că nici nu îmi doresc. Mulți și-ar dori să stea dar astfel și-ar pierde caracterul întâlnirea de joi pe care noi nu o numim catehză ci sinaxa cu tinerii.

În ceea ce privește numărul tinerilor , sunt cam cât într-o clasă 25-30. La început au fost mai mulți, acum au mai crescut și ei. Nu am eu fii duhovnicești dintre tinerii în creștere. Sunt mulți cu care am început catehezele, care s-au spovedit la poate de când eram la mănăstire și care acum au plecat la facultate, la București, la Constanța și aceștia nu mai participă.

Cum se desfăşoară în mod obişnuit catehezele? Care sunt temele pe care le-ați abordat în cadrul catehezelor?

Cum am propus către Prea Sfințitul, că am făcut cerere la un moment dat pentru aprobarea tematicii catehezei, am propus maxim jumătate de oră prezentarea conținutului catehezei, de obicei durează 25 de minute, minim 20 și apoi pentru partea a doua, întrebări și răspunsuri în scris și oral. Întrebările sunt legate atât de conținutul catehezei cât și de alte lucruri care îi preocupă pe credincioși.

Pentru sinaxa cu tinerii de joi nu am avut niciodată o tematică prestabilită. Întâi vorbesc eu pe un subiect anume, fie pe evanghelia Duminicii trecute sau a Duminicii ce urmează, despre perioada în care ne aflăm sau tâlcuim o predică. Câteodată s-a întâmplat să iau o predică a părintelui Dorin Picioruș și să-i invit să o citim împreună - și eu eram la prima lectură și să o traducem, să o înțelegem mai bine împreună. O citesc și unde consider că trebuie să facem anumite explicații, facem după cum ne luminează Dumnezeu, pentru că pe alocuri e un pic mai greoaie predica. Dar asta nu a fost ceva constant însă au fost și astfel de moment în care am adus niște texte frumoase care au fost postate pe internet, pe *Ortodoxia Tinerilor*. Am citit anumite cărți împreună și citim anumite cărți împreună: *„Cum să întemeiem o familie ortodoxă”, „220 de sfaturi de la Sfinți și mari duhovnici”, ”Femeia și problemele ei – perspectiva psihiatrului ortodox”;* citim câteva fragmente, când din una,

când din alta, vorbim pe marginea textelor de la Sfinții Părinți, de la mari duhovnici, de la ierarhi, predicatori, teologi contemporani. Alegem câteva citate pe care apoi le discutăm, le tâlcuim. Am mai citit și din cartea părintelui Nicolae Tănase, *„Soțul ideal, soția ideală”*. S-au distrat copiii de modul de abordare, de a răspunde și de a trata subiectul din partea părintelui. A fost o întâlnire mai lejeră, începem cu rugăciunea – în afara perioadei penticostarului – Împărate ceresc și încheiem de obicei cu o rugăciune către Maica Domnului, fie „Troparul Acoperământului” că e al doilea hram al catedralei, fie „Apărătoare Doamnă” – imnul biruinței și de fiecare dată rostim: „Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștrii….”

Ar trebui să le luăm pe rând, să vorbim despre Catehezele de duminică seara apoi de Sinaxa cu tinerii de joi pentru că fiecare are particularitățile ei. De exemplu la Sinaxa cu tinerii eu nu stau în picioare, vorbesc mai degajat, nu ca un predicator, ca un catehet, ca un profesor, încerc să fiu mai apropiat, ca un prieten al lor, cât se poate, tocmai ca și ei să se deschidă și să spună orice neliniște, să pună orice întrebare. M-am bucurat că și data trecută a fost un băiat care a pus mai multe întrebări. Unii se plictisesc, ce atâtea întrebări? Dar eu sunt de părere că orice întrebare este binevenită, fiecare are vârsta lui în viața întru Hristos, unul are dinții înțelegerii de lapte și orice întrebare, oricât de banală sau proastă ar părea unora – nu judecă corect cel căruia i se pare că altul a pus o întrebare proastă - e neliniștea lui, e nelămurirea lui, e neștiința lui și are dreptul să întrebe și să se lumineze. Oricât de banala ar fi o întrebare, e întrebarea unui suflet botezat, oricât de nepregătit ar fi și analfabet în ale credinței el trebuie să crească în Hristos, el trebuie să se maturizeze duhovnicește. Deci orice întrebare oricât de simplă, oricât de banala ar fi își are locul ei și ceilalți, chipurile înduhovniciți, maturizați duhovnicește - care au dinții înțelegerii tari, care nu îi mai au pe cei de lapte, aceia trebuie să respecte pe celălalt care vrea și el să se folosească și dacă consideră că pierde timpul să facă rugăciune pentru celălalt – trebuie multă înțelegere și dragoste; dacă îți pierzi răbdarea când celălalt pune o întrebare înseamnă că nu ai dragoste pentru el; și un creștin trebuie să aibă dragoste și să fie preocupat pentru zidirea sufletească a celuilalt. Nu ne mântuim de unii singuri ci împreună și trebuie să avem răbdare pentru că sunt și unii care vin pentru prima dată, oameni care pun fel de fel de întrebări.

Revenind, Sinaxa catehetică cu tinerii se desfăşoară cam așa: Rugăciunea, în perioada aceasta „Hristos a înviat!‘, dincolo de perioada penticostarului cântăm „Împărate ceresc” apoi, după cum am spus, citim un text sau vorbesc liber pe o anumită temă, pe un anumit subiect după care încep discuţiile. De obicei mă întrerup ei și lucrurile curg de la sine. Mi se

pare uneori că abia așteaptă momentul dezbaterilor, a discuțiilor libere. Nu sunt Ioan Gură de Aur, nici Grigorie Teologul, nici Vasile cel Mare mi-aș dori să pot fi așa atractiv, copleșitor, captivant, să le răpesc inimile și mințile, să le învăpăiez inimile cu dragostea față de cuvântul lui Dumnezeu. Nu sunt, am limitele mele și facem și noi ce putem. Cu tinerii, sinaxele mi-am propus să fie mai scurte decât Catehezele de duminică seara. De obicei o oră mi-am propus să stăm, ei sunt tinerii, poate mai vor să meargă și în altă parte. Uneori se întâmplă să stăm mai mult, chiar data trecută am stat două ore, și eu m-am mirat de cum au decurs lucrurile, un frățior de la Liceul Pedagogic a pus multe întrebări și nici nu am știut când a trecut vremea.

Duminica seara e o catehză mai solemnă, mai în tipare și în înțeles formal și exterior, facem în biserica mare, sunt mult mai mulți, este pentru toate vârstele după cum am zis. Suntem în al doilea ciclu catehetic, primul a fost de 48 de cateheze duminicale pe tema largă Biserica Ortodoxă ca locaș de închinare și după aceea am cerut binecuvântare pentru un nou ciclu catehetic și anume: Plăgi sau răni sociale și vorbim despre păcate. Despre jocurile de noroc, despre păcatul fumatului, despre modă, despre vrăjitorie etc. După „Împărate ceresc" sau „Hristos a înviat" zic o rugăciune de luminare a noastră în care invoc ajutorul Maicii Domnului, al sfinților arhangheli și îngeri, al Botezătorului Ioan, al sfinților apostoli, al sfinților ierarhi și mari dascăli ai lumii, al martirilor, mărturisitorilor, cuvioșilor și tuturor drepților. După care credincioșii se așează iar eu rămân picioare la analog și susțin cateheza propriu-zisă după care ne așezăm pentru partea a doua și urmează întrebări pe bilețele puse de credincioși și răspunsurile. Mai rar participă cineva oral.

Ce vârste au tinerii care participă la Sinaxa de joi?

În general de liceu, doar de liceu sunt, de la clasa a noua până la a douăsprezecea. Sunt și mai mici accidental, doar când și când dar în general vin doar cei de liceu.

S-a întâmplat vreodată să fiți surprins de întrebările puse de tineri? Daca da, vă amintiți câteva?

Da, n-am contabilizat nici nu-mi amintesc acum. De pildă o fetiță m-a întrebat de ce episcopul are cârjă de argint în vreme ce alții mor de foame și a trebuit să le răspund că nu

stau lucrurile chiar așa și că Biserica le nevoie reală a vândut și Sfintele Vase ale Bisericii și să hrănească pe cei flămânzi și astăzi în Grecia, mitropoliți au vândut totul din mitropoliile lor, au golit depozitele, magaziile și au dat tot, tot. De pildă exemplul Mitropolitului Nicolae de Mesoghea care a fost cercetător la Harvard, a colaborat cu NASA și apoi a vândut tot și s-a făcut monah. De obicei întrebări dintr-astea care sunt inoculate de mass-media care pune în evidență părțile negative și chiar inexistente, sau le generalizează pe cele izolate.

În afara catehezelor ce metode practice de educație religioasă mai utilizați (predici, conferinţe, buletin parohial, biblioteca parohială, pelerinaje etc.)?

Predica pentru mine are o mare importanța și privind pe majoritatea oamenilor din Biserică, am considerat că la spovedanie nu poți spune totul. Pentru că astfel, poate, spovedania unuia ar dura o oră și puterile mele sunt limitate pentru, zic eu, că sunt mulți. Și atunci am considerat că multe răspunsuri pot fi date îndeobște ca să se folosească cât mai mulți, ca să afle răspunsurile și cei care încă nu și-au pus întrebările. Și acesta a fost și scopul pentru care am inițiat ciclul catehetic pentru toate vârstele, cel de duminică seara. Predicile! Am citit cărți întregi în catedrală, cum tu știi, am citit Proloagele de la Ohrida (Sf. Nicolae Velimirovici) cele două volume, omiliile Sfântului Dimitrie al Rostovului, Filocalia de la Optina – ambele volume. N-am făcut un jurnal în care să notez ceea ce am citit – ca să nu mă repet de la un an la altul – m-am gândit însă nu am materializat nimic. Un jurnal pastoral, de exemplu la Sfântul Gheorghe – ce am predicat? Că știi că vorbesc de fiecare dată. Oricare și oricât de mare ar fi urgența, măcar cinci minute, să semăn ceva. Mântuirea stă întru mult sfat și eu însumi sunt cel folosit de ceea ce citesc, de meditațiile ținute pe marginea celor citite. Am început Everghetinos-ul, editat la mănăstirea Vatoped în Sfântul Munte. L-am citit tot postul mare și vom continua după perioada pascală că nu mai e potrivit pentru perioada asta a penticostarului. Acum am început „Cele douăsprezece scrisori pascale ale Sfântului Chiril al Alexandriei", în fiecare seară – pe perioada pascală - și în fiecare dimineață „Imnele învierii ale Sfântului Efrem Sirul". și pe marginea celor citite mai explicăm anumite lucruri care ni se par mai greu accesibile pentru credincioșii de rând. Deci predicile și lecturile duhovnicești, acestea ar fi.

Sigur, metoda cea mai practică de educație religioasă o consider a fi spovedania care este Taina Bisericii și în care Hristos este Marele Catehet, Învățător și Săvârșitor. Bibliotecă parohială nu avem. În schimb ne folosim de biblioteca episcopiei care este foarte bogată și

bine pusă la punct. Chiar i-am îndemnat pe credincioşi de aici să o cerceteze şi chiar merg şi împrumută. Buletin parohial nu avem, dar din când în când am mai făcut nişte pliante: despre Sfânta Împărtăşanie, despre postul preeuharistic, despre Martorii lui Iehova, despre Evanghelişti, despre diferite vieţi de Sfinţi, cuvinte de la sfinţii părinţi despre boală, cauzele bolii, despre vindecare. Am mai avut ala zvâcniri pastorale, misionare, am mai fost prin spital, am cu moaştele Sfântului Luca, am împărţit cărticele.

Sunt diferenţe de abordare a conţinutului sau a metodei între cele două programe de cateheză (cel cu tinerii şi cel cu adulţii)? Care sunt acestea?

Da, cred că am răspuns într-o oarecare măsură. Nu ne-am propus ceva anume lucrurile au decurs de la sine. Nu am vrut să copiem pe cineva sau să implementăm un program din altă parte. Pur şi simplu aşa au decurs lucrurile, cum a rânduit Dumnezeu.

Pe majoritatea celor ce participă la cateheze îi şi spovediţi. odată cu participarea lor la cateheze aţi observat vreo schimbare în ceea ce priveşte viaţa religioasă, modul de a se raporta la Dumnezeu şi la Biserică?

Credinţa vine prin auzire şi auzirea prin cuvântul lui Hristos, după cuvântul marelui Pavel. Prea Sfinţitul remarca că există o lipsă de educaţie, un analfabetism religios, aici, la noi, în Bărăgan. E nevoie de reevanghelizare, de catehizare mai ales că noi avem botezul pruncilor, podobaptismul, naşii nu-şi fac datoria, părinţii trupeşti dacă la rândul lor n-au fost catehizaţi, nu au făcut religia în şcoală, profesorii de religie îşi fac şi ei cum pot datoria, e nevoie de catehizare la toate vârstele, la toate nivelurile, e nevoie de mult cuvânt. Nu ne împărtăşim cu Hristos numai prin Sfintele Taine ci şi prin cuvântul Lui.

Sigur că ei se neliniştesc, se frământă, află anumite lucruri, unde greşesc şi încearcă să se îndrepte. Sunt oameni care îşi pun la modul cel mai serios problema mântuirii lor, a îmbunătăţirii vieţii lor duhovniceşti, conştientizează starea de păcătoşenie în care au petrecut o viaţă, atâţia ani, o căsnicie. Sunt oameni care au rămas singuri acum, au rămas văduvi fie s-au despărţit şi care încearcă să recupereze acum anii neştiinţei, ai întunericului moral .

Care vă sunt împlinirile legate de activitatea catehetică?

Nu știu dacă putem vorbi de împliniri, facem și noi ce putem. Ăsta-i gândul meu: „Harul Preasfântului Duh care pe cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le împlinește. Avem încredere, noi doar semănăm, Dumnezeu face să crească, noi semănăm cuvântul.

Ca o realizare, or fi și altele, dar asta mi-a fost împărtășită mie: În urma unei cateheze despre fumat, intitulată „Tămâia diavolului" la două săptămâni am aflat că trei persoane s-au lăsat de fumat. Chiar dacă un singur suflet se folosește e bine. Vorbim la optzeci de oameni, n-au toți optzeci urechi de auzit dar și unul singur dacă are urechi de auzit pentru acela vorbim. Un suflet este prețios înaintea lui Dumnezeu cât nu valorează întreaga lume, după cuvântul Mântuitorului Hristos.

Or fi și alte realizări, nu știu! Sper ca ei să se neliniștească cu neliniștea cea bună și să lucreze la sufletul lor și să ducă viață în Hristos. Să își dorească să fie mai buni și să se lupte să fie mai buni și să fie ei înșiși misionari și să ducă cuvântul lui Dumnezeu mai departe. Tocmai de aceea unii își mai notează și sper să recitească notițele și apoi să scrie cuvintele pe tablele de carne ale inimii

Dar nemulțumirile?

Nemulțumirile oricărui misionar, catehet, predicator sunt acelea când se aseamănă glasului celui ce strigă în pustie. Eu sper să nu fiu glasul celui ce strigă în pustie. Inimile oamenilor sper să nu fie pustii, să nu fie deșert, să fie pământ bun. Acum, cuvântul cade ca în pilda semănătorului. Pe lângă drum, între spini, între buruieni, pe loc pietros dar o cădea sămânța cuvântului lui Dumnezeu și pe pământ bun și vor aduce roade.

Nu pot spune că am nemulțumiri declarate. Eu sunt bucuros că semăn cuvântul lui Dumnezeu și că sunt urechi binevoitoare, binedispuse să-l asculte, sper să nu rămână doar la nivelul acesta al ascultării cuvântului lui Dumnezeu pentru că Hristos n-a fericit pe ascultătorii cuvântului ci pe împlinitorii lui. Trebuie să traducă cuvântul în faptă, în viața!

Sper să împlinească, sper ca picătura aceea…Picătura de apă tot căzând sparge piatra, face gaură în piatră. La fel și cuvântul lui Dumnezeu tot picurând, picurând, picurând, din

predici, din predicile mele, din ale părinților, din ale preafericitului, din gura oricărui predicator, din lectura Evangheliei, a Apostolului din imnele Bisericii, din lecturile lor personale, tot picurând sper să le schimbe inimile de piatră în inimi de carne.

Cum vedeți educația religioasă a tinerilor astăzi? Dar a adulților?

Educația religioasă e precară. De obicei la orele de religie din școală autoritatea profesorului de religie este subestimată, autoritatea orei de religie la fel este subapreciată. E nevoia de implicarea mai multora. Tinerii nu sunt de condamnat, eu sunt victime, sunt victima sistemului, a indolenței a nepăsării, a neștiinței crase a tuturor părinților. Și părinți numesc pe: educatori, învățători, profesori, diriginte, tată și mamă, nași de botez, duhovnic și preot paroh, pe aceștia îi numesc părinți până la episcop care e părintele întregii eparhii. E lipsa noastră de prezența în viața lor la momentul oportun. N-am fost prezenți când trebuia. Pentru că dacă am fi fost prezenți noi, nu numai cu cuvântul ci și cu pilda vieții noastre atunci am fi avut alte roade. Dar pentru că nu ne angajăm nici noi plenar în trăirea credinței nu ne împlinim nici responsabilitățile pe care ni le-am asumat fie ca naș, fie ca părinte, profesor, nu dăm silința, nu ne pregătim cum se cuvine, nu ne schimbăm nici noi viața, nu ducem o viață de permanentă pocăință, nu ne smerim nu cerem în rugăciuni ajutorul lui Dumnezeu atunci când predicăm, când catehizăm.

Concluzii

Trebuie să fim prezenți, dacă nu suntem noi prezenți vin sectarii! Marele păcat al nostru este că nu punem cuvântul lui Dumnezeu în mâinile oamenilor. Și ei se încântă când vin sectarii și le pun Biblia în mână și discută cu ei. Se încântă, unii chiar au o foame și o sete după cuvântul lui Dumnezeu și în biserică nu le-o potolește, nu le-o satisface nimeni. Uneori, parcă și cei de la strană citesc anume încât să nu se înțeleagă nimic, cântă anume să nu se înțeleagă nimic, sonorizarea e anume să nu se înțeleagă nimic. Așa stau lucrurile la noi, în multe locuri zici că se face anume să nu se înțeleagă nimic, zici că-I lucrarea diavolului nu știu cine ne întunecă să nu fim responsabili față de cuvânt.

Prin ciclul de cateheze Biserica – locaș de închinare mi-am propus să elimin trei pericole: *pericolul ignoranței*, *pericolul robotizării* și *pericolul plictiselii.*

Anexa 2

Desfășurarea Catehezelor la Catedrala Episcopală din Slobozia

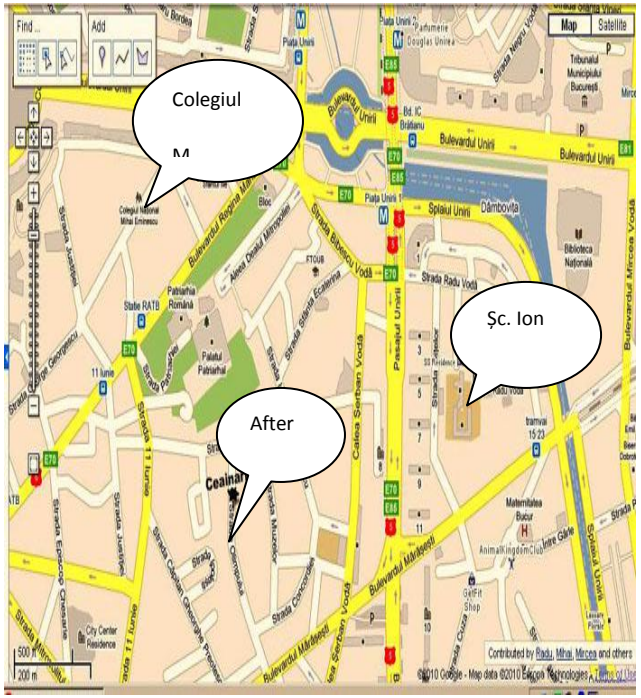

Anexa 3
Pliant AFTER SCHOOL ORTODOX

Activităţi opţionale:

· limbi străine cu profesori specializaţi: franceză

· cursuri de informatică (exclus jocuri!): efectuarea proiectelor şcolare, deprinderea utilizării unor programe specifice: office (word, excel, publisher, power point etc.)

· ateliere de artă plastică (lucru pe module): desen, pictură, icoane pe lemn/sticlă, arte populare (mărgele, încondeiat ouă, goblen, tricotat, croşetat, brodat)

· cursuri de pian (instrument în incintă)

· curs de şah

· excursii şi pelerinaje

Persoane de contact:

pr. prof. dr. David Pestroiu: 0723998961

prof. dr. Emanuela Pestroiu: 0728727367

Şcoli în apropiere: Şcoala Ion Creangă, Colegiul Naţional „Mihai Eminescu”, Şcoala „Ienăchiţă Văcărescu”, Liceul „Dinu Lipatti”, Liceul „Floria Capsali”

PAROHIA „SFÂNTUL HARALAMBIE” a deschis

PRIMUL AFTER SCHOOL ORTODOX

Adresa: str. OLIMPULUI, nr. 17, sector 4

Istoria învățământului românesc și european începe în tinda Bisericii. Educația, la români, răsare din lumina cărților de slujbă, a Ceaslovului cel atât de savuros invocat printre "Amintirile" școlare ale marelui Ion Creangă... Generații întregi de români integri s-au format sub îndrumarea dascălilor de biserici sau a preoților, care erau și învățători la sate, deprinzând alături de Abecedar picurul cumpănit al rugăciunii și sunetul lin al cântării liturgice. Distrugerea lentă a acestei tradiții, parte a unui evident proces de laicizare a învățământului românesc,
și-a făcut simțite consecințe dramatice asupra calității actului didactic. Înnăbușirea reperelor morale și spirituale au generat mai apoi, în anii totalitarismului comunist, adevărate drame în planul formării caracterelor umane, lipsite de echilibrul credinței.

Programul After School „Sfântul Haralambie"

A fost inițiat din dorința de a împleti educația civică și școlară cu cea religioasă. Acest proiect vizează conturarea unor personalități echilibrate ale copiilor, punând la mare preț valorile morale, izvorâte ca urmare a sentimentului iubirii față de Dumnezeu și de semeni. Printre obiectivele noastre se numără: dobândirea unei solide culturi generale, dezvoltarea aptitudinilor de comunicare și a spiritului de echipă, a capacităților de interconexiune socială și relaționarea de grup, educația pentru sănătate, dezvoltarea psiho-somatică armonioasă, educația ecologică, respectul pentru natură și mediul înconjurător, educația artistică, stimularea creativității, educația pentru timp liber și nu în ultimul rând fixarea noțiunilor dobândite la școală, prin realizarea temelor și a proiectelor individuale, sub supraveghere competentă.

Punem la dispoziția copiilor:

· un spațiu generos, impecabil renovat și amenajat (250 m²), situat în zonă liniștită, (vechiul București - cartier de case, stradă puțin circulată)
· curte proprie de 3000 m² - livadă, iarbă, alei, flori, teren de sport
· incintă securizată cu sistem de supraveghere video

Copiii beneficiază de:

· masă de prânz și gustări
· dozator de apă plată
· infirmier permanent
· asistență medicală specializată (la nevoie!)
· preluarea de la școală
· efectuarea temelor, exerciții suplimentare în vederea atingerii performanței școlare (la limba română și matematică), sub îndrumarea unui învățător competent
· cursuri de limba engleză
· exigență moral-creștină și civică deosebită, grijă specială în deprinderea bunelor maniere
· program de lectură verificată și coordonată
· activități recreative și sportive (în interior sau în curte, funcție de starea vremii...)
· educație religioasă și derularea programului "Hristos împărtășit copiilor"
· ansablu coral
· serbări